

panostaja

VUOSI- KERTOMUS

2 0 1 9

SISÄLLYSLUETTELO

03	Ydinviestimme ja toimintatapamme	16	CoreHW
04	Toimitusjohtajan katsaus	18	Hygga
06	Vuoden tapahtumat	20	Selog
08	Sijoituskohteemme	22	Grano
10	Gugguu	24	Heatmasters
12	Oscar	26	Helakeskus
14	Carrot	28	Hallitus ja johtoryhmä

LIKEVAIHTO
190,2 M€

TILIKAUDEN TULOS
2,5 M€

HENKILÖSTÖ
1 895

OSAKEKANNAN MARKKINA-ARVO
40,8 M€

03

Ydinviestimme ja toimintatapamme

Etsimme aktiivisesti yrityksiä, joilla on terve talous ja joiden uskomme nousevan tuellamme alansa kärkijoukkoon.

Hankinta

- Yrityksen arvontuotipotentiaalin tunnistaminen ja sijoitusstrategian luominen
- Enemmistöosuuden ostaminen ja vähemmistöomistajien sitouttaminen
- Sijoitus omasta taseesta mahdollistaa omaehtoisen ja joustavan omistushorisontin

Kehittäminen

- Sijoitusstrategian toimeenpanon tukeminen ja mahdollistaminen
- Systemaattinen arvontuotinn toimintamalli - kehitysohjelmat, työkalut ja järjestelmät
- Johtamisen ja osaamisen kehittäminen sekä pysyvän arvontuotinn varmistaminen

Irttaantuminen

- Oikean irttaantumishetken valitseminen yhdessä omistajakumppanien kanssa
- Arvon nousun realisoiminen omistuksen myynnin yhteydessä

Panostajan kolme kärkeä omistajuuteen

Aktiivinen omistaja

Luomme arvoa vastuullisena omistajakumppanina, tuemme muutoksen läpivientiä ja autamme kasvun kiihdyttämisessä. Pysyvän arvontuotinn varmistamiseksi kehitämme omistamiemme yritysten osaamiset kilpailuetua vahvistaviksi kyvykkyyksiksi.

Osallistuva kumppani

Yhdessä tekemällä menestymme. Tuloksellisuus on toimintamme perusedellytys ja vastuullisuus omistamisen perusta. Liiketoiminnan potentiaali on saavutettavissa kumppanuudella, joka on jokaisen yrityksen kohdalla oma, ajasta riippumaton matka.

Kehittyvää johtamista

Panostajan omistamat yritykset ja valmentamat johtajat muodostavat yhteisön, joka tukee Panostajan toimintamallia ja sijoituskohteiden kehittymistä. Sparraaminen, toiminnan mittaaminen, koulutus ja parhaiden toimintatapojen jakaminen hyödyttävät kaikkia osapuolia. Oppiminen ja uudistaminen ovat tärkeä osa toimintaamme ja arvomaailmaamme.

04

TOIMITUSJOHTAJA TAPIO TOMMILA

Luopumisia ja uusia avauksia

PANOSTAJAN tilikaudesta muodostui kohtuullisen aktiivinen, sillä aloitimme vuoden vauhdikkaasti. Portfoliomme uudistui kolmen yrityskaupan myötä.

Heti tilikauden alkupäivinä toteutimme Ecosirin vähemmistö-omistuksen myynnin kansainväliselle sijoittajaryhmälle. Vielä samassa kuussa hankimme merkittävän vähemmistöomistuksen korkealaatuisia ja ekologisia lastenvaatteita valmistavasta Gugguusta. Myöhemmin keväällä yrityskaupat saivat vielä jatkoa, kun myimme omistuksemme KL-Varaosista Oy Kaha Ab:lle.

Gugguussa kiinnostuimme yhtiön vahvasta brändistä ja digitaaliin kanaviin nojautuvasta liiketoimintamallista. Kun pääsimme tutustumaan yhtiöön tarkemmin, vaikutuimme tiimin intohimoi-

sesta ja tinkimättömästä suhtautumisesta yhtiön kehittämiseen. Suomessa Gugguu on menestynyt erinomaisesti ja yhtiö on ottanut onnistuneesti ensimmäisiä askeleitaan kansainvälistymisen tiellä.

Olen erittäin tyytyväinen, että pääsimme Gugguun omistajakumppaniksi ja tukemaan yhtiön kansainvälistymistä.

Gugguu oli myös ensimmäinen sijoituskohde, johon lähdimme mukaan suoraan vähemmistöomistajana. Vaikka näen Panostajan jatkossakin toimivan pääosin enemmistöomistajana, pidän valikoituja vähemmistösijoituksia mielenkiintoisena lisänä toimintamallimme. Uskon niiden tarjoavan meille uusia mielenkiintoisia sijoitusmahdollisuuksia jatkossakin.

KL-Varaosat oli omistuksessamme vuodesta 2007 lähtien. Tänä aikana yhtiö laajensi toimintaansa uusiin kaupunkeihin ja automerkkeihin sekä rakensi strategisesti tärkeän KL-Service Partner -yhteistyökorjaamoverkoston.

Ecosirin määrätietoinen ja fokuoitu työ puolestaan avasi yhtiölle kansainvälisen kasvupolun, joka mahdollisti yhtiölle kansainvälisen omistajapohjan rakentamisen.

Nämä molemmat yritystarinat ovat mielestäni hienoja esimerkkejä pitkäjänteisen toiminnan kehittämisen tuloksellisuudesta. Haluan vielä kiittää yhtiöiden henkilökuntaa yhteisestä matkastamme.

Vaikka saimme yrityskaupoista hyvän alun vuoteen, taloudellista kehitystä tarkasteltaessa tilikauden alku oli kuitenkin vaikea. Tuolloin useiden sijoituskohteiden liiketoiminnassa oli samanaikaisia haasteita, jotka heijastuivat merkittävästi myös tuloksetukseen.

Tilikauden aikana toimet näiden ongelmien korjaamiseksi sijoituskohteissa etenivät laajalti, mutta siitä huolimatta koko tilikauden liikevaihto ja kannattavuuskehitys jäivät tavoiteltua alhaisimmiksi. Osin tilikauden kannattavuutta painoivat myös sijoituskohteissa tehdyistä järjestelyistä tilikauden lopulla aiheutuneet kulut.

Selvästi suurimman sijoituskohteemme Granon osalta tilikausi painottui toimintarakenteiden uudistamiseen. Granon tilikautta värittivät myös yhtiön toimitusjohtajavaihdokset, jotka osaltaan toivat viivettä tavoiteltujen muutosten toteuttamisessa. Olen kuitenkin tyytyväinen, että johtajavaihdoksista huolimatta nämä erittäin tarpeelliset toimet saatiin vietyä läpi. Odotamme niillä olevan merkittävän positiivisen vaikutuksen yhtiön kannattavuuteen alkavalla tilikaudella.

Perustehtävänäimme on luoda arvoa vastuullisena omistajakumppanina muutoksen läpivientiä ja kasvua kiihdyttäen. Tämän perustehtävämme mukaisesti olemme jatkaneet panostusten tekemistä oman aktiivisen arvонуontimallimme kehittämisessä. Erityisenä painopisteenämme on tilikauden aikana ollut toimintamallin luominen sijoituskohteiden arvонуonnin kannalta kriittisen osaamisen varmistamiseen.

Tuleva tilikausi tuo suhdanne-ennusteiden mukaan mukanaan hidastuvan talousethityksen. Uuteen tilikauteen valmistautuessamme olemmekin painottaneet reagointivalmiuden nostamista aikaisempaa selvästi painokkaammin.

Olen kuitenkin luottavainen siitä, että tilikauden aikana tehtyjen kehitystoimien johdosta sijoituskohteilla on hyvät edellytykset strategioidensa mukaisella polulla etenemiseen myös yleisen taloustilanteen heikentyessä.

Kirjoitan omalta osaltani ensimmäistä vuosikatsausta Panostajan toimitusjohtajana. Sain ottaa toimitusjohtajan tehtävät vastaan tammikuun alussa kahdentoista Panostajassa vietetyn vuoden jälkeen. On ollut erittäin motivoivaa saada jatkaa uudessa roolissa hienojen kollegoiden kanssa.

Kiitän koko Panostajan henkilöstöä ja sidosryhmiämme päättyneestä tilikaudesta.

06

Vuoden tapahtumat

TAPIO TOMMILA TOIMITUSJOHTAJAKSI

Vuoden vaihtuessa vaihtui myös Panostajan toimitusjohtajuus, kun KTM, eMBA Tapio Tommila siirtyi jatkamaan **Juha Sarsaman** työtä. Sarsaman ajatuksin: yli kymmenen vuotta toimitusjohtajana ei ole eduksi yhtiön uudistumiselle, oli aika vaihtaa vetovastuu.

Tommila tuli Panostajaan vuonna 2006. Talo on tullut tutuksi sijoitusjohtajan, talous- ja rahoitusjohtajan sekä varatoimitusjohtajan rooleissa. Ennen Panostajaa hän on toiminut asiantuntijana Deloitte Corporate Finance Oy:ssä ja PricewaterhouseCoopers Oy:ssä.

Juha Sarsama jatkoi työtään Panostajassa sijoitusjohtajana ja johtoryhmän jäsenenä. Katsauskauden jälkeen hän ilmoitti siirtyvänsä toisen työnantajan palvelukseen vuoden 2020 alkupuolella.

GUGGUU LIITTYI PANOSTAJAAN

Lastenvaatevalmistaja Gugguu on Panostajan ensimmäinen vähemmistö-sijoituskohde. Yhtiö on perustettu vuonna 2012 ja sen liikevaihto on kasvanut voimakkaasti siitä lähtien. Maaliskuun lopussa 2018 päättyneellä tilikaudella se oli 4,5 miljoonaa euroa, joka merkitsee 38 prosentin kasvua edellisestä tilikaudesta. Yhtiön käyttökate oli 23 prosenttia liikevaihdosta. Panostajan omistusosuus Gugguusta on 43 prosenttia. Yrittäjät **Miia Rieki** ja **Anne Valli** ovat yhtiön merkittävimmät omistajat.

Gugguu myy tuotteet pääosin oman verkkokauppansa kautta. Lisäksi Gugguulla on kasvava jälleenmyyjäverkosto Suomessa ja ulkomailla. Viennin osuus liikevaihdosta on noin 12 prosenttia. Gugguun tuotteita on myyty yli 30 maahan.

KATRI LAHTINEN TALOUSJOHTAJAKSI

DI, KTM **Katri Lahtinen** aloitti Panostajan talous- ja rahoitusjohtajana ja johtoryhmän jäsenenä keväällä. Hän siirtyi uuteen tehtäväänsä Confidex Oy:n talousjohtajan roolista. Aiemmin hän on toiminut muun muassa DS Smith Packaging Finland Oy:n ja Steelpa Oy:n talousjohtajana.

Yritysmaailmassa talousosaamistaan kartuttaneena hän tuo Panostajaan uutta näkökulmaa.

– Koen ymmärtäväni yritystoiminnan perustan ja lainalaisuudet. Uskon pystyväni auttamaan Panostajan salkkuyrityksiä, kun tarvitaan kumppania puntaroimaan vaihtoehtoja käytännön ratkaisuihin ja haasteisiin.

KL-VARAOSAT MYYTIIN KAHALLE

KL-Varaosat siirtyy toukokuussa pohjoismaiseen K.G. Knutsson -konserniin kuuluvan Oy Kaha Ab omistukseen. Velaton kokonaiskauppahinta oli 6,4 miljoonaa euroa. Panostaja-konsernin myyntivoitto ennen veroja oli noin 2,7 miljoonaa euroa. KL-Varaosat oli Panostajan omistuksessa vuodesta 2007 lähtien. Tänä aikana yhtiön toiminta laajeni merkittävästi ja liikevaihto lähes kolminkertaistui. Vuonna 2018 yhtiön liikevaihto oli 14,4 miljoonaa euroa.

Panostaja katsoo toteutuneiden strategisten kehityshankkeiden tuottaneen halutun ja kestävä tuloksen, jonka pohjalta KL-Varaosien on hyvä jatkaa uuden omistajan kanssa. KL-Varaosien toimitusjohtaja **Juha Kivinen** on tyytyväinen yhteistyöhön Panostajassa. Sen ansiosta yhtiö on kasvanut valtakunnalliseksi toimijaksi ja kehittänyt oman ainutlaatuisen palvelukonseptinsa.

Panostaja sijoituskohteena

Aktiivinen omistaja kasvuyrityksissä

Panostaja tarjoaa ainutlaatuisen kanavan sijoittaa listaamattomiin kasvuyrityksiin, joissa on korkeat tuotto-odotukset. Valitsemme omistukseemme eri toimialojen kärkiyrityksiä ja hankimme niistä pääasiallisesti enemmistöomistuksen. Kehitämme ja tuemme niiden kasvua tiiviissä yhteistyössä omistajakumppanina olevan toimivan johdon kanssa. Tavoitteemme on, että yrityksen arvo on selvästi kasvanut, kun irtaudumme siitä.

Näin kasvatamme omistaja-arvoamme.

Tavoitteellinen
omistaja-arvon kasvattaja

Ainutlaatuinen kanava sijoittaa
listaamattomiin kasvuyrityksiin

Hajautettu ja tasapainoinen
sijoitussalkku

Taloudelliset tavoitteet

Panostajan tavoitteena on jatkuva omistaja- ja markkina-arvon kasvattaminen siten, että osakkeen kokonaistuotto ylittää Nasdaq Helsingin Small Cap Indeksin keskimääräisen pitkän aikajänteen tuoton.

Voitonjako heijastaa konsernin tuloksen kehitystä pitkällä aikavälillä ja ensisijaisena tavoitteena on varmistaa konsernin sijoitustoiminnan jatkuvuus, jonka jälkeen vähintään puolet emoyhtiön osakkeenomistajille kohdistuvasta konsernin vuosittaisesta tuloksesta voidaan jakaa joko osinkoina, pääomanpalautuksina tai osakkeiden takaisinostoina.

OMAN PÄÄOMAN
TUOTTO ON VÄHINTÄÄN **15 %**

siten, että IRR (sisäinen korko) tavoite on jokaiselle sijoituskohteelle yli 22 %

OMAVARAISUUSASTE
ON VÄHINTÄÄN **40 %**

Normaalitilanteessa emoyhtiön rahoitusrakenne on velaton. Emoyhtiö voi velkaantua väliaikaisesti rahoittaakseen yritysostoja irtaantumisten välissä

Sijoituskohteemme

Oscar on ohjelmistopalveluyritys, joka tarjoaa toiminnan-ohjausjärjestelmien lisäksi taloushallinto- ja HR-palveluita sekä verkkokaupan ohjelmistoja ja verkkoliiketoiminnan palveluita.

PANOSTAJAN
OMISTUSOSUUS

50,7 %

SIJOITUSVUOSI

2018

LIKEVAIHTO

10,1 M€

Henkilöstöpalveluihin erikoistunut Carrot tarjoaa valtakunnallisesti laadukkaita henkilöstövuokraus-, rekrytointi- ja ulkoistuspalveluita sekä toimii strategisena HR-kumppanina asiakkailleen.

PANOSTAJAN
OMISTUSOSUUS

74,1 %

SIJOITUSVUOSI

2018

LIKEVAIHTO

20,8 M€

CoreHW tarjoaa korkean lisäarvon suunnittelupalveluita RF IC -toimi-alueella toteuttaen RF-mikropiirejä ja antennitekniologiaa sekä tarjoamalla niihin liittyviä konsultointipalveluita.

PANOSTAJAN
OMISTUSOSUUS

61,1 %

SIJOITUSVUOSI

2017

LIKEVAIHTO

5,7 M€

Hygga on uudenlaisen palvelukonseptin hammaslääkäriasema, joka tarjoaa myös toiminnan-ohjausjärjestelmäänsä lisensioituna palveluna julkisen ja yksityisen puolen hammas- ja perusterveydenhoitoon.

PANOSTAJAN
OMISTUSOSUUS

79,8 %

SIJOITUSVUOSI

2015

LIKEVAIHTO

4,7 M€

Selog on Suomen suurin sisä-kattomateriaalien tukkuliike, joka palvelee alan urakoitsijoita ja asentajia. Palvelutarjontaan kuuluvat myös laskenta-, suunnittelu- ja logistiikkapalvelut.

PANOSTAJAN
OMISTUSOSUUS

60 %

SIJOITUSVUOSI

2012

LIKEVAIHTO

7,3 M€

Grano on sisältö- ja markkinointipalveluyhtiö, joka palvelee asiakkaitaan luovasta suunnittelusta tuotantoon, julkaisuun, tulosten mittaamiseen ja aineistonhallintaan printti- ja digitaalisissa kanavissa.

PANOSTAJAN
OMISTUSOSUUS

54,8 %

SIJOITUSVUOSI

2008

LIKEVAIHTO

129,7 M€

Heatmasters tarjoaa metallien lämpökäsittelypalveluja Suomessa ja kansainvälisesti sekä valmistaa, kehittää ja markkinoi lämpökäsittelyteknologiaa.

PANOSTAJAN
OMISTUSOSUUS

80 %

SIJOITUSVUOSI

2007

LIKEVAIHTO

4,2 M€

Helakeskus on kalustehelejen keskeinen tukkukauppa Suomessa. Yhtiö maahantuo, markkinoi ja myy kaluste- ja huonekaluteollisuuden helatarvikkeita.

PANOSTAJAN
OMISTUSOSUUS

100 %

SIJOITUSVUOSI

2007

LIKEVAIHTO

8,0 M€

PANOSTAJAN VÄHEMMISTÖSIJOITUKSET

Gugguu on vuonna 2012 perustettu yritys, joka suunnittelee ja valmistaa korkealaatuisia lastenvaatteita ekologisisista sekä laadukkaista materiaaleista.

PANOSTAJAN
OMISTUSOSUUS

43 %

SIJOITUSVUOSI

2018

LIKEVAIHTO

4,3 M€

Spectra huolehtii suurimpien suomalaisten päivittäistavara-kauppojen ja kauppakeskusten ylläpitoa ja -tukitoiminnoista ja varmistaa, että nämä pystyvät palvelemaan asiakkaitaan laadukkaasti hoidetussa, turvallisessa ja miellyttävässä ympäristössä.

PANOSTAJAN
OMISTUSOSUUS

39 %

SIJOITUSVUOSI

2018

LIKEVAIHTO

6,9 M€

10

GUGGU

GUGGU

Gugguu kasvaa kansainvälisyyteen

Lastenvaatevalmistaja Gugguu elää uusiutumisen aikaa. Panostaja-kumppanuus on tuonut tekemiseen hyvää jännitettä ja tavoitteellisuutta, jota intohimosta syntynyt yritys tarvitsee kehittyäkseen ja kasvaakseen kansainvälisenä toimijana.

GUGGUUN oma tilikausi on vielä kesken Panostajan tilikauden päättyessä. Vuonna 2012 perustettu yhtiö hyväksyi Panostajan kumppanikseen 2018 keväällä, oman tilikautensa taitteessa. Päätös sitoi Gugguun alkuperäiset omistajat useammaksi kuu-kaudeksi voimalliseen henkiseen prosessiin, jonka aikana kypsyi syvempi näkemys Gugguun tulevaisuudesta.

Muutos oli haluttu, vaikka vaatikin sopeutumista. Pelko oman identiteetin ja toimintakulttuurin menettämisestä oli turha. Hallitustyöskentelyn ammattimaistumisen myötä rohkeus ottaa ris-

kejä kasvoi. Muutosprosessi näkyi alkuun pienenä liikevaihdon notkahduksena. Marraskuussa 2019 näkymät maaliskuun 2020 loppuun ovat valoisat ja arvio liikevaihdon kasvusta on pysynyt.

Gugguun haaste on nyt pysyä Suomessa alansa edelläkävijänä lasten sisä- ja ulkovaatteiden sekä asusteiden valmistajana. Lastenvaatemarkkinoille on tullut nopeasti uusia toimijoita, eikä esimerkiksi sosiaalinen media anna enää kilpailuetua markkinoinnissa samalla tavalla kuin toiminnan alkuaikoina. Gugguun brändi on kasvanut luontevasti vaikuttajaverkosto-

jen kautta. Verkostojen kautta tieto Gugguusta ja näkemykset sen tuotteista leviävät nopeasti ja siksi Gugguun on pystyttävä vastaamaan kuluttajille tekemisestään kaiken aikaa.

Tällä hetkellä liikevaihdosta tulee verkkokaupasta 80 prosenttia, loput 20 prosenttia kertyy jälleenmyyjiltä. Verkkokauppaa vahvistaakseen Gugguun avasi loppuvuodesta Helsinkiin oman kivijalkakaupan. Lastenvaatteiden myynti perustuu tunteeseen ja kokemukseen, joten tuotteiden fyysinen kokeminen ja laadun tunteminen hyppysissä on merkittävää.

Kansainvälisillä markkinoilla Gugguu on noussut jälleenmyyjien nähtäville useaan kertaan jo Pariisissa, Tokiossa, Kööpenhaminassa ja Lontoossa. Kiinaan yhtiö on vienyt lastenvaatteita yli kolmen vuoden ajan. Kaikkiaan Gugguun tuotteita on myyty jo yli 35 maahan. Viennin osuus liikevaihdosta on 12 prosenttia. Tavoite on käyttää kuluttajaverkostoja myös maailmalla ja se vaatii suunnitelmallista jalkautumista ensi alkuun Eurooppaan.

LIKEVAIHTO

4,3 M€

HENKILÖSTÖ

13

Edelläkävijä on haastaja

Gugguun avainsanoja ovat laatu ja ekologisuus niin itse vaatteissa kuin niissä käytettävissä materiaaleissa. Vahva brändi-ilme on alkujaan kahden naisen yhteistyön ja ajattelun tulos: toimitusjohtaja **Miia Riekk**i on Gugguun visuaalisen ilmeen sielu, asiakaskokemus syntyi yhtiön toisen pääomistajan **Anne Vallin** näkemyksestä.

Oscar rakentaa uutta

Ohjelmisto- ja palvelutalo Oscar Softwaren ensimmäinen täysi tilikausi Panostaja-leirissä keskittyi strategian hiomiseen. Toiminnan selkeyttäminen sekä isot ja vaativat ohjelmistotoimitukset ovat syöneet kannattavuutta, mutta yhtiössä nähdään tilanne investointina tulevaisuuteen. Uuden rakentaminen on hyvässä vauhdissa.

OSCAR Software on keskittynyt yritysten liiketoiminta-alustoihin, jotka sisältävät toiminnan- ja tuotannonohjauksen, verkkoliiketoiminnan, talouden ja henkilöstöhallinnon ulkoistamispalvelut sekä ohjelmistokehitykseen.

Asiakkaan tarpeiden mukainen järjestelmien päivitys- ja kehitystyö korostuu tavoitteellisessa kasvustrategiassa. Oscar luo jatkuvasti uutta tarjoomaa tarvittaessa jopa hyvinkin asiakas-kohtaisesti. Evoluutiomallin etu on nopeus ja ajankohtaisuus. Ohjelmistokehitykselle asetetut tavoitteet ovat tilikauden aikana myös toteutuneet.

Kaiken kaikkiaan markkina on hyvä ja Oscarissa ollaan valmiita vastaamaan kasvun vaateisiin.

Pienet- ja keskisuuret yritykset kasvattavat liiketoiminnan ohjauksen toimialaa yhtälailla ulkoistamalla palvelujaan kuin satsaamalla erilaisiin toiminnanohjausjärjestelmiin, jotka helpottavat ja kehittävät omaa liiketoimintaa esimerkiksi digitaalisesti verkossa. Digitalisaation ja robotiikan yleistymisen on vain kiihdyttänyt tätä kehitystä.

Strategian rakentamisen keskeisenä ajatuksena onkin asiakkaan rooli. Kattavan liiketoimintajärjestelmän toimittajana ja talouden sekä HR-ulkoistamispalvelujen tarjoajana Oscar aloittaa aina yhteisen matkan asiakkaansa kanssa, mikä väistämättä on alussa molemmille osapuolille valtava ponnistus ja vaatii ennen kaikkea uusien toimintatapojen oppimista.

Yhtiö haluaa erottua kilpailijoistaan myös sisäiseltä toimintatavaltaan. Oscar haluaa olla alansa paras työpaikka. Ala on työvoimavaltainen ja kasvaa nopeammin kuin sille valmistuu osaajia, joten heistä on kova kilpailu. Oscar on palkannut kaikkiin toimi-

LIIKEVAIHTO

10,1 M€

HENKILÖSTÖ

131

Tuloksellisuus on selkeyttä

Ammattitaitoinen henkilöstö on ohjelmistoyrityksille merkittävää pääomaa. Oscar Software on nostanut asian vahvasti esille strategiassaan. Yhtiön johtamisen kulttuuriin kuuluu henkilöstöjohtamisen kehittäminen, jonka keskeinen tavoite on työntekijän selkeä roolitus, tehtävien määrittely ja tavoitteiden asettaminen.

Nämä selkat vaikuttavat olennaisesti esimiestyön ja työskentelyolosuhteiden rinnalla työn lopputulokseen tai kuten toimitusjohtaja **Simo Salminen** sanoo: auttavat tekemään työn hyvin ja lisäämään siten työiihtyvyyttä.

pisteisiinsä, Tampereelle, Helsinkiin ja Turkuun, vuoden aikana runsaasti uutta väkeä.

Kansainvälistyminen on luonteva jatkumo Oscar Softwaren kehittymiselle ohjelmistotalona. Asiakkuuksia on jo esimerkiksi Ruotsissa ja Baltiassa. Kyse on oikea-aikaisuudesta ja sopivasta toimialasta sekä kumppaneista. Oscarin ohjelmistotarjooma on valmiiksi laaja ja omat vahvuudet selkeitä, joten kyse on enää linjauksesta.

Carrot sovitti työn elämään

Henkilöstövuokrausmarkkinassa toimiva Carrot koki tilikauden aikana perusteellisen rakennemuutoksen. Samalla koko toimintamallin ajatus kääntyi työnhakijakeskeiseksi.

CARROTIN eri puolilla Suomea sijaitsevat kahdeksan toimipistettä saivat vuoden kuluessa yhtenäisen ilmeen ja toimintamallin, joka kääntää ajatuksen työnantajan palvelemisesta työnhakijan palvelemiseen. Raju uudistus näkyy niin liikevaihdossa kuin tuloksessa.

Nyt yhtiö on valmis kasvuun, joka perustuu yhteiskunnassa tapahtuvaan rakenteiden muutokseen. Ajatus on se, että työ on ihmistä, eikä ihminen työtä varten. Carrotin toimintaa viitoittaakin yhtiön iskulause: "Kun työ sopii elämään".

Muutos on vaatinut veronsa myös henkilöstön suhteen. Vuoden aikana 36 toimihenkilöstä on vaihtunut 70 prosenttia.

Yhtiö on toimialallaan Suomen vanhimpia, perustettu 1998. Ala on kasvanut ja kehittynyt voimakkaasti varsinkin viime vuosina, joten uranuurtajan aseman säilyttäminen vaati vanhojen toimintatapojen täydellisen uudistamisen.

Kun henkilöstövuokrauksen prosessi on muutettu työnhakijaa palvelevaksi niin, että esimerkiksi jokainen työnhakija kontaktoidaan ja tiedot otetaan talteen mahdollista myöhempää tarvetta

varten, välitettävien työnhakijoiden määrä kasvaa ja Carrotin valmius vastata työnantajan tarpeisiin nopeasti paranee. Tavoitteena on yltää Henkilöstöpalveluyritysten liiton viiden suurimman yrityksen joukkoon.

Työvoiman vuokraukseen, henkilöstöpalveluihin ja suorarekrytointiin keskittyvänä toimijana Carrot on ottanut vastuulleen työntekijän tukemisen työpaikoilla. Tällä parannetaan työturvallisuutta. Lyhyiden pestien aikana työntekijän pitää pystyä nostamaan esille asioita, jotka mahdollisesti voivat vaarantaa työntekijän hyvinvoinnin tai terveyden, ilman pelkoa työsuhteen menettämisestä.

Rakentamisen, teollisuuden ja logistiikan tarpeisiin työvoimaa välittävä Carrot uskoo vahvasti kasvuunsa. Varsinkin nuoren polven edustajat pitävät määräaikaista työsuhteita luontevana tapana rakentaa elämää, jossa on tarpeellista liikkumavaraa toteuttaa omaa elämäntapaa.

carrot®

LIKEVAIHTO

20,8 M€

HENKILÖSTÖ

476

Perinteinen ajatus nurin

Yhteiskuntarakenteiden ja elämäntapojen muutos tukee ajatusta, joka kääntää työllisyydenhoidon työnhakijakeskeiseksi. Työpaikkojen täyttämisen sijaan ajatus työnhakijan tarpeiden täyttämisestä muuttaa henkisen ilmapiirin työllistämisen ja työttömyyden hoidossa.

Liiketoiminnallisesti markkinoinnin ja toiminnan fokuksen suuntaaminen työnhakijaan ei ole pois työnantajista vaan keino palvella heitä paremmin. Toimitusjohtaja **Jouni Arolainen** sanoo ajatuksen olevan kumouksellinen ja siksi monelle perinteisemmin ajattelevalle vaikea.

CoreHW jatkaa kasvuaan

Mikropiirisuunnittelua tekevä CoreHW on kasvanut viime vuosina teknologiataloksi, joka valmistautuu tuomaan omaa teknologiaa entistä vahvemmin markkinoille. Vuosi 2020 näyttää lupaavalta kysynnän ja omien tuotteiden suhteen.

CoreHW

LIKEVAIHTO
~ 5,7 M€

HENKILÖSTÖ
~ 56

Osaaminen maailman kärkeä

Kaksi vuotta Panostaja-leirissä on kirkastanut CoreHW:n johtamismallit ja strategian. Panostajan tuella on uskallettu investoida pitkäjänteisesti omiin tuotteisiin ja luotu toimintamalleja, jotka antavat yhtiölle eväät kasvaa voimakkaammin.

Toimitusjohtaja **Tomi-Pekka Takalo** näkee, että CoreHW:n mikropiirisuunnitteluosaaminen on maailman ehdotonta kärkeä. Asiakas- ja henkilöstötyytyväisyyskyselyiden tulokset ovat olleet erinomaiset, mikä osoittaa, että yhtiön toimintamallit ovat kunnossa ja sillä on kyvykkyyttä kehittää innovatiivisia teknologioita.

CoreHW:n tulevaisuus näyttää valoisalta ja suunnittelupalveluiden kysyntä on historiallisen korkealla tasolla. Alkuvuoden hitaamman kehityksen jälkeen eteneminen on ollut suunnitellun mukaista ja tilikausi päättyi erinomaisesti. Kuluneella tilikaudella aloitettiin pitkäaikainen yhteistyö kolmen kansainvälisen asiakkaan kanssa, jotka kaikki ovat toimialojensa johtavia yhtiöitä. CoreHW lähtee vahvasta asetelmasta seuraavaan tilikauteen. Yhtiöstä on kasvanut nopeasti kansainvälisesti tunnettu toimija radioteknologiasovellusten alalla.

CoreHW on saanut oman tuotekehityksensä hyvään vauhtiin. Tuotekehitys on noussut asiakasprojektien rinnalle ja siihen on investoitu voimakkaasti. Yhtiön ensimmäinen paikannusteknologiaa hyödyntävä tuote esiteltiin kansainvälisillä mobiilialan messuilla Barcelonassa helmikuussa 2019. Uniikki teknologia on tuottanut myös patentteja, ja omien paikannusteknologiaan liittyvien tuotteiden sovellusmahdollisuudet ovat lähes rajattomat.

CoreHW hakee uusia markkina-alueita paitsi Japanista ja Kiinasta myös Euroopasta, Pohjois-Amerikasta ja Koreasta. Omien tuotteiden markkina-aseman vakiinnuttaminen on yhtiön tulevan tilikauden keskeisimpiä tehtäviä. Olennaisena osana tähän kuuluu logistiikkaketjujen rakentaminen ja komponenttituotannon kehittäminen.

CoreHW:lla on toimistot neljällä paikkakunnalla, Tampereella, Helsingissä, Oulussa ja Turussa. Tilikauden lopussa yhtiölle työsken telee noin 60 henkeä. Henkilöstön keskimääräinen kokemus alalta on 17 vuotta, suurin osa on diplomi-insinöörejä ja tohtoriksi on väitellyt joka neljäs. Osaajille on jatkuva tarve ja yhtiö suunnittelee palkkaavansa useita asiantuntijoita tilikauden 2020 aikana. Rekrytointia vahvistaa yhteistyö yliopistojen kanssa yhtäläillä kotimaassa kuin ulkomailla.

Hygga loi perustansa

Hygga viimeisteli brändi-ilmeensä sekä liiketoimintamallinsa. Digitaalisen terveydenhuollon innovaatioiden kehitystyö jatkui vahvana. Hyggan luoma reaaliaikainen toiminnanohjausjärjestelmä esiteltiin kesäkuussa kansainväliselle yleisölle HIMSS Europe 2019 -tapahtumassa Helsingin Messukeskuksessa. Hygga painottuu entistä enemmän ohjelmistotaloksi ja suuntaa jo kansainväliseksi toimijaksi niin suun- kuin yleisterveydenhuollossa.

EDELLISEN tilikauden alussa käynnistyneet mittavat uudistukset lokahtivat kokonaisuudeksi kuluneen tilikauden keväällä, kun Hyggan liiketoimintamalli ja sen painopisteet kirkastuivat. Hyggan voikin hyvällä syyllä sanoa toimineen ensimmäisen ehjän vuotensa ja kypsyneen tänä aikana seuraavaan kasvun vaiheeseensa. Valittu strategia on saanut selkeät askelmerkit ja Hyggan toiminta vakautta.

Yhtiön liiketoiminta-alueet mahdollistavat tulevaisuuden rakentamisen niin, että Hyggalla on valmius reagoida nopeasti toimintaympäristön muutoksiin ja tarjota räätälöityjä ratkaisuja terveydenhuollon asiakasvirtojen hallintaan.

Tuotevalikoima on hiottu vastamaan varsinkin kansainvälistymisen tavoitteita.

Hyggan oma klinikkaliiketoiminta Helsingin Kampissa pysyy näyteikkunana ja referenssiklinikkana suun terveydenhuollon modernista tavasta toimia. Yhtiö etsii vastaavanlaisiksi referenssiklinikoiksi toimijoita seuraavaksi Sveitsistä, Hollannista, Tanskasta ja Isosta-Britanniasta.

Omasta klinikkaliiketoiminnasta alkuvuodesta tehdyt leikkaukset laskevat tilikauden liikevaihtoa väistämättä. Vaikka käyt-

tökate jää viime vuodesta, pohja ja valmius kotimaan lisenssi-liiketoiminnan kasvattamiseen ja vahvistamiseen ovat hyvät. Mielenkiinto on varsinkin yleisterveydenhuollon palveluratkaisujen kehittämisessä.

Lisenssiliiketoiminta on merkittävä kasvuntekijä ja se perustuu Hyggan omaan tuotekehitykseen. Yhtiön reaaliaikaisesta toiminnanohjausjärjestelmästä, Hygga Flowsta, on kehitetty uusi hybridi-versio. Se sopii pienemmille klinikoille ja hammaslääkärilaitoksille, joissa uuden toimintamallin rinnalla halutaan säilyttää perinteisempi, lääkärikohtaisesti nimetty ajanvaraus.

Hygga Flow on keino ohjata ja hallita tarkoituksenmukaisesti asiakasvirtoja ja hoitohenkilökunnan käyttöä.

Lisenssiliiketoimintaa ja ohjelmistokehitystyötä vahvistaa kumppanuuksverkoston kasvu ja räätälöityjen ratkaisujen rakentaminen. Perusterveydenhuollon uusimmat pilottihankkeet ovat menossa Porissa ja Raumalla. Ruotsin pilotti Luulajassa päättyy keväällä 2020 ja toiminnan laajentamisesta koko Norrbottenin läänin kattavaksi käydään neuvotteluja.

hygga.

LIKEVAIHTO
4,7 M€

HENKILÖSTÖ

58

Tehoa ilman kiirettä

Terveydenhuollon kaipaamaa tehokkuutta voidaan lisätä kasvattamatta kiirettä. Tehokkuus tulee siitä, miten aikaa käytetään sen sijaan, miten nopeasti asiat tehdään. Kun hoitoon hakeutuva voi valita ajankohdan ja tarvittavan ajan hoidoilleen, toiminnasta tulee joustavaa.

Terveydenhuolto on ala, jonka tarpeellisuutta ei tarvitse kyseenalaistaa. Hyggan toimitusjohtaja **Jussi Heiniö** korostaakin, että liiketoiminta terveydenhuollon sektorilla vaatii pitkäjänteisyyttä ja vahvaa vaikuttajamarkkinointia ennen kuin kulttuuri muuttuu.

20

Selog keskellä uusjakoa

Sisäkattomarkkinan kiristynyt kilpailu vaikutti merkittävästi Selogin liiketoimintaan. Yhtiö on joutunut taistelemaan markkinaosuuksistaan, mutta on säilyttänyt alan suurimman toimijan aseman. Aivan tilikauden lopussa Selog ja Tilatukku yhdistyivät.

SELOG

LIKEVAIHTO
~ 7,3 M€

HENKILÖSTÖ
18

Selogista Tilatukku

Tilikauden merkittävin tapahtuma oli aivan tilikauden lopulla tapahtunut yrityskauppa, jossa Selog Group ja pääkaupunkiseudulla toimiva sisärakennetukku Tilatukku yhdistyivät. Tilatukku siirtyi Selog Groupin omistukseen ja Tilatukun entisistä omistajista tuli Selog Groupin omistajia 40 % osuudella. Yhtiö jatkaa nimellä Tilatukku.

Samalla Selogin toimitusjohtaja **Reijo Siekkinen** jätti tehtävänsä. Uutena toimitusjohtajana aloitti Tilatukun toinen perustajaosakas, toimitusjohtaja **Tomi Pirinen**.

ALKUVUODESTA tapahtunut markkinoiden uusjako kiristi kilpailua ja keikutti liikevaihdon sekä väistämättä myös kannattavuuden kehitystä. Tilanne tasaantui kuitenkin huhtikuussa ja vanhat asiakkaat alkoivat palailla pikkuhiljaa Selogiin. Kilpailu markkinoista puraisi kuitenkin tilikauden liikevaihdesta ja kannattavuudesta ison palan.

Markkinan jakautuminen useammalle toimijalle pakotti Selogin etsimään keinoja, joilla vahvistaa asemaa sisäkattoliiketoiminnassa. Uuden kattavan verkkopalvelun avulla asiakkaat löytävät tarvitsemansa entistä nopeammin. Samalla Selogin hakukone näkyvyys parani merkittävästi. Lisäksi tilikauden lopussa tapahtuneen yritysjärjestelyn uskotaan korjaavan tilannetta hyvään suuntaan.

Tehdyn asiakastytytyväisyystutkimuksen mukaan Selogin vahvuuksia ovat asiantuntevuus, palvelu, nopeus ja logistiikka. Tuloksen perusteella asema markkinaosuustaistelussa on erinomainen. Tuotevalikoimaa ja asiakasvirtoja tarkastelemalla toiminta on palautettavissa kasvupolulle.

Selog siirtyi kokonaan Panostajan omistukseen edellisellä tilikaudella. Samoihin aikoihin yhtiön Malmin yksikön henkilöstöstä vaihtui kolmannes mukaan lukien toimitusjohtaja.

Ylimenokaudesta on päästy työn makuun samalla, kun yhtiön strategiaa on päivitetty vastamaan olemassa olevaa tilannetta. Helsingin, Tampereen ja Lappeenrannan toimipisteet pysyvät entisellään ja toimiva logistiikka turvaa kuljetukset laajemmin.

22

Jarrua ennen uutta kiihdytystä

Granon liikevaihdon ja tuloksen odotettu kehittyminen pysähtyivät tilikauden aikana ja konserni joutui miettimään keinoja korjata syntynyt tilanne. Liikevaihto jäi budjetoidusta merkittävästi.

GRANO on kasvanut voimakkaasti koko historiansa ajan. Toimipisteitä Granolla on 27 paikkakunnalla. Asiakaskunta on kasvanut 11 000:een. Granon palveluksessa oli tilikauden lopussa kaikkiaan 1089 henkilöä.

Kasvu nimenomaan yritysostojen kautta on ollut käytännössä koko 2010-luvun vauhdikasta. Tarjolla on ollut runsaasti yrityksiä, joiden avulla Grano on pystynyt hankkimaan uusia asiakkuuksia, tuotealueita, tuotantokapasiteettia ja osaamista.

Samalla konsernin kyky kasvaa nimenomaan oman tekemisensä kautta on kärsinyt. Grano pysyi markkinassa hyvin mukana ja säilytti johtoasemansa. Se ei kuitenkaan ole onnistunut kasvattamaan markkinaosuuttaan. Yksi tekijä on Granon vahva markkinajohtajan rooli nimenomaan fyysisissä markkinointiviestinnän ratkaisuissa. Digitaalisessa markkinassa yhtiö on haastaja.

Asetelma vaatii näkökulman vaihtamista yksittäisten Granon-tuotteiden myynnistä asiakkaan liiketoiminnan tukemiseen kokonaisuutena.

Tämä työ alkoi keväällä, kun Grano perusti tulostus- ja painotuotteilleen sekä sisältöpalveluilleen omat liiketoimintayksiköt ja uudisti liiketoimintamalliaan selkeyttämällä kaupallisten

toimintojen, tulostus- ja painotuotannon sekä konsernin brändin ja kehitystyön vastuuta.

Liiketoimintamallin ajantasaistus jatkuu. Tavoite on luoda selkeä sateenvarjo, jonka avulla Granon monipuolisuus ja kyky rakentaa asiakkaalle tämän tarvitsemat viestinnän ja markkinoinnin palvelut kokonaisuudessaan perinteisestä printistä moderneihin digitaalisiin ratkaisuihin tulevat näkyviksi ja helposti hahmotettaviksi.

Kasvutaskujaan vahvistamalla ja napakasti digitaaliseen markkinaan asettumalla Grano uskoo löytävänsä ärhäkän markkina-

GRANO

LIKEVAIHTO

129,7 M€

HENKILÖSTÖ

1 089

Linjausten vuosi

Granon tilikausi oli kolmen kipparin komennossa. Alkuvuodesta eläkkeelle jääneen toimitusjohtaja **Jaakko Hirvosen** työtä jatkoi **Mikko Moilanen**, joka siirtyi kesällä urallaan uusille vesille. Ennen kuin **Pekka Mettälä** pääsi MPY Palvelujen toimitusjohtajan tehtävistään Granon ruoriin, väliaikaisena toimitusjohtaja oli Panostajan sijoitusjohtaja **Juha Sarsama**.

Mettälä kääri nopeasti hihansa ja alkoi selkeyttää Granon strategiaa. Hän pitää yhtenäistä yrityskultuuria toiminnan kivijalkana ja katsoo Granon markkinaa asiakkaan silmin.

johtajan roolinsa uudelleen. Ala on edelleen pirstaloitunutta ja esimerkiksi asiakaspalvelun vaateet 24/7-tavoitettavuudesta antavat mahdollisuuksia, jotka ovat vielä käyttämättä.

Grano kävi tilikauden loppupuolella yhteistoimintaneuvottelut toimintojensa tehostamisesta uudelleenjärjestelyin ja keskittämällä. Tavoitteena on 4,5 miljoonan euron vuosisäästöt, joiden arvioidaan näkyvän täysimääräisenä vuoden 2021 tilikaudella.

Konsernin toimipisteiden henkilöstömäärä vähenee sadalla työntekijällä ja neljä toimipistettä suljetaan.

Lämpökäsittelystä palveluihin

45-vuotias lämpökäsittelyjen asiantuntija Heatmasters on vaiheessa, jossa yhtiön ydin asiakaspalvelijana hiotaan huippuunsa ja vahvuus kasvaa uusiutumista.

LIKEVAIHTO

4,2 M€

HENKILÖSTÖ

38

Nesteen suurseisokki tuo tulosta

Heatmastersin vuoden 2020 mittavin projekti on Nesteen Kilpilahden öljynjalostamon kevään suurseisokki. Sen aikana jalostamolla työskentelee kaikkiaan 6 000 ammattilaista eri puolilta maailmaa varmistamassa, että jalostamo on turvallinen myös seuraavat viisi vuotta.

Toimitusjohtaja Ilkka Mujunen laskee työmaalla niin koko yhtiön kuin kumppaneidenkin kapasiteetin. Kokonaisuu-desta tämä on murto-osa, mutta Heatmastersille hyvin merkittävä toimeksianto seuraavalle tilikaudelle.

HEATMASTERS on alallaan paitsi vanhin myös markkinaosuudeltaan Suomen suurin toimija. Hiljentyneet markkinat puraisivat kuluneella tilikaudella kotimaan perusliiketoiminnoista, mutta samaan aikaan toimintaa tukemaan rakennetut palvelukombot ovat osoittaneet vahvuutensa ja laitevalmistuksen kannattavuutta on saatu kohennettua.

Lisäpalvelujen merkitys korostuu lämpökäsittelyn kotimaanmarkkinassa. Heatmasters on rakentanut lämpökäsittelyn rinnalle palvelukokonaisuuden, joka säästää asiakkaan aikaa ja rahaa. Lisäpalvelut kattavat muun muassa pintakäsittelyn, maalauksen ja tarkastuspalvelut. Paikoin lisäpalvelujen osuus liikevaihdosta alkaa olla jo suurempi kuin itse lämpökäsittelyn.

Myös Puolassa lisäarvopalvelujen osuus on kasvanut.

Heatmastersilla on toimipisteitä Suomen lisäksi Virossa ja Puolassa. Kansainvälisen markkinan vahvistamista ajatellen juuri Puolan toiminnot ovat merkittäviä, sillä Puolasta käsin Keski-Eurooppa on tavoitettavissa Suomea helpommin niin maantieteellisesti kuin kulttuurillisesti ja ennen kaikkea kustannustehokkaasti.

Keski-Euroopan lisäksi uutta markkinaa haetaan Lähi-Idästä ja Aasiasta. Kansainvälisellä kentällä Heatmasters pystyy vastaamaan hintakilpailuunkin sen lisäksi, että yhtiön tiimit, prosessit ja teknologia ovat alan parhaita. Kyse on enää sopivien asiakkuuksien löytämisestä.

Laitevalmistajana Heatmasters on globaali toimija. Laitteita on muutamassa vuodessa toimitettu 30 maahan. Uuden tilikauden taitteessa neuvotteluja on käynnissä muun muassa Etelä-Koreassa, Ukrainassa, Kanadassa ja Puolassa. Lämpötilan säätöteknologian kehittäjänä Heatmastersilla on 20 vuoden historia ja kiistämätön osaaminen. Nyt, kun toiminta on myös kannattavasti rakennettu, laitevalmistus kasvaa luontevasti muun liiketoiminnan mukana.

Vaikka Heatmastersin liikevaihto notkahti kuluneella tilikaudella, näkymät ovat valoisat. Tätä tukevat yhtiön toiminnan korkea laatu, poikkeuksellisen hyvä asiakaskokemus, toimivat palvelumallit ja kansainvälinen markkina Euroopassa ja sen ulkopuolella. Tämän kokonaisuuden rakentamiseen Heatmastersissa on tehty ankarasti työtä jo usean vuoden ajan. Nyt työ näyttää tuottavan tulosta, joka näkyy myös selkeinä numeroina seuraavassa tilinpäätöksessä.

Tukkuri asiakkaan partnerina

Helakeskus palvelee huonekalu- ja keittiöteollisuuden ammattilaisia. Heille helatoimittajan kustannustehokkaat kokonaisratkaisut ja hyvä palvelu ovat ratkaisevan tärkeitä.

HELAKESKUKSEN tilikauden tuloksessa näkyvät markkina-tilanteen hiljentyminen, projektikaupan osuuden kasvu ja alan kova hintakilpailu. Lisäksi tilikauden kehitykseen vaikutti uutuusien viivästyminen.

Toimintakentässä tapahtuneisiin muutoksiin on reagoitu terävöittämällä omia toimia. Kehityksen painopistealueina ovat olleet erityisesti myynnin ja tuotevalikoiman kehittäminen.

Keväällä Helakeskus julkaisi mittavan tuoteluettelon valikoidunsa kattavuuden konkretisoimiseksi. Katalogin rinnalle on

rakennettu myös nopea ja mobiilikäyttöön soveltuva verkkoversio. Asiakkaan on näin entistä helpompi löytää tarvitsemansa tuotteet ja palvelut.

Näkyvyyttä Helakeskus on hakenut myös perinteisestä printt-mainonnasta ja sosiaalisessa mediassa.

Huonekalu- ja keittiöteollisuuden ammattilaiset hakevat kustannustehokkaita ratkaisuja, mikä korostuu markkinassa yhä vahvemmin. Asiakas haluaa tarvitsemansa yhdestä paikasta kilpailukykyiseen hintaan, vaivattomasti, nopeasti ja tarvit-

taessa kohdekohtaisesti toimitettuna. Tämä on Helakeskuksen toiminnan ydin, ja yhtiö on hionut logistiikkansa asiakkaittensa tarpeiden mukaiseksi.

Trendit vaikuttavat vahvasti helaliiketoimintaan. Kilpailijoista erottuminen vaatii rakentamisen ja sisustamisen virtausten jatkuvaa seuraamista ja elinvoimaisten uutuusien tunnistamista. Tuotevalikoiman uusiutumisen kannalta merkittäviä suuntauksia ovat muun muassa energiatehokkuus ja kierrättämisen lisääntyminen sekä asentamisen ja käytettävyyden helppous. Helakeskuksen valikoimissa tämä näkyy.

LIKEVAIHTO

8,0 M€

HENKILÖSTÖ

19

Digitalisaatiosta kilpailuetua?

Verkkokaupan suosio kasvaa voimakkaasti huonekalu- ja keittiöteollisuuden ammattilaisten keskuudessa. Helakeskuksen myynnistä merkittävä osa on jo erilaisten digitaalisten ratkaisujen kautta tapahtuvaa myyntiä.

Toimitusjohtaja **Martti Niemi** odottaakin digitalisaation kehityksen luovan uusia, hyviä mahdollisuuksia liiketoiminnan kehittämiseen ja entistä tehokkaampiin liiketoimintamalleihin.

Helakeskus on hankkinut tarjontaansa kiinnostavia uutuustuotteita, joilla uskoo olevan kasvun mahdollisuus suomalaisessa sisustusajattelussa. Tällaisia tuoteryhmiä ovat esimerkiksi vetimet, altaat ja säilytysratkaisut.

Perinteisimmissä tuotteissa Helakeskuksen merkittävin hankinta oli tilikauden loppupuolella tuotevalikoimaan saatu kansainvälisesti palkittu Grass Nova Pro Scala -laatikkosarja. Laatikosto kuuluu luontaisesti Helakeskuksen tarjontaan, edustaahan yhtiö huonekalu- ja keittiöteollisuuden ykkösbrändejä.

Hallitus

EERO ERIKSSON
s. 1963

Hallituksen jäsen vuodesta 2011

VTM
Fennia Varainhoito Oyj:n toimitusjohtaja sekä
Fennia-konsernin sijoitusjohtaja
Riippumaton yhtiöstä ja merkittävistä
osakkeenomistajista

JUKKA ALA-MELLO
s. 1963

Hallituksen puheenjohtaja vuodesta 2011,
hallituksen jäsen vuodesta 2006

KTM, KHT
KONE Oyj:n johtaja ja hallituksen sihteeri
Riippumaton yhtiöstä ja merkittävistä
osakkeenomistajista

KALLE REPONEN
s. 1965

Hallituksen jäsen vuodesta 2018

Kauppätieteiden maisteri, hallitusammattilainen
Riippumaton yhtiöstä ja sen merkittävistä
osakkeenomistajista

MIKKO KOSKENKORVA
s. 1982

Hallituksen jäsen vuodesta 2011

Datanomi
Jyky Group Oyj:n IT-Päällikkö
Riippumaton yhtiöstä

TARJA PÄÄKKÖNEN
s. 1962

Hallituksen jäsen vuodesta 2016

Tekniikan tohtori, DI
Boardman Oyj:n partneri ja hallituksen
puheenjohtaja, Brand Compass Group
Riippumaton yhtiöstä ja merkittävistä
osakkeenomistajista

Johtoryhmä

MIIKKA LAINE
s. 1972

Sijoitusjohtaja vuodesta 2015
KTM, OTK

Aikaisempi työkokemus:
osakas ja talousjohtaja
Finnsweet Holding Oy -konserni,
sijoitusjohtaja ja osakas
pääomasijoitusyhtiö Profita
Management Oy, johtaja Nokia
Oyj:n yrityskauppayksikössä sekä
eri tehtävissä investointipankki-
liiketoiminnassa (FIM, Pohjola)

MINNA TELANNE
s. 1964

Kehitysjohtaja vuodesta 2013
HTL

Aikaisempi työkokemus:
Liiketoimintajohtaja
Leading Partners Oy, henki-
löstöjohtaja OpusCapita Oy,
tulosyksikön päällikkö MPS Finland
Consulting Oy, kehityspäällikkö
Suomen Posti Oy

Muut luottamustehtävät:
Hallituspartnerit ry hallituksen
jäsen vuodesta 2018–

TAPIO TOMMILA
s. 1978

Toimitusjohtaja vuodesta 2019
KTM, eMBA

Aikaisempi työkokemus:
Panostaja Oyj varatoimitusjohtaja,
talous- ja rahoitusjohtaja,
sijoitusjohtaja,
Deloitte Corporate Finance Oy,
PricewaterhouseCoopers Oy

JUHA SARSAMA
s. 1965

Sijoitusjohtaja vuodesta 2019
Varat., M.S.M (Boston University
Brussels)

Aikaisempi työkokemus:
toimitusjohtaja Panostaja Oyj,
toimitusjohtaja Opus-Capita Oy,
hallintojohtaja Saarioinen Oy,
talousjohtaja OpusCapita Oyj

Muut luottamustehtävät:
Keskuskauppakamarin hallituksen
jäsen, Fondia Oyj:n hallituksen
puheenjohtaja

KATRI LAHTINEN
s. 1978

Talous- ja rahoitusjohtaja
vuodesta 2019
DI, KTM

Aikaisempi työkokemus:
talousjohtaja Confidex Oy,
DS Smith Packaging Finland Oy,
Steelpa Oy

panostaja

TILIN- PÄÄTÖS

JA TIETOA
SIJOITTAJILLE

2 0 1 9

2019 TILINPÄÄTÖS JA TIETOA SIJOITTAJILLE

TILIKAUDELTA 1.11.2018–31.10.2019

SISÄLLYS

HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS

- 4 Panostaja Oy:n hallituksen toimintakertomus
- 13 Tunnuslukujen laskentakaavat

TILINPÄÄTÖS 2019

- 14 Konsernin tuloslaskelma
- 15 Konsernin tase
- 16 Konsernin rahavirtalaskelma
- 17 Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista
- 19 Konsernin tilinpäätöksen liitetiedot
- 46 Emoyhtiön tuloslaskelma
- 46 Emoyhtiön tase
- 47 Emoyhtiön rahoituslaskelma
- 47 Emoyhtiön tilinpäätöksen liitetiedot
- 52 Emoyhtiön hallituksen ehdotus tilikauden tuloksen käsittelyksi ja voitonjaoksi
- 53 Tilintarkastuskertomus

SIJOITTAJATIE TOA

- 58 Tietoa osakkeista
- 58 Hallinto ja yhtiökokous
- 59 Osakkeen kurssikehitys ja osaksmäärän kehitys
- 60 Suurimmat osakkeenomistajat

LIIKEVOITON JAKAUMA, M€

LIKEVAIHTO
190,2 M€

TILIKAUDEN TULOS
= 2,5 M€

HENKILÖSTÖ
1 895

Panostaja-konserni	1.11.2018–31.10.2019	1.11.2017–31.10.2018
Liikevaihto, M€	190,2	185,2
Liikevoitto, M€	3,6	4,1
Tulos ennen veroja, M€	1,7	1,5
Tulos jatkuvista liiketoiminnoista, M€	0,4	-0,3
Tulos myydyistä ja lopetetuista liiketoiminnoista, M€	2,1	27,5
Tilikauden tulos, M€	2,5	27,1
Osakekohtainen tulos, laimentamaton, €	0,03	0,46
Oma pääoma/osake, €	0,96	1,02

Panostaja Oyj:n hallituksen toimintakertomus

KONSERNIN TALOUDELLINEN KEHITYS

Panostaja-konsernin liikevaihto oli päättäneellä katsauskaudella 190,2 milj. euroa (185,2 milj. euroa). Viennin osuus liikevaihdesta oli 8,2 milj. euroa eli 4,3 % (6,1 milj. euroa eli 3,0 %). Edellisen ja kuluven tilikauden aikana toteutuneiden yritysosten vaikutus liikevaihdon kasvuun oli 15,0 milj. euroa. Kahdeksasta sijoituskohteesta kolme ylitti vertailukauden kumulatiivisen liikevaihtotason.

Liikevoitto heikkeni hieman ja oli 3,6 milj. euroa (4,1 milj. euroa). Katsauskauden tulosta rasittaa Granon YT-neuvotteluihin liittyvä kuluvaraus 1,0 milj. euroa sekä toiminnanohjausjärjestelmien uudelleenjärjestelyihin liittyvä 0,9 milj. euron arvonalentuminen. Vertailukauden tulokseen sisältyy Helakeskus-segmentistä tehty 3,0 milj. euron liikearvon arvonalentumistappio, 0,9 milj. euron käyttöomaisuuden myyntivoitot sekä 1,3 milj. euron Panostaja-emoyhtiön ALV-saamisen tuloutus. Vertailukauden liikevoiton ylitti neljä sijoituskohdetta kahdeksasta.

Tulos myydyistä liiketoiminnoista oli 2,1 milj. euroa. Konsernin tuloslaskelma ei sisällä vertailuvuodelta 2018 myytyjen liiketoimintojen tuloslaskelmaa vaan niiden tulos on konsernin tuloslaskelmassa erotettu riville Tulos myydyistä ja lopetetuista liiketoiminnoista.

Konsernin nettorahoituskulut katsauskaudella olivat –2,1 milj. euroa (–2,9 milj. euroa). Konsernin maksuvalmius parani ja liiketoiminnan kassavirta oli 10,8 milj. euroa (8,2 milj. euroa) positiivinen.

Konsernin henkilöstön määrä tilikaudella oli keskimäärin 1 969 (1 927). Tilikauden lopussa konsernin henkilöstömäärä oli 1 895 (2 043).

Emoyhtiö Panostaja Oyj:n liikevaihto oli 0,0 milj. euroa (0,0 milj. euroa). Liikevoitto oli 2,9 milj. euroa (37,3 milj. euroa). Emoyhtiön tilikauden voitto oli 4,4 milj. euroa (31,5 milj. euroa).

Panostajan hallitus päätti jakaa syyskuussa lisäosinkoa 1,6 milj. euroa (0,03 euroa osakkeelta).

KONSERNIRAKENNE

KL-VARAOSAT

Panostaja allekirjoitti 29.5.2019 muiden KL-Parts Oy:n omistajien kanssa sopimuksen KL-Parts Oy:n osakekannan myynnistä Oy Kaha Ab:lle. Kaupassa Kahasta tuli KL-Parts:n pääomistaja. KL-Parts:n johto jatkaa yhtiön vähemmistöomistajana. KL-Parts omistaa KL-Varaosat Oy:stä 100 %. Panostaja Oyj:n omistusosuus KL-Partsista oli 75 prosenttia.

PANOSTAJA-KONSERNIN LIIKETOIMINTASEGMENTIT

Panostaja-konsernin segmentointi perustuu enemmistöomistuksessa oleviin sijoituskohteisiin. Sijoituskohteita myös

seurataan erillisinä liiketoimintoina. Panostajan enemmistöomistuksessa olevat sijoituskohteet muodostavat yhtiön liiketoimintasegmentit joiden lisäksi on Muut-segmentti, jossa raportoidaan konsernin emoyhtiö mukaan lukien osakkuusyhtiöt ja kohdistamattomat erät. Panostaja-konsernin liiketoimintasegmentit ovat Grano, Selog, Helakeskus, Hygga, Heatmasters, CoreHW, Carrot ja Oscar Software sekä Muut.

Konsernin segmenttiraportointi perustuu liiketoiminnallisiin segmentteihin.

GRANO

Grano on Suomen monipuolisin sisältöpalvelujen osaja, joka toteuttaa asiakkaan myyntiä, brändiä ja tulosta edistäviä markkinoinnin ja viestinnän ratkaisuja digistä printtiin. Yhtiön palvelut kattavat kaikki liiketoimintaa tukevat sisältöhankkeet alusta loppuun, luovasta suunnittelusta tuotantoon, julkaisuun, tulosten mittamiseen ja aineistonhallintaan – kaikissa asiakkaan kohdeyleisölle olennaisissa digi- ja printtikanavissa. Grano palvelee Suomessa yli 25 paikkakunnalla. Yhtiön pääkonttori sijaitsee Helsingissä. Lisäksi konsernilla on toimintaa Tallinnassa ja Pietarissa. Konsernin toimitusjohtajana toimi tilikauden aikana Jaakko Hirvonen 10.12.2018 asti sekä Mikko Moilanen 10.12.2018–5.8.2019 välisen ajan. Nykyisenä toimitusjohtajana toimii 18.9.2019 aloittanut Pekka Mettälä. Panostajan omistusosuus konsernista oli katsauskauden lopussa 54,8 %.

Granon palveluiden kysyntä vaihteli tilikauden 2019 aikana voimakkaasti sekä eri kvartaalien että eri tuotealueiden välillä. Liiketoiminnoista voimakkaimmin kasvoivat pakkaus- ja etikettiliiketoiminta, markkinointilogistiikka sekä sähköiset aineistonhallintapalvelut. Perinteisten paino- ja tulostuspalveluiden markkinakysynnän lasku jatkui, mutta yhtiön offset- ja digipainamisen liiketoiminnan kehitys toteutui pitkälti ennakoidun mukaisesti. Rakentamisen palveluissa sähköisen SokoPro-aineistopankin myynti kasvoi edelleen ja kompensoi paperitulostamisen laskua. Sen sijaan suurkuvatuotteissa ja valomainosliiketoiminnassa ei saavutettu odotusten mukaista liikevaihtoa, kun tilikaudelle ei ajoittunut suuria projekteja aikaisempien vuosien tapaan. Paine- ja tulostuspalveluiden laskun myötä Granon liikevaihto supistui 5 % ja oli 129,7 milj. euroa (136,6 milj. euroa).

Granon liikevoitto heikkeni liikevaihdon laskun myötä vertailukauden 8,4 milj. eurosta 4,1 milj. euroon. Tilikauden liikevoittoa rasittaa tilikauden lopulla päätökseen saatuihin YT-neuvotteluihin liittyvä kuluvaraus 1,0 milj. euroa sekä yrityksen toiminnanohjausjärjestelmien uudelleenjärjestelyihin liittyvä 0,9 milj. euron arvonalentuminen. Laskevaa liikevaihtoa saatiin kompensoitua toimintaa tehostamalla, jonka myötä mm. ulkopuolisten alihankintojen määrää on saatu selvästi pienennettyä. Myös markkinointikulujen sekä muiden liiketoiminnan kiinteiden kustannusten lasku paransi tilikauden tulosta. Vertailukauden tulokseen sisältyy käytettyjen koneiden myyntivoitot 0,9 milj. euroa.

Grano-konsernilla on tarve jatkuvasti parantaa kilpailukykyään ja kehittää toimintojaan alati muuttuvassa markkinassa.

Edellä mainitusta johtuen Grano-konsernissa aloitettiin tilikauden neljännellä neljänneksellä yhteistoimintaneuvottelut. Alustavan arvion mukaan suunnitellut uudelleenjärjestelyt arvioitiin saattavan johtaa enintään 140 henkilön lomauttamiseen, osa-aikaistamiseen tai irtisanomiseen. Neuvottelut saatiin päätökseen lokakuussa, ja niiden tuloksena henkilöstön määrä konsernin eri toimipisteissä vähenee arviolta noin 100 henkilöllä. Täysi vaikutus koko tilikauden kannattavuustasoon tavoiteltavilla säästöillä on ensimmäisen kerran tilikaudella 2021. Segmentin henkilöstömäärä oli tilikauden lopussa 1 089 (1 128).

SELOG

Selog Oy on vuonna 2005 perustettu Suomen suurin sisäkatto-materiaalien tukkuliike, joka palvelee alan urakoitsijoita ja asentajia. Palvelutarjontaan kuuluvat myös laskenta-, suunnittelu- ja logistiikkapalvelut. Selogin palvelut kattavat korjaus- ja saneeraus-hankkeita sekä uudisrakennuskohteita. Yhtiön toimipisteet ovat Helsingissä, Tampereella ja Lappeenrannassa.

Tilikauden merkittävin tapahtuma oli aivan tilikauden lopulla tapahtunut yrityskauppa, jossa Selog Group ja pääkaupunkiseudulla toimiva sisärakennetukku Tilatukku yhdistyivät. Tilatukku siirtyi Selog Groupin omistukseen ja Tilatukun entisistä omistajista tuli Selog Groupin omistajia 40 % osuudella. Samalla Selogin toimitusjohtaja Reijo Siekkinen jätti tehtävänsä. Uutena toimitusjohtajana aloitti Tilatukun toinen perustajaosakas, toimitusjohtaja Tomi Pirinen. Panostajan omistusosuus konsernista oli katsauskauden lopussa 60%.

Markkinoiden kysyntätilanne oli tilikauden aikana pääosin hyvällä tasolla, mutta kiristynyt kilpailu vaikutti merkittävästi Selogin liiketoimintaan. Kilpailu markkinalla on ollut tiukkaa, mutta yhtiö on säilyttänyt alan suurimman toimijan aseman. Selogin liikevaihto supistui kiristyneen kilpailun johdosta tilikaudella yli 20 %, 9,4 milj. eurosta 7,3 milj. euroon. Liikevaihdon supistumisen myötä myös yhtiön operatiivinen kannattavuus heikkeni merkittävästi. Raportoitu liikevoitto oli –0,2 milj. euroa (0,8 milj. euroa), mitä rasittaa katsauskauden lopussa tapahtuneen Tilatukun hankintaan liittyvät 0,3 milj. euron kertaluontoiset kustannukset. Segmentin henkilöstömäärä oli tilikauden lopussa 18 (13).

HELAKESKUS

Suomen Helakeskus Oy on Seinäjoella toimiva kalustehelejen keskeinen tukkukauppa Suomessa. Yhtiö maahantuo, markkinoi ja myy kaluste- ja huonekaluteollisuuden helatarvikkeita. Yhtiö kuuluu Suomen Helasto -konserniin, josta Panostajan omistusosuus on 100 %. Suomen Helakeskus Oy:n toimitusjohtajana toimii Martti Niemi.

Helakeskuksen liikevaihto säilyi lähes edellisvuoden tasolla ollen 8,0 milj. euroa (8,2 milj. euroa). Suunnitellut liikevaihdon kasvutavoitteet jäivät kuitenkin toteutumatta, mihin vaikutti markkinatilanteen hiljentyminen, projektikaupan osuuden kasvu ja alan kova hintakilpailu erityisesti projektikaupassa. Tili-

kaudella kannattavuus saatiin kuitenkin tiukan taloudenpidon ansiosta nostettua edellisvuotta paremmalle tasolle. Operatiivinen liikevoitto nousi vertailuvuoden 0,3 milj. eurosta 0,5 milj. euroon. Vertailuvuoden raportoitu liikevoitto –2,7 milj. euroa sisältää 3,0 milj. euron konserniliikearvon arvonalentumisen. Segmentin henkilöstömäärä oli tilikauden lopussa 19 (20).

HYGGA

Hygga tarjoaa täysin uudenlaista toiminnanohjausjärjestelmää lisensioituna palveluna julkisen ja yksityisen puolen hammas- ja perusterveydenhoitoon. Yhtiöllä on myös Helsingin Kampissa uudenlaisen palvelukonseptin hammaslääkäriasema, jonka toiminta perustuu yhtiön omaan toiminnanohjausjärjestelmään. Hammaslääkäriaseman toiminta perustuu asiakaslähtöiseen toimintatapaan, jossa asiakkaille tarjotaan kaikki hammashuollon palvelut yhdellä käynnillä, laadukkaasti ilman jonoja. Yhtiön toimitusjohtajana toimii Jussi Heiniö. Panostajan omistusosuus konsernista on katsauskauden lopussa 79,8 %.

Hyggan liikevaihto supistui katsauskaudella 5,4 milj. eurosta 4,7 milj. euroon. Hyggan liikevoitto säilyi vertailuvuoden tasolla ollen –0,2 milj. euroa. Liikevaihdon pieneminen johtuu pitkälti Kampin klinikan laskeneesta liikevaihdesta. Klinikkaliiketoiminnan osalta markkinatilanne on koko vuoden ollut erittäin haastava, eikä tavoiteltua liikevaihdon kasvua ole katsauskauden aikana onnistuttu saavuttamaan. Lisäksi klinikalla toteutetut sopeuttamistoimet yksikön kannattavuuskehityksen varmistamiseksi vaikuttavat tilikauden liikevaihtoa laskevasti. Lisenssiliiiketoiminnan osalta sen sijaan näkymät ovat valoisat sekä Suomessa ja varsinkin ulkomailla. Kotimaassa kilpailu on kuitenkin merkittävästi kiristynyt tilikauden aikana. Yhtiön mielenkiinto kotimaassa on varsinkin yleisterveydenhuollon palveluratkaisujen kehittämisessä. Ruotsissa on käynnissä suun terveydenhuollon pilottihanke Luulajassa ja toiminnan laajentamisesta koko Norrbottenin läänin kattavaksi käydään neuvotteluja. Yhtiö on tilikauden aikana myös selvittänyt kansainvälisen liiketoiminnan mahdollisuuksia käynnistämällä mm. markkinaselvitykset Euroopan markkinoilla. Segmentin henkilöstömäärä oli tilikauden lopussa 58 (77).

HEATMASTERS

Heatmasters Group tarjoaa metallien lämpökäsittelypalveluja Suomessa ja kansainvälisesti sekä valmistaa, kehittää ja markkinoi lämpökäsittelyteknologiaa. Heatmasters Group -konsernin Suomen liiketoimintayhtiöt fuusioitiin tilikauden alussa ja toimintaa harjoitetaan nyt yhdessä yhtiössä Heatmasters Oy:ssä, joka toimii Hollolassa, Varkaudessa ja Turussa. Konsernilla on lisäksi toimipisteitä Virossa ja Puolassa. Panostajan omistusosuus konsernista on 80,0%. Heatmasters Group Oy:n toimitusjohtajana toimii Ilkka Mujunen.

Heatmastersin liikevaihto heikkeni katsauskaudella 4,8 milj. eurosta 4,2 milj. euroon. Alkutilikauden hiljainen talvikausi sekä kesäkauden odotuksia heikompi lämpökäsittelypalveluiden

kysyntä vetivät Heatmastersin liikevaihdon selvään laskuun. Myös laiteliiketoiminnassa oli varsin hiljaista suurimman osan vuotta. Loppuvuoden aikana tapahtui kuitenkin jo selkeä käänne parempaan, kun laiteliiketoiminnan puolella yhtiö aloitti uunitoimituksen Saudi-Arabiaan ja Etelä-Koreaa. Myös palveluliiketoiminnan puolella kysyntä piristyi, sillä monella asiakkaalla alkoi jo Nesteen Kilpilahden jalostamon kevään 2020 suurseisokin esivalmistetuotanto. Liikevaihdon laskusta huolimatta yhtiön tulos saatiin pidettyä tiukan kulukurin ja sopeuttamistoimien myötä vertailukauden tasolla 0,2 milj. eurossa. Segmentin henkilöstömäärä oli tilikauden lopussa 38 (39).

COREHW

CoreHW Oy on vuonna 2013 perustettu yritys, joka tarjoaa korkean lisäarvon suunnittelupalveluita RF IC -toimialueella toteuttaen RF-mikropiirejä ja antennitekologiaa sekä tarjoamalla niihin liittyviä konsultointipalveluita. Yhtiön liiketoiminta jakaantuu suunnittelupalveluihin, konsultointiin sekä omien mikropiirien ja lisensoitavien teknologioiden (IP) kehitykseen. CoreHW:lla on toimistot neljällä paikkakunnalla: Tampereella, Helsingissä, Oulussa ja Turussa. Yhtiön toimitusjohtajana toimii Tomi-Pekka Takalo. Panostajan omistusosuus segmentistä on katsauskauden lopussa 61,1 %

CoreHW:n katsauskauden liikevaihto kasvoi yli 50 % ja oli 5,6 milj. euroa (3,7 milj. euroa). Odotettua hitaamman vuoden aloituksen jälkeen oli eteneminen suunnitelmien mukaista ja vuosi päättyi erinomaisesti. Kysyntä yhtiön palveluille on ollut korkealla tasolla eikä muutosta ole näkyvissä. Suunnittelupalveluiden tilauskanta uudelle tilikaudelle on vahva ja monipuolinen. Myös yhtiön ensimmäisen oman tuotteen, sisäpaikkannukseen tarkoitetun CoreHW RABBIT -antennikytkimen, kehitykseen on investoitu voimakkaasti katsauskauden aikana. Tuote esiteltiin kansainvälisillä mobiilialan messuilla Barcelonassa helmikuussa 2019 ja asiakaskiinnostus tuotetta kohtaan on ollut hyvää. Yhtiö rekrytoi useita uusia osaajia tilikauden aikana. Osaajille on jatkuva tarve ja yhtiö suunnittelee palkkaavansa useita uusia asiantuntijoita myös tilikauden 2020 aikana. CoreHW:n liikevoitto kääntyi selkeästi positiiviseksi onnistuneiden asiakasprojektien myötä ja oli 0,4 milj. euroa (-0,6 milj. euroa). Oman tuotteen myynti- ja markkinointipanostukset rasittavat osaltaan katsauskauden tulosta. Segmentin henkilöstömäärä oli tilikauden lopussa 56 (48).

CARROT

Vuonna 1998 perustettu henkilöstöpalveluihin erikoistunut Carrot Palvelut Oy -konserni tarjoaa valtakunnallisesti laadukkaita henkilöstövuokraus-, rekrytointi- ja ulkoistuspalveluita ja toimii strategisena HR-kumppanina asiakkailleen. Carrot työllistää vuosittain tuhansia eri toimialojen osaajia, palvelee erilaisissa rekrytointitarpeissa sekä toimii asiakkaiden kumppanina laajemmissa ulkoistusprosesseissa. Yhtiön asiakkaita ovat mm. rakentamisen, teollisuuden ja logistiikan alan yritykset. Carrotin pääkonttori on Helsingissä ja sillä on toimipisteitä kahdeksalla paikkakunnalla Suomessa. Yhtiön toimitusjohtajana toimii Jouni Arolainen. Panostajan omistusosuus segmentistä on katsauskauden lopussa 74,1 %.

Segmentti on yhdistelty Panostaja-konserniin 1.5.2018 alkaen, joten vertailutiedot ovat vain kuudelta kuukaudelta. Carrotin katsauskauden liikevaihto oli 20,8 milj. euroa (13,0 milj. euroa) ja liiketappio -0,4 milj. euroa (-0,1 milj. euroa). Yhtiön

markkinoiden kysyntätilanne on koko tilikauden ajan ollut hyvä. Liikevaihdon ja tuloksen selkeästi odotettua heikompaan kehitykseen vaikuttivat olennaisesti tilikauden aikana tapahtuneet muutokset yhtiön organisaatiossa sekä toimintamalleihin ja -prosesseihin tehdyt uudistukset. Muutosten läpisaattaminen on ollut odotettua haastavampaa, mikä on näkynyt myös henkilöstön vaihtuvuutena: yli puolet yhtiön toimihenkilöistä vaihtui tilikauden aikana. Segmentin henkilöstömäärä oli tilikauden lopussa 476 (539).

OSCAR SOFTWARE

Vuonna 2005 perustettu Oscar Software Group Oy on toiminnanohjausjärjestelmien (ERP) kehitykseen ja erilaisten liiketoimintapalvelujen tarjontaan erikoistunut ohjelmistopalveluyritys. Monipuolisten toiminnanohjausjärjestelmien lisäksi Oscar tarjoaa taloushallinto- ja HR-palveluita sekä verkkokaupan ohjelmistoja ja verkkoliiketoiminnan palveluita. Oscarilla on laaja asiakaskanta, johon kuuluu pk-yrityksiä eri toimialoilta. Yhtiöllä on noin 800 asiakasta ja sen pääkonttori on Tampereella sekä toimipisteet Helsingissä ja Turussa. Yhtiön toimitusjohtajana toimii Simo Salminen. Panostajan omistusosuus segmentistä on katsauskauden lopussa 50,7 %.

Segmentti on yhdistelty Panostaja-konserniin 1.5.2018 alkaen, joten vertailutiedot ovat vain kuudelta kuukaudelta. Oscar Softwaren katsauskauden liikevaihto oli 10,1 milj. euroa (4,4 milj. euroa) ja liikevoitto 0,2 milj. euroa (0,1 milj. euroa). Sekä ERP-ohjelmistoliiketoiminnan että talouden ulkoistuspalveluiden kysyntätilanne on jatkunut tilikauden aikana hyvänä. Toimiala on työvoimavaltainen ja yhtiön rekrytinnit jatkuivat liiketoiminnan kasvun myötä vilkkaina. Kilpailu osaajista on kuitenkin kovaa, mikä aiheuttaa vaihtuvuutta henkilöstössä ja on rasittamassa osaltaan tilikauden tulosta. Tilikauden aikana toteutettu toimintamallien selkeyttäminen sekä isot ja vaativat ohjelmistotoimitukset rasittivat myös osaltaan tulosta. Segmentin henkilöstömäärä oli tilikauden lopussa 131 (118).

MUUT

Muut-segmentin liikevaihto säilyi lähellä vertailukauden tasoa. Katsauskaudelta raportoi kaksi osakkuusyhtiötä, Gugguu Group Oy ja Spectra Yhtiöt Oy. Raportoitavien osakkuusyhtiöiden tulosvaikutus katsauskaudella oli 0,2 milj. euroa (0,3 milj. euroa), joka esitetään omalla rivillään konsernin tuloslaskelmassa. Yhtiö hankki heti katsauskauden alussa merkittävän vähemmistöomistuksen korkealaatuisia ja ekologisia lastenvaatteita valmistavasta Gugguu Oy:stä. Yhtiö luopui katsauskaudella osuudestaan EcoSir Group Oy:ssä, kun Ecosir Groupin liiketoiminta siirtyy kansainvälisen sijoittajaryhmän pääomistukseen. Yhtiön myyntiin liittyy mahdollinen lisäkauppahinta, joka perustuu vuosien 2019 ja 2020 toteutuneeseen käyttökatteeseen.

RAHOITUS

Panostajalla on käytössään 15,0 milj. euron yritysostolimiitti, josta voidaan nostaa kolmen vuoden pituisia lainoja Panostajan

tekemien yritysostojen rahoittamiseksi ja/tai lisäsijoituksiin konserniin kuuluviin yhtiöihin. Yritysostolimiitistä on nostamatta 15,0 milj. euroa.

Konsernin omavaraisuusaste oli katsauskauden lopussa 41,3 % (40,4 %). Oman pääoman tuotto oli 3,1 % (36,5 %). Sijoitetun pääoman tuotto laski 3,8 %:iin (18,6 %). Vertailukauden tunnuslukuja paransi toteutettu KotiSun Groupin myynti.

INVESTOINNIT SEKÄ KEHITYSMENOT

Konsernin bruttoinvestoinnit olivat katsauskaudella 7,9 milj. euroa (23,5 milj. euroa), eli 4,2 % (12,7 %) liikevaihdesta. Investoinnit kohdistuivat pääasiassa aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin sekä yrityshankintoihin. Kehitysmenoja aktivoitiin tilikaudella 1,6 milj. euroa (2,9 milj. euroa).

LÄHIPIIRILAINAT JA –VASTUUT

Tilinpäätöshetkellä ei ollut lainoja lähipiiriin kuuluville yhtiölle. Johdolle annettujen lainojen summat ja pääasialliset lainaehdot ovat esitetty liitetiedossa 35.

RISKIT

Konserni ottaa hallittuja riskejä hyödyntääkseen liiketoimintamahdollisuudet optimaalisella tavalla. Konsernin tavanomaiset liiketaloudelliset riskit liittyvät sijoituskohteiden markkina- ja kilpailutilanteeseen, asiakas- ja toimittajariskeihin sekä yrityskauppoihin ja näiden rahoitukseen liittyviin riskeihin.

Panostajan yhdeksän enemmistöomistuksessa olevaa sijoituskohdetta toimivat erilaisilla toimialoilla. Tavoitteena on, ettei konsernin taloudellinen tulos ole olennaisesti riippuvainen yksittäisen sijoituskohteen kehityksestä ja tuloksesta, mutta suhdanetilanteesta riippuen ja sijoituskohteen kasvaessa sen merkitys koko konsernin kannalta korostuu, jolloin riski voi olla olennainen. Konsernin taloudellinen tulos ja kehitys eivät ole normaalisti yksittäisestä asiakkaasta riippuvainen, mutta yksittäisen sijoituskohteen tulokseen ja kehitykseen yhden tai useamman merkittävän asiakkaan menettämisellä voi olla taloudellisia vaikutuksia.

Konsernin taloudelliseen tulokseen ja kehitykseen yleisellä suhdannekehityksellä ja erityisesti Suomen talouden kehityksellä voi olla merkittävä vaikutus. Konsernin tulokseen ja kehitykseen vaikuttavat myös kausiluonteisuus. Liiketoimintojen kausivaihtelut vaikuttavat siten, että tavanomaisesti vuoden ensimmäinen vuosipuolisko on heikompi kuin vuoden jälkimäinen vuosipuolisko. Kilpailutilanteen jatkuva muutos kuten hintakilpailu ja yksittäiselle sijoituskohteelle tulevat uudet kilpailijat voivat vaikuttaa konsernin taloudelliseen tulokseen ja kehitykseen, vaikka konserni ja sen sijoituskohteet kehittävät jatkuvasti toimintojaan kilpailutilanteen mukaisesti. Lisäksi eri sijoituskohteiden liiketoiminnassaan käyttämien raaka-aineiden hinta- ja saatavuusriskit voivat vaikuttaa merkittävästi yksittäisen sijoituskohteen taloudelliseen tulokseen ja kehitykseen, muttei normaalisti merkittävästi koko konsernin kehitykseen ja tulokseen.

Konsernin taloudelliseen tulokseen ja kehitykseen ei normaalisti ole merkittävää vaikutusta valuuttakurssi-, korko-, rahoitus- ja luottotappioriskillä, mutta yksittäisen sijoituskohteen taloudelliseen tulokseen ja kehitykseen näillä riskeillä voi

olla merkittävä vaikutus. Konserni ja sen eri sijoituskohteet ovat pyrkineet suojautumaan näiltä riskeiltä merkittäviltä osin eri tavoin, mutta aina suojaaminen ei ole mahdollista.

Konsernin henkilöstöön liittyvät riskit voivat vaikuttaa konsernin ja sijoituskohteiden kehitykseen ja taloudelliseen tulokseen, mikäli avainhenkilöiden ja henkilöstön rekrytoinneissa tai sitouttamisessa epäonnistutaan.

Riski maineen tai luottamuksen heikkenemisestä, joka voi johtua negatiivisesta julkisuudesta tai olla seurausta jonkin toisen riskin toteutumisesta, voi vaikuttaa konsernin ja sijoituskohteiden kehitykseen ja taloudelliseen tulokseen, mikäli kyseisten riskien hallinnassa epäonnistutaan. Maineriskejä hallitaan muun riskienhallinnan lisäksi eettisen yrityskulttuurin ylläpitämisellä, oikea-aikaisella ja riittävällä viestinnällä, compliance-toiminnalla ja -ohjeistuksella, sidosryhmien odotusten ymmärtämisellä sekä kriisinhallinnan toimintasuunnitelmillä.

Ympäristöön liittyvät riskit voivat vaikuttaa konsernin ja sijoituskohteiden kehitykseen ja taloudelliseen tulokseen, mikäli kyseisten riskien hallinnassa epäonnistutaan. Konserni huomioi ympäristöasioihin liittyvän lainsäädännön ja sen mukanaan tuomat vastuut erityisen huolellisesti ja pyrkii toiminnassaan noudattamaan kestävän kehityksen periaatteita. Konsernin tiedossa ei ole mitään merkittäviä ympäristöasioihin liittyviä riskejä.

Konsernilla on laaja vakuutusturva, joka kattaa aineelliset vahingot vakuutusehtojen mukaisesti. Omaisuusriskien vakuutustasoa seurataan säännöllisesti. Takuu-, keskeytys-, tuotevastuu- ja korjausriskeihin liittyvät riskit voivat vaikuttaa konsernin ja sijoituskohteiden kehitykseen ja taloudelliseen tulokseen, mikäli kyseisten riskien hallinnassa epäonnistutaan. Konsernin yhtiöt pyrkivät varautumaan näihin riskeihin panostamalla toimitusketjun hallintaan, oman toiminnan laatuun ja tuotekehitykseen sekä riskien säännönmukaiseen arviointiin. Mikäli mahdollista nämä riskit katetaan myös vakuutusturvalle.

Yrityskauppoihin liittyvät riskit voivat vaikuttaa konsernin ja sijoituskohteiden kehitykseen ja taloudelliseen tulokseen, mikäli kyseisten riskien hallinnassa epäonnistutaan. Konsernin tavoitteena on kasvaa myös yritysostojen kautta. Yritysostoihin liittyvää konsernin taseeseen kirjattua liikearvoa on n. 93,7 milj. euroa. Liikearvoa ei poisteta säännöllisesti vuosittain, vaan poistojen sijaan tehdään arvonalentumistestaus vähintään vuosittain tai silloin, kun on viitteitä arvonalentumisesta. Arvoja tarkistetaan normaalisti viimeisen vuosipuoliskon aikana budjetointiprosessin yhteydessä. Tällaisesta muutoksesta saattaisi aiheutua liikearvojen alaskirjaustarvetta.

Viranomaisten määräykset voivat vaikuttaa konsernin ja sijoituskohteiden kehitykseen ja taloudelliseen tulokseen. Konsernissa ja eri sijoituskohteissa seurataan määräyksien muutoksia ja niihin pyritään reagoimaan ennakolta mikäli mahdollista.

HALLINTO JA YHTIÖKOKOUS

Panostaja Oyj:n varsinainen yhtiökokous pidettiin 31. tammikuuta 2019 Tampereella. Hallituksen jäsenten lukumääräksi vahvistettiin viisi (5), ja valintaa seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä päättyvälle toimikaudelle hallitukseen valittiin uudelleen Jukka Ala-Mello, Eero Eriksson, Mikko Koskenkorva, Tarja Pääkkönen sekä Kalle Reponen.

Tilintarkastajiksi valittiin tilintarkastusyhteisö PricewaterhouseCoopers Oy ja KHT Markku Launis toimikaudeksi, joka päättyy valintaa seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä 2020.

Tilintarkastusyhteisö PricewaterhouseCoopers Oy on ilmoittanut, että päävastuullisena tilintarkastajana toimii KHT Lauri Kallaskari.

Yhtiökokous vahvisti esitetyn tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen tilikaudelta 1.11.2017 – 31.10.2018 ja päätti, että päätyneeltä tilikaudelta osakkeenomistajille maksetaan osinkoa 0,05 euroa osakkeelta.

Lisäksi yhtiökokous päätti, että hallitus valtuutetaan päättämään harkintansa mukaan mahdollisesta varojen jakamisesta osakkeenomistajille yhtiön taloudellisen tilanteen sitä puoltaessa joko osinkona tai pääomanpalautuksena sijoitetun vapaan oman pääoman rahastosta. Valtuutuksen perusteella tehtävän varojenjaon enimmäismäärä on yhteensä 4 700 000 euroa. Valtuutus sisältää hallituksen oikeuden päättää kaikista muista edellä mainittuun varojenjakoon liittyvistä ehdoista. Valtuutus on voimassa seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen alkamiseen saakka. Yhtiökokous myönsi vastuuvapauden hallituksen jäsenille ja toimitusjohtajalle.

Yhtiökokous päätti, että hallituksen jäsenten palkkiot pidetään ennallaan ja että valintaa seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä päätyvältä toimikaudelta hallituksen puheenjohtajalle maksetaan palkkiona 40.000 euroa ja hallituksen muille jäsenille kullekin 20.000 euroa. Lisäksi yhtiökokous päätti, että noin 40 % hallituksen jäsenille maksettavista palkkiosta maksetaan hallitukselle annetun osakeantivaltuutuksen perusteella antamalla hallituksen jäsenille yhtiön osakkeita, mikäli hallituksen jäsen ei yhtiökokouspäivänä omista yli yhtä prosenttia (1 %) yhtiön kaikista osakkeista. Mikäli hallituksen jäsenen omistusosuus yhtiökokouspäivänä on yli yksi prosenti (1 %) yhtiön kaikista osakkeista, maksetaan palkkio kokonaisuudessaan rahana. Yhtiökokous päätti edelleen, että hallituksen jäsenten matkakulut korvataan Verohallinnon vahvistaman kuloisenkin matkakorvausperusteen enimmäismäärän mukaisena.

Lisäksi hallitus valtuutettiin päättämään omien osakkeiden hankkimisesta yhdessä tai useammassa erässä siten, että hankittavien omien osakkeiden lukumäärä voi olla yhteensä enintään 5 200 000 osaketta, mikä vastaa noin 9,9 % yhtiön kaikista osakkeista. Omia osakkeita voidaan valtuutuksen nojalla hankkia vain vapaalla omalla pääomalla. Omia osakkeita voidaan hankkia hankintapäivänä NASDAQ Helsinki Oy:n järjestämässä julkisessa kaupankäynnissä muodostuvaan hintaan tai muuten markkinoilla muodostuvaan hintaan. Hallitus päättää, miten omia osakkeita hankitaan. Omia osakkeita voidaan hankkia muuten kuin osakkeenomistajien omistamien osakkeiden suhteessa (suunnattu hankkiminen). Valtuutus kumoaa edellisessä varsinaisessa yhtiökokouksessa 31.1.2018 annetun omien osakkeiden hankintaa koskevan valtuutuksen. Valtuutus on voimassa 31.7.2020 saakka.

Yhtiön hallitus piti välittömästi yhtiökokouksen päätyttyä järjestäytymiskokouksen, jossa hallituksen puheenjohtajaksi valittiin Jukka Ala-Mello ja varapuheenjohtajaksi Eero Eriksson.

OSAKEPÄÄOMA JA OMAT OSAKKEET

Katsauskauden päättyessä Panostaja Oy:n osakepääoma oli 5 568 681,60 euroa. Osakkeiden lukumäärä on yhteensä 52 533 110 kappaletta.

Yhtiön hallussa oleva omien osakkeiden määrä katsauskauden lopussa oli 193 594 kappaletta (tilikauden 390 756 kappaletta). Omien osakkeiden määrä vastasi 0,4 prosenttia koko kat-

sauskauden lopun osakemäärästä ja äänimäärästä.

Yhtiökokouksen 1.2.2018 ja hallituksen päätösten mukaisesti Panostaja Oyj luovutti 15.12.2018 yhtiön johdolle osakepalkkioina yhteensä 152 371 kappaletta osakkeita. Yhtiö luovutti hallituksen jäsenille 15.12.2018 yhteensä 10 000 kappaletta osakkeita kokouspalkkioiden maksuna. Panostaja luovutti yhtiökokouksen 31.1.2019 ja hallituksen päätöksen mukaisesti 8.3.2018 yhteensä 10 526 kappaletta, 7.6.2019 yhteensä 11.765 kappaletta sekä 6.9.2019 yhteensä 12.500 kappaletta osakkeita kokouspalkkioiden maksuna.

OSAKEKURSSIN KEHITYS JA OSAKKEENOMISTUS

Panostaja Oy:n osakkeen päätöskurssi vaihteli tilikauden aikana 0,77 euron (alin noteeraus) ja 1,16 euron (ylin noteeraus) välillä. Osakkeiden osakevaihto tarkastelujaksolla oli 9.489.880 kappaletta, mikä edustaa 18,1 % osakekannasta. Osakkeen lokakuun 2019 päätöskurssi oli 0,78 euroa. Yhtiön osakekannan markkina-arvo lokakuun 2019 lopussa oli 40,8 milj. euroa (52,1 milj. euroa). Yhtiöllä oli lokakuun 2019 lopussa 4.464 osakkeenomistajaa (4.487).

HALLITUKSEN EHDOTUS YHTIÖKOKOUKSELLE

Yhtiön hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle, että päätyneeltä tilikaudelta maksetaan osinkoa 0,05 euroa osakkeelta.

Lisäksi hallitus ehdottaa, että yhtiökokous valtuuttaisi hallituksen päättämään harkintansa mukaan mahdollisesta varojen jakamisesta osakkeenomistajille yhtiön taloudellisen tilanteen sitä puoltaessa joko osinkona tai pääomanpalautuksena sijoitetun vapaan oman pääoman rahastosta. Valtuutuksen perusteella tehtävän varojenjaon enimmäismäärä on yhteensä enintään 4.700.000 euroa. Valtuutuksen ehdotetaan sisältävän hallituksen oikeuden päättää kaikista muista edellä mainittuun varojenjakoon liittyvistä ehdoista. Valtuutuksen ehdotetaan olevan voimassa seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen alkamiseen saakka.

Panostaja Oy:n varsinainen yhtiökokous pidetään 6.2.2020 Tampereella.

TILIKAUDEN JÄLKEISET TAPAHTUMAT

Katsauskauden jälkeen Panostajan sijoitusjohtaja Juha Sarsama irtisanoutui siirtyäkseen toisen työnantajan palvelukseen.

NÄKYMÄT TULEVALLE TILIKAUDELLE

Yrityskaupparakkinalla on edelleen tarjolla paljon uusia kohteita ja markkina on siten aktiivinen. Markkinoiden suuri likviditeetin määrä ja myyjien kohonneet hintaodotukset tekevät kuitenkin toimintaympäristöstä haastavamman.

Eri sijoituskohteiden kysyntätilanteen arvioidaan kehittyvän lyhyellä aikavälillä seuraavasti:

- CoreHW:n, Oscar Softwaren, Carrotin ja Heatmastersin kysyntätilanne säilyy hyvänä.
- Granon, Hyggan, Selogin ja Helakeskuksen kysyntätilanne säilyy tyydyttävänä.

MUITA KUIN TALOUDELLISIA TIETOJA KOSKEVA SELVITYS

Tämä on Panostaja Oy:n selvitys muusta kuin taloudellisista tiedoista. Tässä selvityksessä annamme tiedot miten Panostaja huolehtii konsernina ympäristöasioista, sosiaalisista asioista sekä työntekijöistä, ihmisoikeuksista ja korruption vastaisesta toiminnasta.

Panostajan hallitus hyväksyy selvityksen vuosittain. Selvityksen antaa emoyhtiö koko konsernin laajuisena 1.11.2018 – 31.10.2019 väliseltä ajanjaksolta.

Perustuen EU:n direktiiviin (2014/95/EU), kirjanpitolaki edellyttää pörssiyhtiöitä raportoimaan edellä mainituista asioista. Kustakin asiasta yhtiön tulee kertoa mm. seuraavista asioista:

- toimintaperiaatteet (politiikat) sekä sovelletut riittävän huolellisuuden turvaavat menetelmät (DD)
- riskit ja riskienhallinta
- tulokset
- tärkeimmät, liiketoiminnalle merkitykselliset muut kuin taloudelliset *KPI-tunnusluvut

YMPÄRISTÖ	SOSIAALISET ASIAT JA TYÖNTEKIJÄT	IHMIS-OIKEUDET	KORRUPTION TORJUNTA
Sähkönkulutus	Työturvallisuus ja -terveys	Ihmisoikeudet	Korruption ja lahjonnan vastainen toiminta
Hiilijalanjälki	Sairauspoissaolot	Eettiset ohjeet	Eettiset ohjeet
	Työntekijöiden koulutus	Koulutuksiin osallistuminen	Koulutuksiin osallistuminen
	Henkilöstön tyytyväisyys		

**KPI eli Key Performance Indicator tarkoittaa tässä Panostajan määrittämää tunnuslukua muista kuin taloudellisista tiedoista.*

Panostajan yhtiöissä pyritään noudattamaan jatkuvan parantamisen periaatetta. Tämä tarkoittaa systemaattista lähestymistapaa ongelmaan tai haasteeseen sekä niiden mahdollisiin aiheutajiin. Oikeiden resurssien avulla suunnitellaan ja toteutetaan ennaltaehkäisevät ja korjaavat toimenpiteet. Edellä mainittujen lisäksi seurataan ja analysoidaan tuloksia varmistaen näin onnistuminen ja kestävä toiminta.

Panostaja on julkaissut konsernin eettisen ohjeistuksen nettisivuillaan. Eettinen ohjeistus sisältää ohjeita periaatteista, käytännöistä ja velvollisuuksistamme liiketoimintaympäristöämme, työntekijöitämme, liikekumppaneitamme ja yhteiskuntaa kohtaan.

Liiketoimintamalli

Panostaja on sijoitusyhtiö, joka kehittää aktiivisena enemmistöomistajana suomalaisia pk-yrityksiä. Panostajalla omistaminen on aktiivista kumppanuutta, johdon työn kehittämistä, kasvupotentiaalin tunnistamista ja potentiaalin saavuttamisen mahdolistamista. Panostajalle kasvu ja omistaminen ovat vastuullista ja pitkäjänteistä työtä menestyksen eteen.

Panostaja etsii aktiivisesti yrityksiä, joilla on terve talous, ja joiden se uskoo nousevan yhtiön antaman tuen avulla alansa kärkijoukkoon. Panostaja tarjoaa yritykseen työkaluja, jotka tukevat liiketaloudellista osaamista ja strategista johtamista. Panostaja on yrityksen kumppani myös rahoituksen hankinnassa ja yrityskauppojen toteutuksessa. Omistusajan omistaja-arvon kasvu realisoituu kehitysvaiheen jälkeen toteutettavassa irtaantumisessa.

Taloudellinen vastuu konsernissa tarkoittaa jatkuvaa pyrkimystä kannattavaan toimintaan. Kannattava toiminta mahdollistaa jatkuvan kehittymisen liiketoiminnan kilpailukyvyn ylläpitämiseksi. Se on myös edellytys sille, että konserni pystyy pitämään huolta henkilöstöstä, suorittamaan velvoitteensa yhteiskunnalle ja muille yhteistyökumppaneille sekä kantamaan vastuuta ympäristöasioiden kehittämisestä. Panostajassa noudatetaan voimassa olevia lakeja ja asetuksia.

Taloudellinen tavoite tulee saavuttaa vastuullisin ja eettisin keinoin - ympäristö- ja sosiaalinen vastuu huomioon ottaen. Vastuullinen toiminta kestävän kehityksen periaatteella on pitkällä tähtäimellä kannattavan liiketoiminnan kulmakivi.

YMPÄRISTÖASIAT

Panostaja-konserni tuntee vastuunsa ympäristöasioissa ja pyrkii jatkuvasti vähentämään ympäristön kuormitusta sekä vaalimaan kestävän kehityksen periaatteita. Panostajan merkittävimmät ympäristövaikutukset liittyvät sähkönkulutukseen, painomateriaalien käyttöön, tuotteiden jakeluun ja kuljetuksiin. Panostajassa pyritään estämään ja minimoimaan haitalliset ympäristövaikutukset tehokkaalla toiminnalla ja materiaalien käytöllä sekä vastuullisella hankinnalla. Konsernissa suojellaan ja ylläpidetään ympäristöä noudattamalla ympäristölainsäädäntöjä, parantamalla toimintojen energiatehokkuutta sekä vähentämällä jätteiden määrää. Aihealue sisältyy Panostajan eettiseen ohjeistukseen. Panostajan tytäryhtiöllä Granolla on käytössä sertifioitu ympäristöhallintajärjestelmä ISO14001:2015. Standardin mukaisesti noudatetaan jatkuvan parantamisen periaatteita. Muiden tytäryhtiöiden osalta Panostaja on kehittämässä riittävän huolellisuuden turvaavia menetelmiä.

Panostajassa on tunnistettu keskeisiksi ympäristöön liittyvistä KPI-tunnuslukuista sähkönkulutus sekä hiilijalanjälki. Konsernin yhtiöt toimivat erilaisilla toimialoilla ja sähkönkulutuksen osalta energian käyttö vaihtelee yhtiöiden välillä. Panostaja ei kuulu energiaintensiiviseen teollisuuteen ja arvioi ympäristöriskinsä alhaiseksi.

Yhtiöt raportoivat sähkönkulutuksensa kaikista toiminnassa mukana olevista kiinteistöistä. Kulutustiedot kerätään energia-yhtiöiden raporteista ja yhtiöiden luvut lasketaan yhteen. Konsernin tunnusluku sähkönkulutus (MW/h) on 10.823 (11.683).

Kasvihuonekaasupäästöt raportoidaan kansainvälisten GHG Protocol -raportointiperiaatteiden mukaisesti. Konsernissa seurataan hiilidioksidipäästöjä Scope 2:n tunnuslukujen mukaan (tn CO₂).

Tunnusluku kattaa ostetun energian aiheuttamat päästöt alakonserneissa. Sähkönkulutustiedot on saatu yhtiöiden sähköntoimittajilta. Kaikkien yhtiöiden toimipisteistä on kerätty nämä tiedot ja on konsolidoitu yhteen. Scope 2 -päästöt laskeaan ja raportoidaan kahdella tavalla:

1. Market based (sähkösopimuskohtaisiin kasvihuonekaasupäästöihin / jäännösjakaumaan perustuva menetelmä). Markki-

naperusteinen sähkönkulutuksesta aiheutuva päästömäärä on 2.859 tNCO₂ (3.085)

Market based päästötieto on laskettu kaavalla:
Sähkönkulutus (kWh) * päästökerron (gCO₂/kWh)
1.000.0000

2. Location based tavalla (Suomen sähköntuotannon keskimääriisiin kasvihuonekaasupäästöihin perustuva menetelmä). Sijaintiperusteinen (location based) sähkönkulutuksesta aiheutuva päästömäärä on 1.710 tNCO₂ (1.916)

Sijaintiperusteinen päästötieto on laskettu kertomalla sähkönkulutus Suomen sähköntuotannon keskimääräisellä päästökertoimella 158 g CO₂ / kWh. Vuonna 2018 päästökerron oli 164 g CO₂ / kWh.

Merkittävin syy sähkönkulutukselle ja kasvihuonepäästöjen muutokselle vertailuvuodesta on konsernin yhden liiketoiminnan myynti sekä painotuotannon volyymin pieneneminen.

SOSIAALISET ASIAT JA TYÖNTEKIJÄT

Konsernissa on tunnistettu henkilöstön terveyteen, työturvallisuuteen ja työympäristöön liittyviä riskejä. Konsernin eettisessä ohjeistuksessa kerrotaan periaatteista, käytännöistä ja velvollisuuksista.

Sosiaalisen vastuu on olennainen osa henkilöstön hyvinvointia. Panostaja haluaa luoda turvalliset ja terveelliset työolot, jotka perustuvat kunnioitukseen ja oikeudenmukaisuuteen.

Panostaja ei hyväksy häirintää, uhkailua, kiusaamista tai syrjintää missään muodossa. Yhtiössä kunnioitetaan ja kohdellaan työntekijöitä yhdenvertaisesti. Panostaja tarjoaa etenemismahdollisuuksia tasapuolisesti kaikille työntekijöille sukupuoleen, ikään, arvoihin tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin katsomatta.

Konsernissa pyritään edistämään työhyvinvointia ja parantamaan työelämän laatua työyhteisössä. Henkilöstön tasapuolinen kohtelu ja tasa-arvon edistäminen ohjaavat esimiestyötä. Johtamisessa otetaan huomioon myös eri-ikäisten erilaiset elämäntilanteet, arvot ja odotukset.

Panostaja huolehtii työhyvinvoinnista panostamalla hyvään johtamiseen ja esimiestyöhön, toimivaan vuorovaikutukseen ja sisäiseen viestintään sekä edistämällä hyvää ja luottamuksellista työilmapiiriä.

Vuosittain yhtiöiden johdolle järjestetään useita koulutus- ja keskustelutilaisuuksia. Lisäksi tarjotaan esimiesvalmennuksia, myynnin valmennuksia sekä pidetään erilaisia tilaisuuksia liiketoiminnan kehittämiseen liittyen. Vuosittain toteutettavassa Johtamisindeksi-kyselyssä mitataan johtamisen kehittymistä monien eri osa-alueiden osalta.

Henkilöstön työtyytyväisyyttä ja siihen liittyviä tekijöitä on tutkittu vuodesta 2013 lähtien. Vuoden 2018 alussa tehdyn Johtamisindeksi-kyselyn tulokset kertoivat, että työtyytyväisyys on Panostajassa hyvällä tasolla kokonaisindeksin ollessa 4,4 (asteikko 1-6). Tilikaudella 2019 suoritettiin uudistettu Johtamisindeksi-kysely. Kyselyn rakenne on muuttunut aikaisemmasta, mutta tulokset noudattelevat aikaisempia vuosia.

Työtyytyväisyys on pysynyt koko mittauksia tehdyn viiden vuo-

den aikana hyvänä. Myös työterveyden kautta seurataan yhtiöiden työilmapiiriä ja sen kehittymistä.

Konsernissa pidetään tärkeänä, että henkilöstö on pätevää hoitamaan tehtäviään vastuullisesti. Uusien työntekijöiden perehdyttämisestä huolehditaan ja henkilökuntaa koulutetaan aktiivisesti. Kouluttautuminen on olennainen osa päivittäistä työskentelyä. Konsernin yrityksillä on omia koulutusjärjestelmä ja työntekijöillä henkilökohtainen kehityssuunnitelma.

Yhtiöissä kiinnitetään huomiota ennaltaehkäisevään terveydenhuoltoon ja kannustetaan henkilökuntaa liikkumaan. Konsernin yhtiöissä on varhaisen tuen malli, jonka tavoitteena on varmistaa työkykyyn ja työhyvinvointiin liittyvien tekijöiden tunnistaminen ja niihin puuttuminen riittävän varhaisessa vaiheessa. Panostajalle on tärkeää, että henkilökunta on innostunut omasta työstään ja että työilmapiiri säilyy hyvänä.

Jokainen alakonserni huolehtii työpaikan työturvallisuudesta ja työterveyteen liittyvistä asioista. Heatmasters-konsernilla on työterveys- ja turvallisuussertifikaatti OHSAS 18001.

Panostajassa seurataan kuukausittain työntekijöiden poissaolojen määrää sekä tapahtuneita työtapaturmia. Henkilöstöhallinto kirjaa työntekijöiden poissaolot, sattuneet työtapaturmat sekä henkilöstön keskimääräiset koulutuspäivät. Työterveys raportoi säännöllisesti keräämistään tilastoista. Näistä tiedoista johdetaan konsernin seuraavat ei taloudelliset tunnusluvut:

	2019	2018	2017
Työtapaturmien lkm.	91	85	47
Työtapaturmat suhteutettuna työtunteihin <i>(Lost time incident frequency)*</i>	25.1	21.7	17.6
Sairauspoissaoloaste %**	3.2	2.7	2.8
Koulutuspäivien lukumäärä	1 853	1 518	459

Tunnuslukujen muutos vertailuvuodesta johtuu pääasiassa konsernin liiketoimintojen laajentumisesta sekä uusista liiketoiminnoista, jotka olivat vertailukauden luvuissa mukana hankintahetkestä lähtien noin 6 kuukautta. Edellisellä tilikaudella hankituissa yhtiöissä (Oscar Software ja Carrot) myös koulutuspäivien määrä on korkea. Työtapaturmien määrän kasvoi rakentamisen parissa työskentelevien työntekijöiden määrän lisääntymisen johdosta.

****Lost time incident frequency***

*Vähintään yhden päivän poissaoloon johtaneiden työtapaturmien lukumäärä / tehdyt työtunnit) * 1 000 000*

Poissaoloaikaan lasketaan tilikauden sairasan- ja tapaturma-ajan sekä lapsen sairauteen liittyvät poissaolot.

*****Sairauspoissaoloaste %***

*Sairauspoissaolopäivien määrä tilikaudella 1.11. – 31.10. / (Teoreettinen säännöllinen työaika päivinä tilikaudella) * 100*

IHMISOIKEUDET

Panostaja on arvioinut ihmisoikeuksien kunnioittamiseen liittyvän riskinsä alhaiseksi, mutta siitä huolimatta on kuitenkin olemassa riski, että konsernin omassa toiminnassa ja konsernin toimitusketjussa loukataan ihmisoikeuksia. Nämä loukkaukset voivat vaikuttaa kielteisesti yksittäisiin henkilöihin ja vahingoittaa Panostajan mainetta.

Panostaja kunnioittaa kaikkia kansainvälisesti tunnustettuja ihmisoikeuksia sekä pyrkii rakentamaan menettelytapansa ja käytäntönsä siten, että ihmisoikeuksien kunnioittaminen tulee huomioiduksi kaikessa yhtiön toiminnassa. Konsernissa noudatetaan työlainsäädäntöä, työehtosopimuksia sekä YK:n ihmisoikeuksien julistuksessa määriteltyjä ihmisoikeuksia, joita ovat mm. ihmisten tasa-arvoisuus, syrjinnän kieltö sekä mielipiteen- ja uskonnonvapaus. Eettisessä ohjeistuksessa Panostaja on ohjeistanut henkilöstölle kanavan rikkomusten ilmoittamiselle. Yhtään ihmisoikeuksien vastaista rikkomusta ei ilmoitettu vuonna 2019.

Panostaja kieltää eettisessä ohjeistuksessaan kaiken ihmisoikeuksia loukkaavan toiminnan. Eettisen ohjeistuksen sisältöä käsittelevän koulutuksen konsernissa tilikauden päättyessä on suorittanut 92 % (vertailuvuonna 80 %)

KORRUPTION JA LAHJONNAN TORJUNTA

Panostaja noudattaa voimassa olevia lakeja ja asetuksia. Panostajan yhtiöt kilpailevat reilusti ja rehellisesti huomioiden aina kilpailulainsäädännön. Konsernin yhtiöt eivät osallistu kartelleihin eivätkä keskustele kilpailijoiden kanssa sopimusehdoista, hinnoista tai muista kilpailuun liittyvistä asioista. Panostaja kieltää korruption ja lahjonnan kaikessa toiminnassaan, eikä hyväksy keneltäkään yhteistyökumppanilta tai toimittajalta palveluita, hyödykkeitä, matkoja tai muuta sellaista, jotka ylittävät normaalin kohteliaisuuden rajan. Aihealue sisältyy Panostajan eettiseen ohjeistukseen.

Korruptioon liittyvien riskien tunnistaminen ja arviointi ovat osa Panostajan ja sen liiketoimintayksiköiden yleistä riskinarviointia. Korruptiota ja lahjontaa voi kuitenkin esiintyä Panostajan omassa toiminnassa tai yhtiön toimitusketjussa. Korruptio- ja lahjontatapaukset voivat johtaa oikeudellisiin seuraamuksiin. Vaikka Panostajan omiin toimintoihin ja palveluihin ei näiden arviointien perusteella liitetä suurta korruptionriskiä, se pyrkii joka tapauksessa sisällyttämään vastuulliset liiketoimintakäytännöt kaikkiin toimintansa osa-alueisiin.

Panostaja on ohjeistanut henkilöstölle kanavan rikkomusten ilmoittamiselle. Yhtään lahjonnan vastaista rikkomusta ei ole ilmoitettu tilikauden eikä vertailukauden aikana.

Panostaja noudattaa voimassa olevia lakeja ja asetuksia. Panostajan yhtiöt kilpailevat reilusti ja rehellisesti huomioiden aina kilpailulainsäädännön.

Konsernin yhtiöt eivät osallistu kartelleihin eivätkä keskustele kilpailijoiden kanssa sopimusehdoista, hinnoista tai muista kilpailuun liittyvistä asioista. Panostaja kieltää korruption ja lahjonnan kaikessa toiminnassaan, eikä hyväksy keneltäkään yhteistyökumppanilta tai toimittajalta palveluita, hyödykkeitä, matkoja tai muuta sellaista, jotka ylittävät normaalin kohteliaisuuden rajan. Aihealue sisältyy Panostajan eettiseen ohjeistukseen.

Korruptioon liittyvien riskien tunnistaminen ja arviointi ovat osa Panostajan ja sen liiketoimintayksiköiden yleistä riskinarviointia. Vaikka Panostajan omiin toimintoihin ja palveluihin ei näiden arviointien perusteella liitetä suurta korruptionriskiä, se pyrkii joka tapauksessa sisällyttämään vastuulliset liiketoimintakäytännöt kaikkiin toimintansa osa-alueisiin. Panostaja on ohjeistanut henkilöstölle kanavan rikkomusten ilmoittamiselle. Yhtään korruption vastaista rikkomusta ei ole ilmoitettu tilikauden eikä vertailukauden aikana.

Tunnusluvut

KONSERNIN TUNNUSLUVUT

	2019	2018	2017
Liikevaihto, M€	190,2	185,2	150,7
Liikevoitto, M€	3,6	4,1	2,9
% liikevaihdosta	1,9	2,2	1,9
Tilikauden voitto, M€	2,5	27,1	6,9
Oman pääoman tuotto (ROE) ,%	3,1	36,5	10,1
Sijoitetun pääoman tuotto (ROI), %	3,8	18,4	4,9
Omavaraisuusaste, %	41,3	40,4	28,8
Gearing, %	1) 67,5	69,0	137,5
Current ratio	1,0	1,2	1,2
Bruttoinvestoinnit, M€	7,9	23,5	39,0
% liikevaihdosta	4,2	12,7	25,9
Konsernin henkilökunnan lukumäärä keskim.	1 969	1 927	1 622
Tulos/Osake (EPS), €, laimentamaton	* 0,03	0,46	0,04
Tulos/Osake (EPS), €, laimennettu	* 0,03	0,46	0,04
Oma pääoma / Osake, €	0,96	1,02	0,59
Osinko / Osake, €	2) 0,05	0,05	0,04
Lisäosinko / Osake, €	0,03		
Osinko/Tulos % laimentamaton	159,2	10,8	114,3
Osinko/Tulos % laimennettu	159,2	10,8	114,3
Lisäosinko/Tulos % laimentamaton	95,5		
Lisäosinko/Tulos % laimennettu	95,5		
Efektiivinen osinkotuotto %	6,4	5,0	4,4
Tilikauden ulkona oleva keskimäär. osakemäärä, 1 000 kpl	52 298	52 125	52 082
Osakkeiden lukumäärä tilik. lopussa, 1 000 kpl	52 533	52 533	52 533
Osakkeiden antioikaistun lukumäärän painotettu keskiarvo tilikauden aikana, 1 000 kpl	52 298	52 125	52 082
Osakkeen tilikauden päätöskurssi, €	0,78	1,0	0,91
Osakkeen alin kurssi, €	0,77	0,88	0,82
Osakkeen ylin kurssi, €	1,16	1,21	0,98
Osakkeen keskim. kurssi tilikaudella, €	0,86	1,03	0,88
Osakekannan markkina-arvo, M€	40,8	52,1	47,5
Osakkeen vaihto, 1 000 kpl	9 499	9 375	7 864
Osakkeen vaihto, %	18,1	18,0	15,1

1) Velat sisältävät vaihdettavan pääomalainan
2) Hallituksen esitys
* Tilintarkastettu tunnusluku

Taloudelliset tunnusluvut antavat tiiviin kuvauksen yhtiön liiketoiminnan kehityksestä, taloudellisesta asemasta sekä voitonjaosta.

Tilikauden 2017 tunnuslukuja ei ole muutettu kuluneen tilikauden aikana tapahtuneiden yritysmyyntien tai -lopetusten johdosta

TUNNUSLUKUJEN LASKENTAKAAVAT

Sijoitetun pääoman tuotto, % (ROI)	=	$\frac{\text{Tulos ennen satunnaisia eriä} + \text{rahoituskulut} + \text{voitto/tappio myydyistä liiketoiminnoista} \times 100}{\text{Taseen loppusumma} - \text{koroton vieras pääoma (keskimäärin tilikauden aikana)}}$
Oman pääoman tuotto, % (ROE)	=	$\frac{\text{Tilikauden tulos} \times 100}{\text{Oma pääoma (keskimäärin tilikauden aikana)}}$
Omavaraisuusaste, %	=	$\frac{\text{Oma pääoma} \times 100}{\text{Taseen loppusumma} - \text{saadut ennakot}}$
Korolliset nettovelat	=	$\text{Korolliset velat} - \text{korolliset saamiset} - \text{rahoitusvarat}$
Nettovelkaantumisaste (gearing), %	=	$\frac{\text{Korolliset nettovelat}}{\text{Oma pääoma}}$
Oma pääoma / Osake	=	$\frac{\text{Emoyhtiön osakkeenomistajille kuuluva oma pääoma}}{\text{Osakkeiden oikaistu lukumäärä tilinpäätöspäivänä}}$
Tulos / Osake (EPS)	=	$\frac{\text{Emoyhtiön osakkeenomistajille kuuluva tilikauden tulos}}{\text{Osakkeiden oikaistu lukumäärä keskimäärin tilikauden aikana}}$
Current Ratio	=	$\frac{\text{Lyhytaikaiset varat}}{\text{Lyhytaikainen vieras pääoma}}$
Osinko / Osake	=	$\frac{\text{Tilikaudella jaettu osinko}}{\text{Osakkeiden oikaistu lukumäärä tilinpäätöspäivänä}}$
Osinko / Tulos, %	=	$\frac{\text{Osinko} / \text{osake} \times 100}{\text{Tulos} / \text{osake (EPS)}}$
Effektiivinen osinkotuotto, %	=	$\frac{\text{Osinko} / \text{osake}}{\text{Osakkeen kurssi tilinpäätöspäivänä}}$

TUNNUSLUKUJEN TÄSMÄYTYSLASKELMA
– KOROLLISET VELAT JA KOROLLISET NETTOVELAT

M€	31.10.2019	31.10.2018
Velat yhteensä	113,8	124,5
Korottomat velat	38,6	42,0
Korolliset velat	75,2	82,5
Myyntisaamiset ja muut saamiset	29,8	34,8
Korottomat saamiset	24,7	29,7
Korolliset saamiset	5,1	5,1
Korolliset velat	75,2	82,5
Korolliset saamiset	5,1	5,1
Rahavarat	16,4	19,3
Korolliset nettovelat	53,7	58,1

Tilinpäätös

Tilikaudelta 1.11.2018 - 31.10.2019

KONSERNIN TULOSLASKELMA, IFRS

1000 euroa	Liitetieto	1.11.2018 - 31.10.2019	1.11.2017 - 31.10.2018
Liikevaihto		190 231	185 227
Liiketoiminnan muut tuotot	9	2 490	2 836
Materiaalit ja palvelut		56 825	62 438
Henkilöstökulut	11	90 983	78 614
Poistot ja arvonalentumiset	12	11 495	12 582
Liiketoiminnan muut kulut	13	29 815	30 333
Liiketulos		3 602	4 096
Rahoitustuotot	14	397	272
Rahoituskulut	15	-2 478	-3 212
Osuus osakkuusyhtiöiden tuloksesta	10	150	350
Tulos ennen veroja		1 671	1 507
Tuloverot	16	-1 283	-1 848
Tulos jatkuvista liiketoiminnoista		387	-342
Tulos myydyistä ja lopetetuista liiketoiminnoista	7	2 146	27 457
Tilikauden tulos		2 533	27 116
Jakautuminen			
Emoyhtiön osakkeenomistajille		1 640	24 069
Määräysvallattomille		893	3 046
Emoyhtiön osakkeenomistajille kuuluvasta voitosta laskettu osakekohtainen tulos:			
Tulos/osake jatkuvista liiketoiminnoista €	17		
Laimentamaton		-0.010	-0.065
Laimennettu		-0.010	-0.065
Tulos/osake myydyistä ja lopetetuista liiketoiminnoista €	17		
Laimentamaton		0.041	0.527
Laimennettu		0.041	0.525
Tulos/osake jatkuvista ja myydyistä €			
liiketoiminnoista	17		
Laimentamaton		0.031	0.462
Laimennettu		0.031	0.460
Laaja konsernin tuloslaskelma			
Kauden tulos		2 533	27 116
Laajan tuloslaskelman erät			
Muuntoerot		-132	-190
Kauden laaja tulos		2 401	26 926
Jakautuminen			
Emoyhtiön osakkeenomistajille		1 508	23 879
Määräysvallattomille		893	3 046

Liitetiedot muodostavat olennaisen osan tilinpäätöstä

KONSERNIN TASE, IFRS

1000 euroa	Liitetieto	31.10.2019	31.10.2018
VARAT			
Pitkäaikaiset varat			
Liikearvo	18	93 685	94 838
Muut aineettomat hyödykkeet	18	14 525	16 569
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	19	14 359	17 525
Osuudet osakkuusyhtiöissä	20	3 342	1 140
Muut pitkäaikaiset varat	21	8 057	8 525
Laskennalliset verosaamiset	23	6 007	6 453
Pitkäaikaiset varat yhteensä		139 975	145 049
Lyhytaikaiset varat			
Vaihto-omaisuus	24	7 158	9 474
Myyntisaamiset ja muut saamiset	25	29 714	34 235
Tilikauden verotettavaan tuloon perustuvat verosaamiset	25	130	547
Rahavarat	26	16 381	19 348
Lyhytaikaiset varat yhteensä		53 383	63 605
Varat yhteensä		193 360	208 656
OMA PÄÄOMA JA VELAT			
Emoyhtiön osakkeenomistajille kuuluva oma pääoma			
Osakepääoma	27	5 569	5 569
Ylikurssirahasto	27	4 646	4 646
Muut rahastot	27	0	0
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	27	13 550	13 393
Muuntoero		-353	-292
Kertyneet voittovarot		26 928	29 500
Yhteensä		50 340	52 816
Määräysvallattomien omistajien osuus		29 211	31 342
Oma pääoma yhteensä		79 552	84 158
Pitkäaikaiset velat			
Laskennalliset verovelat	23	6 204	5 655
Rahoitusvelat	28	54 361	63 831
Pitkäaikaiset velat yhteensä		60 565	69 487
Lyhytaikaiset velat			
Lyhytaikaiset rahoitusvelat	28	20 839	18 790
Tilikauden verotettavaan tuloon perustuvat verovelat		123	3 331
Ostovelat ja muut velat	29	32 279	32 890
Varaukset	30	0	0
Lyhytaikaiset velat yhteensä		53 243	55 011
Velat yhteensä		113 809	124 498
Oma pääoma ja velat yhteensä		193 360	208 656

Liitetiedot muodostavat olennaisen osan tilinpäätöstä

KONSERNIN RAHAVIRTUALASKELMA, IFRS

1000 euroa	Liitetieto	2019	2018
Liiketoiminta			
Tilikauden tulos ennen vähemmistöosuutta		2 533	27 116
Oikaisut:			
Poistot		11 495	12 650
Rahoitustuotot ja -kulut		2 082	2 957
Osuus osakkuusyhtiön tuloksesta		-150	-350
Verot		1 283	2 086
Käyttöomaisuushyödykkeiden myyntivoitot ja -tappiot		-1 876	-718
Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua		-3 158	-27 606
Liiketoiminnan rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta		12 209	16 135
Käyttöpääoman muutos			
Korottomien saamisten muutos		3 620	1 866
Korottomien velkojen muutos		743	-6 877
Vaihto-omaisuuden muutos		166	261
Käyttöpääoman muutos		4 529	-4 750
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja			
16 738		11 384	
Rahoituserät ja verot:			
Maksetut korot		-2 972	-2 882
Saadut korot		244	207
Maksetut verot		-3 168	-495
Rahoituserät ja verot		-5 896	-3 170
Liiketoiminnan nettorahavirta		10 842	8 214
Investoinnit			
Investoinnit aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin		-5 129	-6 473
Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden myynti		206	2 897
Tytäryritysten hankinta vähennettynä hankintahetken rahavaroilla		-1 283	-17 001
Tytäryritysten myynti vähennettynä myyntihetken rahavaroilla		4 106	39 397
Osakkuusyhtiöiden hankinta ja myynti		701	0
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavien rahoitusvarojen hankinnat ja myynnit		0	0
Muiden osakkeiden myynnin luovutusvoitot		5	70
Myönnetyt lainasaamiset ja takaisinmaksut		1 076	-3 080
Investointien nettorahavirta		-319	15 808
Rahoitus			
Osakeanti		400	3 186
Hybridilaina			
Lainojen nostot		2 725	10 492
Lainojen takaisinmaksut		-11 464	-34 023
Omien osakkeiden luovutus		184	69
Maksetut osingot		-5 334	-3 854
Rahoituksen nettorahavirta		-13 489	-24 130
Rahavarojen muutos		-2 966	-108
Rahavarat kauden alussa		19 348	19 466
Valuuttakurssien vaikutus		-1	-10
Rahavarat kauden lopussa		16 381	19 348

Liitetiedot muodostavat olennaisen osan tilinpäätöstä

LASKELMA KONSERNIN OMAN PÄÄOMAN MUUTOKSISTA

1000 euroa	Liitetieto	Emoyrityksen omistajille kuuluva oma pääoma							Määräysval- lattomien omistajien osuus	Oma pääoma yhteensä
		Osakepää- oma	Ylikurssi- rahasto	Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	Muut rahastot	Muuntoerot	Kertyneet voittovar	Yhteensä		
Oma pääoma 1.11.2017		5 569	4 646	13 325	0	-157	7 545	30 929	33 522	64 451
Laaja tulos										
Tilikauden tulos							24 069	24 069	3 046	27 116
Muuntoerot						-135	-55	-190		-190
Tilikauden laaja tulos yhteensä		0	0	0	0	-135	24 014	23 879	3 046	26 926
Liiketoimet omistajien kanssa										
Osingonjako	27						-2 084	-2 084	-1 785	-3 869
Pääoman palautus	27									
Osakeanti										
Oman pääoman ehtoisen lainan korko										
Omien osakkeiden hankinta										
Omien osakkeiden luovutus	27, 35			68				68		68
Osakkeina toteutettavat ja maksettavat optiot								0		0
Toteutetut osakeoptiot										
Muut muutokset							356	356		356
Palkitsemisjärjestelmä	35						11	11		11
Liiketoimet omistajien kanssa yhteensä		0	0	65			-1 717	-1 649	-1 785	-3 434
Oman pääoman ehtoisen lainan nosto										
Tytäryhtiöomistusosuuksien muutokset										
Tytäryritysten hankinnasta syntynyt määräysvallattomien omistajien osuus									3 179	3 179
Tytäryritysomistusosuuksien myynnit, jotka eivät johtaneet muutokseen määräysvallassa.										
Tytäryritysomistusosuuksien muutokset, jotka ovat johtaneet määräysvallan menettämiseen									-5 829	-5 829
Määräysvallattomien omistus- osuuksien hankinnat	8						-341	-341	-792	-1 133
Oma pääoma 31.10.2018		5 569	4 646	13 393	0	-292	29 501	52 818	31 341	84 159

LASKELMA KONSERNIN OMAN PÄÄOMAN MUUTOKSISTA

	Emoyrityksen omistajille kuuluva oma pääoma									
1 000 euroa	Liitetieto	Osakepää- oma	Ylikurssi- rahasto	Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	Muut rahastot	Muuntoerot	Kertyneet voittovar	Yhteensä	Määräysval- lattomien omistajien osuus	Oma pääoma yhteensä
Oma pääoma 31.10.2018		5569	4 646	13 393	0	-292	29 501	52 818	31 341	84 159
Luottotappiovaraus							-144			
Oikaistu oma pääoma 1.11.2018		5 569	4 646	13 393	0	-292	29 361	52 677	31 341	84 014
Laaja tulos										
Tilikauden tulos							1 640	1 640	893	2 533
Muut laajan tuloksen erät (verovaikutuksella oikaistuna)								0		0
Rahavirran suojaukset										
Myytävissä olevat rahoitus- varat										
Nettosijoituksen suojaus								0		0
Muuntoerot						-61	-71	-132		-132
Tilikauden laaja tulos yhteensä		0	0	0		-61	1 569	1 508	893	2 401
Liiketoimet omistajien kanssa										
Osingonjako	27						-4 185	-4 185	-1 439	-5 624
Pääoman palautus	27							0		0
Osakeanti								0		0
Oman pääoman ehtoisen lainan korko								0		0
Omien osakkeiden hankinta								0		0
Omien osakkeiden luovutus	27, 35			157				157		157
Osakkeina toteutettavat ja maksettavat optiot								0		0
Toteutetut osakeoptiot								0		0
Muut muutokset										
Palkitsemisjärjestelmä	35						-9	-9		-9
Liiketoimet omistajien kanssa yhteensä		0	0	157	0	0	-4 194	-4 037	-1 439	-5 476
Oman pääoman ehtoisen lainan nosto								0		0
Tytäryhtiöomistusosuuksien muutokset										
Tytäryritysten hankinnasta syntynyt määräysvallattomien omistajien osuus	8									
Tytäryritysomistusosuuksien myynnit, jotka eivät johtaneet muutokseen määräysvallassa.							380	380	1 210	1 590
Tytäryritysomistusosuuksien muutokset, jotka ovat johtaneet määräysvallan menettämiseen							-25	-25	-2 119	-2 144
Liiketoiminnot määräysvallatto- mien kanssa							8	8	437	445
Määräysvallattomien omistus- osuuksien hankinnat	8						-166	-166	-1 112	-1 278
Oma pääoma 31.10.2019		5 569	4 646	13 550	0	-353	26 928	50 340	29 211	79 552

MÄÄRÄYSVALLATTOMILLE OMISTAJILLE MAKSETUT OSINGOT

		2019	2018
KL-Varaosat	KL Parts Oy	100	50
Grano	Grano Group Oy	972	997
	Grano Diesel Oy	367	497
Selog	Selog Group Oy	0	240
		1 439	1 785

Konsernin tilinpäätöksen
liitetiedot

1. YRITYKSEN PERUSTIEDOT

Emoyhtiö Panostaja Oyj sijoittaa suomalaisiin pieniin ja keskisuu-
riin yrityksiin hankkimalla näistä pääosin enemmistöomistuksia.
Panostaja Oyj yhdessä sen tytäryritysten kanssa ("Panostaja" tai
"konserni") muodostavat konsernin, jonka päämarkkina-alue on
Suomi. Panostajalla on tilinpäätöshetkellä yhdeksän enemmis-
töomistuksessa olevaa sijoituskohdetta.

Panostaja Oyj on suomalainen julkinen osakeyhtiö, joka toi-
mii Suomen valtion lainsäädännön alaisena. Yhtiön osakkeet on
noteerattu julkisesti vuodesta 1989. Yhtiön osakkeet on noteer-
rattu Nasdaq Helsingissä. Yhtiön kotipaikka on Tampere ja sen
pääkonttorin osoite on Kalevantie 2, 33100 Tampere, mistä jäl-
jennös konsernitilinpäätöksestä on saatavissa. Panostaja Oyj:n
hallitus on kokouksessaan 12. joulukuuta 2019 hyväksynyt tämän
konsernitilinpäätöksen julkistettavaksi. Suomen osakeyhtiö-
lain mukaan osakkeenomistajilla on mahdollisuus hyväksyä tai
hylätä tilinpäätös sen julkistamisen jälkeen 6.2.2020 pidettä-
vässä yhtiökokouksessa. Yhtiökokouksella on myös mahdolli-
suus tehdä päätös tilinpäätöksen muuttamisesta.

2. TILINPÄÄTÖKSEN
LAATIMISPERIAATTEET

Konsernitilinpäätös on laadittu kansainvälisten tilinpäätöss-
tandardien (International Financial Reporting Standards, IFRS)
mukaisesti ja sitä laadittaessa on noudatettu 31.10.2019 voi-
massa olevia IAS- ja IFRS-standardeja sekä SIC- ja IFRIC-tulkint-
toja. Kansainvälisillä tilinpäätösstandardeilla tarkoitetaan Suo-
men kirjanpitolaisissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä EU:n
asetuksessa (EY) N:o 1606/2002 säädetyn menettelyn mukai-
sesti EU:ssa sovellettaviksi hyväksytytjä standardeja ja niistä
annettuja tulkintoja. Konsernitilinpäätöksen liitetiedot ovat myös
suomalaisten, IFRS-säännöksiä täydentävien kirjanpito- ja yhtei-
söläinsäädännön vaatimusten mukaiset.

Konsernitilinpäätös on laadittu alkuperäisiin hankintameno-
ihin perustuen lukuun ottamatta käypään arvoon tulosvaikuttei-
sesti kirjattavia rahoitusvaroja ja -velkoja. Tilinpäätöksen laatimi-
nen IFRS-standardien mukaisesti edellyttää konsernin johdolta
tiettyjen arvioiden tekemistä ja harkintaa laatimisperiaatteiden
soveltamisessa. Tietoa harkinnasta, jota johto on käyttänyt kon-
sernin noudattamien tilinpäätöksen laatimisperiaatteita sovel-
taessaan ja jolla on eniten vaikutusta tilinpäätöksessä esitettäviin
lukuihin, on esitetty kohdassa "Johdon harkintaa edellyttävät laa-
timisperiaatteet ja arvioihin liittyvät keskeiset epävarmuustekijät".

YHDISTELYPERIAATTEET

Tytäryritykset

Konsernitilinpäätökseen sisältyvät emoyritys Panostaja Oyj ja
kaikki sen tytäryritykset.

Tytäryritykset ovat yrityksiä, joissa konsernilla on määräys-

valta. Määräysvalta syntyy, kun konserni omistaa yli puolet ääni-
vallasta tai sillä on muutoin määräysvalta. Myös potentiaalisen
äänivallan olemassaolo on otettu huomioon määräysvallan syn-
tymisen ehtoja arvioitaessa silloin, kun potentiaalliseen äänival-
taan oikeuttavat instrumentit ovat tarkasteluhetkellä toteutet-
tavissa. Määräysvallalla tarkoitetaan oikeutta määrätä yrityksen
talouden ja liiketoiminnan periaatteista hyödyn saamiseksi sen
toiminnasta.

Konsernin keskinäinen osakkeenomistus on eliminoitu
hankintamenetelmällä. Luovutettu vastike ja hankitun yrityk-
sen yksilöitävissä olevat varat ja vastattavaksi otetut velat on
arvostettu käypään arvoon hankintahetkellä. Hankintaan liitty-
vät menot, lukuun ottamatta vieraan tai oman pääomanehtois-
ten arvopapereiden liikkeeseen laskusta aiheutuvia menoja, on
kirjattu kuluksi. Luovutettu vastike ei sisällä hankinnasta erilli-
senä käsiteltäviä liiketoimia. Näiden vaikutus on huomioitu han-
kinnan yhteydessä tulosvaikutteisesti. Mahdollinen ehdollinen
lisäkauppahinta on arvostettu käypään arvoon hankintahetkellä
ja se on luokiteltu joko velaksi tai omaksi pääomaksi. Velaksi
luokiteltu lisäkauppahinta arvostetaan käypään arvoon jokai-
sen raportointikauden päättymispäivänä ja tästä syntyvä voitto
tai tappio kirjataan tulosvaikutteisesti tai muihin laajan tuloksen
eriin. Omaksi pääomaksi luokiteltua lisäkauppahintaa ei arvos-
teta uudelleen.

Hankitut tytäryritykset yhdistellään konsernitilinpäätökseen
siitä hetkestä lähtien, kun konserni on saanut määräysvallan, ja
luovutetut tytäryritykset siihen saakka, jolloin määräysvalta lak-
kaa. Kaikki konsernin sisäiset liiketapahtumat, saamiset, velat ja
realisoitumattomat voitot sekä sisäinen voitonjako eliminoidaan
konsernitilinpäätöstä laadittaessa. Realisoitumattomia tappioita
ei eliminoida siinä tapauksessa, että tappio johtuu arvonalen-
tumisesta. Tilikauden voiton tai tappion jakautuminen emoyri-
tyksen omistajille ja määräysvallattomille omistajille esitetään
erillisessä tuloslaskelmassa sekä laajan tuloksen jakautuminen
emoyrityksen omistajille ja määräysvallattomien omistajille esi-
tetään laajan tuloslaskelman yhteydessä. Mahdollinen määräys-
vallattomien omistajien osuus hankinnan kohteessa arvostetaan
joko käypään arvoon tai määrään, joka vastaa määräysvallatto-
mien omistajien osuuden suhteellista osuutta hankinnan koh-
teen yksilöitävissä olevasta nettovarallisuudesta. Arvostamis-
periaate määritetään erikseen kullekin yrityshankinnalle. Laaja
tulos kohdistetaan emoyrityksen omistajille ja määräysvallatto-
mille omistajille, vaikka tämä johtaisi siihen, että määräysvallat-
tomien omistajien osuudesta tulisi negatiivinen. Määräysvallat-
tomille omistajille kuuluva osuus omasta pääomasta esitetään
omana eränään taseessa oman pääoman osana. Emoyrityksellä
tytäryrityksessä olevan omistusosuuden muutokset, jotka eivät
johda määräysvallan menettämiseen, käsitellään omaa pää-
omaa koskevinä liiketoimina.

Vaiheittain toteutuvan hankinnan yhteydessä aiempi omis-
tusosuus arvostetaan käypään arvoon ja tästä syntyvä voitto

tai tappio kirjataan tulosvaikutteisesti. Konsernin menettäessä määräysvallan tytäryhtiössä, arvostetaan jäljelle jäävä sijoitus määräysvallan menettämispäivän käypään arvoon ja tästä syn-tyvä erotus kirjataan tulosvaikutteisesti.

OSAKKUUSYRITYKSET

Osakkuusyritykset ovat yrityksiä, joissa konsernilla on huomata-tava vaikutusvalta. Huomattava vaikutusvalta toteutuu, kun konserni omistaa yli 20 % yrityksen äänivallasta tai kun konser-nilla on muutoin huomattava vaikutusvalta, mutta ei määräys-valtaa. Osakkuusyritykset on yhdistelty konsernitilinpäätök-seen pääomaosuusmenetelmää käyttäen. Jos konsernin osuus osakkuusyrityksen tappiosta ylittää sijoituksen kirjanpitoarvon, sijoitus merkitään taseeseen nolla-arvoon eikä kirjanpitoarvon ylittäviä tappioita yhdistellä, ellei konserni ole sitoutunut osak-kuusyrityksen velvoitteiden täyttämiseen.

Realisoitumattomat voitot konsernin ja osakkuusyrityk-sen välillä on eliminoitu konsernin omistususuuden mukaisesti. Osakkuusyrityssijoitus sisältää sen hankinnasta syntyneen lii-kearvon. Konsernin omistususuutta vastaava tulos esitetään konsernin tuloslaskelmassa rivillä Osuus osakkuus- ja yhteis-yri-tysten tuloksesta.

SEGMENTTIRAPORTOINTI

Konsernin segmenttiraportointi perustuu liiketoiminnallisiin segmentteihin. Toimintasegmentit raportoidaan tavalla, joka on yhdenmukainen ylimmälle operatiiviselle päätöksentekijälle toi-mitettavan sisäisen raportoinnin kanssa. Ylimmäksi operatiivi-seksi päätöksentekijäksi, joka vastaa resurssien kohdistamisesta toimintasegmentille ja niiden tuloksen arvioinnista, on määri-telty Panostajan johtoryhmä.

ULKOMAANRAHAN MÄÄRÄISET ERÄT

Konsernitilinpäätös on esitetty euroina, joka on konsernin emo-yhtiön toiminta- ja esittämisvaluutta. Valuuttamääräiset liike-tapahtumat merkitään toimintavaluutan määräisinä käyttäen tapahtumapäivän kurssia. Tilinpäätöshetkellä monetaariset saa-miset ja velat muunnetaan tilinpäätöspäivän kurssiin. Muun-tamisesta syntyneet kurssierot kirjataan tuloslaskelmaan. Lii-ketoiminnan kurssivoitot ja -tappiot sisältyvät vastaaviin eriin liikevoiton yläpuolelle. Ei-monetaariset erät on arvostettu tapah-tumapäivän kurssiin.

Ulkomaisten konserniyritysten tuloslaskelmat on muun-nettu euroiksi kauden keskikurssia ja taseet tilinpäätöspäivän päättymiskurssaja käyttäen. Tilikauden tuloksen muuntaminen eri kurseilla tuloslaskelmassa, laajassa tuloslaskelmassa ja omassa pääomassa aiheuttavat muuntoeron, joka kirjataan mui-hin laajan tuloslaskelman eriin ja se sisältyy omassa pääomassa erään muuntoerot. Ulkomaisten tytäryritysten hankintamenon eliminoinnista sekä hankinnan jälkeen kertyneiden oman pää-oman erien muuntamisesta syntyvät muuntoerot kirjataan laajan tuloslaskelman eriin. Kun ulkomainen yksikkö myydään osittain tai kokonaan, omaan pääomaan kertyneet muuntoerot siirretään tulosvaikutteisiksi luokittelun oikaisuna osana myyntivoittoa tai -tappiota.

LIKEVAIHTO JA TULOUTUSPERIAATTEET

Liikevaihto sisältää tuotteiden ja palvelujen myynnistä saadut tuotot käypään arvoon arvostettuna välillisillä veroilla ja alen-nuksilla oikaistuna. Konsernissa pääsääntöisesti tuotot tuottei-

den myynnistä kirjataan, kun tavaroiden omistamiseen liittyvät merkittävät riskit ja edut, niiden hallintaoikeus ja todellinen mää-räysvalta ovat siirtyneet ostajalle sekä maksusuoritus on toden-näköinen. Vastaavasti tuotot palveluista pääsääntöisesti kirja-taan, kun palvelut on suoritettu. Segmenttikohaiset liikevaihdon tuloutusperiaatteet on esitetty segmentti-informaation yhtey-dessä liitetiedossa 5.

LIIKEVOITTO

IAS 1 – Tilinpäätöksen esittäminen ei määrittele liikevoiton tai -tappion käsitettä. Konserni on määrittänyt sen seuraavasti: lii-kevoitto on nettosumma, joka muodostuu kun liikevaihtoon lisä-tään liiketoiminnan muut tuotot, vähennetään ostokulut valmii-den ja keskeneräisten tuotteiden varastojen muutoksella sekä omaan käyttöön valmistuksesta syntyneillä kuluilla oikaistuna, vähennetään työsuhde-etuuksista aiheutuvat kulut, poistot ja mahdolliset arvonalentumiset sekä liiketoiminnan muut kulut. Kaikki muut kuin edellä mainitut tuloslaskelman erät esitetään liikevoiton alapuolella. Kurssierot sisältyvät liikevoittoon, mikäli ne syntyvät liiketoimintaan liittyvistä eristä, muuten ne ovat kir-jattu rahoituseriin.

TULOVEROT

Verokulu muodostuu kauden verotettavaan tuloon perustuvasta verosta ja laskennallisesta verosta. Verot kirjataan tulosvaikut-teisesti, paitsi milloin ne liittyvät suoraan omaan pääomaan kir-jattuihin eriin tai muihin laajan tuloksen eriin. Tällöin myös vero kirjataan kyseisiin eriin.

Laskennalliset verot lasketaan väliaikaisista eroista kirjanpi-toarvon ja verotuksellisen arvon välillä. Laskennallinen vero on kirjattu tilinpäätöspäivään mennessä säädetyillä verokannoilla. Laskennallista verovelkaa ei kuitenkaan kirjata, kun kyseessä on alun perin kirjanpitoon merkittävä omaisuuserä tai velka eikä kyseessä ole liiketoimintojen yhdistäminen eikä tällaisen omai-suus- tai velkaerän kirjaaminen vaikuta kirjanpidon tulokseen eikä verotettavaan tuloon liiketoimen toteutumisajankohtana.

Merkittävimmät väliaikaiset erot syntyvät hankittujen yrittys-ten nettovarallisuuden arvostamisesta käypään arvoon, tilin-päätössiirroista ja käyttämättömistä verotuksellisista tappioista. Laskennallinen verosaaminen kirjataan siihen määrään asti, kun on todennäköistä, että tulevaisuudessa syntyy verotetta-vaa tuloa, jota vastaan väliaikainen ero voidaan hyödyntää. Las-kennallisen verosaamisen kirjaamisedellytykset arvioidaan tältä osin aina jokaisen raportointikauden päättymispäivänä.

MYYTÄVÄNÄ OLEVAT PITKÄAIKAISET OMAISUUSERÄT JA MYDYT TOIMINNOT

Pitkäaikaiset omaisuuserät (tai luovutettavien erien ryhmät) luo-kitellaan myytävänä oleviksi, kun niiden kirjanpitoarvoa vastaava määrä tulee kertymään pääasiassa niiden myynnistä ja myynti on erittäin todennäköinen. Jos niiden kirjanpitoarvoa vastaava määrä tulee kertymään pääasiassa niiden myynnistä sen sijaan, että se kertyisi niiden jatkuvasta käytöstä, ne esitetään kirjanpi-toarvoonsa tai käypään arvoon vähennettynä myynnistä aiheu-tuvilla menoilla sen mukaan, kumpi näistä on pienempi. Poistot pitkäaikaisista omaisuuseristä lopetetaan luokitteluhetkellä.

Lopetettu toiminto on konsernin osa, josta on luovuttu tai joka on luokiteltu myytävänä olevaksi ja joka edustaa erillistä merkit-tävää liiketoiminta-aluetta tai maantieteellistä toiminta-aluetta, on osa yhtä koordinoitua suunnitelmaa, joka koskee luopumista

erillisestä merkittävästä liiketoiminta-alueesta tai maantieteelli-sestä toiminta-alueesta, tai on tytäryritys, joka on hankittu yksin-omaan tarkoituksena myydä se edelleen. Myytyjen toimintojen tulos esitetään omalla rivillään konsernin tuloslaskelmassa.

LIKEARVO JA MUUT AINEETTOMAT HYÖDYKKEET

Liiketoimintojen yhdistämisissä syntyvä liikearvo kirjataan mää-rään, jolla luovutettu vastike, määräysvallattomien omistajien osuus hankinnan kohteessa ja aiemmin omistettu osuus yhteen laskettuina ylittävät hankitun nettovarallisuuden käyvästä arvosta.

Liikearvoista ei kirjata poistoja, vaan liikearvo testataan vähintään vuosittain arvonalentumisen varalta ja se arvostetaan alkuperäiseen hankintamenoon vähennettynä arvonalentumi-silla. Arvonalentumistestausta varten liikearvo on kohdistettu rahavirtaa tuottaville yksiköille.

Tutkimusmenot kirjataan kuluksi tuloslaskelmaan kaudelle, jolla ne syntyvät. Kehittämismenot aktivoidaan, kun niiden voi-daan luotettavasti odottaa tuottavan konsernille taloudellista hyötyä tulevaisuudessa sekä kun hankintameno pystytään luo-tettavasti määrittämään ja myös muut IAS 38:n kriteerit, kuten tuotteen tekniset ja taloudelliset toteuttamiskriteerit, täytyvät. Muut kehittämismenot kirjataan kuluksi. Aiemmin kuluksi kirjat-tuja kehittämismenoja ei aktivoida myöhempinä tilikausina.

Muut aineettomat hyödykkeet, joilla on rajallinen taloudel-linen vaikutusaika, merkitään taseeseen ja kirjataan tasapois-toina kuluksi tuloslaskelmaan niiden taloudellisen vaikutusajan kuluessa. Yhtiön kaikilla aineettomilla hyödykkeillä on rajallinen taloudellinen vaikutusaika.

Aineettomia oikeuksia ovat ohjelmistolisenssit, liittymismak-sut ja asiakassuhteet. Muut aineettomat hyödykkeet sisältävät ohjelmistoja.

Aineettomien hyödykkeiden suunnitelmanmukaiset ohjeelliset poistoajat:
Kehittämismenot 5 vuotta
Aineettomat oikeudet 3–5 vuotta
Muut aineettomat hyödykkeet 5–10 vuotta

AINEELLISET KÄYTTÖOMAISUUSHYÖDYKKEET

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet on arvostettu poistoilla ja arvonalentumisilla vähennettyyn alkuperäiseen hankintame-noon. Hyödykkeistä tehdään tasapoistot arvioidun taloudellisen vaikutusajan kuluessa. Maa-alueista ei tehdä poistoja.

Arvioidut taloudelliset vaikutusajat ovat seuraavat:
Rakennukset 20–25 vuotta
Koneet ja kalusto 3–5 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet 3–10 vuotta

Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden jäännösarvot ja taloudelliset vaikutusajat arvioidaan ja oikaistaan vähintään jokaisen tilikauden lopussa ja jos ne eroavat merkittävästi aikai-semmista arvioista, niitä muutetaan vastaavsti.

Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden myyntivoitot ja -tappiot määritetään vertaamalla myyntihintaa kirjanpitoarvoon, ja ne esitetään tuloslaskelmassa liiketoiminnan muina tuottoina tai kuluina.

VUOKRASOPIMUKSET

Vuokrasopimukset, joissa konsernille on siirtynyt olennainen osa omistamiselle ominaisista riskeistä ja eduista, luokitellaan rahoitusleasingsopimuksiksi. Rahoitusleasingsopimus merki-tään taseeseen vuokra-ajan alkamisajankohtana vuokratun hyö-dykkeen käypään arvoon tai sitä alempaan vähimmäisvuokrien nykyarvoon. Rahoitusleasingsopimuksella hankitusta hyödyk-keestä tehdään poistot hyödykkeen taloudellisen vaikutusajan tai sitä lyhyemmän vuokra-ajan kuluessa. Maksettavat leasing-vuokrat jaetaan rahoitusmenoon ja velan vähennykseen. Vas-taavat leasingvuokravastuut rahoituskustannuksella vähen-nettynä sisältyvät pitkä- ja lyhytaikaisiin korollisiin velkoihin erääntymisensä mukaan. Rahoitusmenon korko-osuus kirjataan tuloslaskelmaan vuokrasopimuksen aikana, siten että jäljellä olevalle velalle tulee kullakin tilikaudella samansuuruinen kor-koprosentti. Konserni soveltaa IFRS 16 mukaista vuokrasopimus-ten käsittelyä 1.11.2019 alkaen.

Vuokrasopimukset, joissa olennainen osa omistamiselle ominaisista riskeistä ja eduista jää vuokranantajan kannetta-vaksi, luokitellaan muiksi vuokrasopimuksiksi. Muihin vuokraso-pimuksiin liittyviä vuokravastuita ei kirjata taseeseen ja niihin liit-tyvät vuokrat merkitään tuloslaskelmaan kuluksi tasasuuruisina erinä vuokra-ajan kuluessa.

AINEELLISTEN JA AINEETTOMIEN HYÖDYKKEIDEN ARVON ALENTUMINEN

Konserni arvioi jokaisena tilikauden päättymispäivänä, onko vii-teitä siitä, että jonkin omaisuuserän arvo on alentunut. Jos viitteitä havaitaan, arvioidaan kyseisestä omaisuuserästä kerrytettävissä oleva rahamäärä. Kerrytettävissä oleva rahamäärä arvioidaan lisäksi vuosittain seuraavista omaisuuseristä riippumatta siitä, onko arvonalentumisesta viitteitä: liikearvo, taloudelliselta vai-kutusajaltaan rajoittamattomat aineettomat hyödykkeet sekä keskeneräiset aineettomat hyödykkeet. Arvonalentumistarvetta tarkastellaan rahavirtaa tuottavien yksikköjen tasolla.

Arvonalentumistappio kirjataan, jos omaisuuserän tai raha-virtaa tuottavan yksikön kirjanpitoarvo ylittää kerrytettävissä olevan rahamäärän. Arvonalentumistappiot kirjataan tuloslas-kelmaan. Rahavirtaa tuottavan yksikön arvonalentumistappio kohdistetaan ensin vähentämään rahavirtaa tuottavalle yksikölle kohdistettua liikearvoa ja sen jälkeen vähentämään tasasuhtei-sesti muita yksikön omaisuuseriä. Arvonalentumistappion kir-jaamisen yhteydessä poistojen kohteena olevan omaisuuserän taloudellinen vaikutusaika arvioidaan uudelleen.

Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden kerrytettä-vissä oleva rahamäärä määritetään joko niin, että se on käypä arvo vähennettynä myynnistä aiheutuvilla menoilla tai tätä kor-keampi käyttöarvo. Käyttöarvoa määritettäessä arvioidut vas-taiset rahavirrat diskontataan nykyarvoonsa perustuen diskont-tauskorkoihin, jotka kuvastavat kyseisen rahavirtaa tuottavan yksikön keskimääräistä pääomakustannusta ennen veroja. Käy-tetyt diskonttauskorot on määritelty ennen veroja ja niissä on otettu huomioon myös kyseisten rahavirtaa tuottavien yksiköi-den erityinen riski.

Aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin sekä muihin aineettomiin hyödykkeisiin paitsi liikearvoon liittyvä arvonalen-tumistappio peruutetaan, jos omaisuuserästä kerrytettävissä olevaa rahamäärää määritettäessä käytetyissä arvioissa on tapahtunut muutos. Arvonalentumistappio peruutetaan korkein-taan siihen määrään asti, joka omaisuuserälle olisi määritetty

kirjanpitoarvoksi (poistoilla vähennettynä), jos siitä ei olisi aikai-sempina vuosina kirjattu arvonalentumistappiota. Liikearvosta kirjattua arvonalentumistappiota ei peruuteta.

JULKISET AVUSTUKSET

Aineettomien hyödykkeiden tai aineellisten hyödykkeiden han-kintaan liittyvät avustukset vähennetään asianomaisen omai-suuserän kirjanpitoarvosta silloin, kun on kohtuullisen varmaa, että ne tullaan saamaan ja että konserni täyttää avustuksen saa-misen ehdot. Avustukset tuloutuvat pienempien poistojen muo-dossa omaisuuserän käyttöaikana.

VAIHTO-OMAISUUS

Vaihto-omaisuus on arvostettu hankintameneon tai sitä alem-pana nettorealisointiarvoon. Nettorealisointiarvo on tavanomai-nessa liiketoiminnassa saatava arvioitu myyntihinta, josta on vähennetty arvioidut valmiiksi saattamisesta johtuvat menot sekä arvioidut myynnin toteutumiseksi välttämättömät menot.

Vaihto-omaisuuden arvo on määritetty FIFO-menetelmää käyttäen ja se sisältää kaikki hankinnasta aiheutuneet välittömät menot sekä muut välilliset kohdistettavat menot. Valmistetun vaihto-omaisuuden hankintameneon luetaan materiaalien osto-menon, välittömän työn ja muiden välittömien menojen lisäksi myös osuus tuotannon yleiskustannuksista, mutta ei myynnin tai rahoituksen kustannuksia. Vaihto-omaisuuden arvoa on alen-nettu epäkurantin omaisuuden osalta.

RAHOITUSJOHDANNAISET

Konsernilla ei ole muita oleellisia johdannais­sopimuksia kuin koronvaihtosopimuksia.

Johdannais­so­pimukset merkitään kirjanpitoon alun perin käypään arvoon sinä päivänä, jona konsernista tulee sopimus-osapuoli ja ne arvostetaan myöhemmin edelleen käypään arvoon. Konserni ei sovel­la suojauslaskentaa koronvaihtoso-pimuksiin, koska koronvaihtosopimukset eivät täytä IFRS 9:ssä määriteltyjä suojauslaskennan ehtoja. Tällöin suojausinstru-menttien käyvän arvon muutos kirjataan välittömästi tulospai-kutteisesti rahoitustuottoihin tai –kuluihin.

RAHOITUSVARAT JA RAHOITUSVELAT

Rahoitusvarat

Rahoitusvarat on luokiteltu IFRS 9 Rahoitusinstrumentit -stan-dardin mukaisesti seuraaviin ryhmiin: jaksotettuun hankintame-noon, käypään arvoon tuloksen kautta ja käypään arvoon mui-den laajan tuloksen erien kautta arvostettaviin rahoitusvaroihin. Luokittelu on tehty hankinnan tarkoituksen ja rahavirtaominai-suuksien perusteella alkuperäisen hankinnan yhteydessä. rahoi-tusvarat, jotka erääntyvät 12 kuukauden sisällä, sisältyvät lyhy-taikaisiin varoihin.

Rahoitusvarojen ostot ja myynnit kirjataan kaupankäyntipäi-vän perusteella eli päivänä, jona konserni sitoutuu ostamaan tai myymään omaisuuserän. Rahoitusvarat kirjataan pois taseesta, kun oikeudet sijoituksen rahavirtoihin ovat lakanneet tai siirretty toiselle osapuolelle ja konserni on siirtänyt omistukseen liittyvät riskit ja edut olennaisilta osin toiselle osapuolelle.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitus-varoihin on luokiteltu rahastosijoitukset ja johdannaiset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa. Konsernilla ei ole muita oleel-lisia johdannais­so­pimuksia kuin koronvaihtosopimuksia. Joh-

dannaissopimukset merkitään kirjanpitoon alun perin käypään arvoon sinä päivänä, jona konsernista tulee sopimusosapuoli ja ne arvostetaan myöhemmin edelleen käypään arvoon. Käy-vän arvon muutos kirjataan tuloslaskelman rahoitustuottoihin tai –kuluihin. Rahastosijoitukset sisältävät korkorahasto-osuuksia.

Jaksotettuun hankintameneon arvostettaviin rahoitusva-roihin sisältyvät lainasaamiset, myyntisaamiset, siirtosaamiset ja muut saamiset. Myyntisaamisten arvonalentumiset kirjataan odotettuihin luottotappioihin perustuen käyttäen yksinkertais-tettua mallia, joka on kuvattu liitetiedossa 25 Myyntisaamiset ja muut saamiset. Myyntisaamiset ja sopimuksiin perustuvat omai-suuserät kirjataan pois taseesta lopullisina luottotappioina, kun niistä ei voida kohtuudella odottaa saatavan maksua. Viitteitä siitä, ettei maksua voida kohtuudella odottaa, ovat velallisen merkittävät taloudelliset vaikeudet, konkurssin todennäköisyys, maksujen laiminlyönti tai maksusuorituksen viivästyminen yli 360 päivää. Myyntisaamisista ja sopimuksiin perustuvista omai-suuseristä johtuvat arvonalentumistappiot esitetään tuloslaskel-massa liiketoiminnan muissa kuluissa.

Konserni luokittelee käypään arvoon laajan tuloksen kautta arvostettaviksi rahoitusvaroiksi noteeraamattomat osakesijo-i-tukset, jolloin käyvän arvon muutoksesta johtuva voitto tai tap-pio kirjataan muihin laajan tuloksen eriin, eikä niitä luokitella tulosvaikutteisiksi osakkeiden myynnin yhteydessä. Osakkeista saatavat osingot kirjataan rahoitustuottoihin, kun oikeus osin-koon on syntynyt. Ne kuuluvat lyhytaikaisiin varoihin, ellei joh-dolla ole aikomusta pitää kyseistä sijoitusta kauemmin kuin 12 kuukautta tilinpäätöspäivästä lukien.

Rahavarat

Rahavarat koostuvat käteisvaroista, lyhytaikaisista pankkitalle-tuksista sekä muista lyhytaikaisista erittäin likvideistä sijoituk-sista, joiden alkuperäinen maturiteetti on korkeintaan kolme kuukautta. Käytetyt pankkitililimiitit on esitetty muissa pitkäai-kaisissa veloissa. Konserni on arvioinut, että näihin ei kohdistu olennaista odotettua luottotappiota.

Rahoitusvelat

Lainat kirjataan alun perin kirjanpitoon käypään arvoon transak-tiomenoilla vähennettynä. Tämän jälkeen ne arvostetaan jak-sotettuun hankintameneon käyttäen efektiivisen koron mene-telmää; saadun maksun (transaktiomenoilla vähennettynä) ja takaisin maksettavan määrän välinen erotus kirjataan korkoku-luksi laina-aikana.

Lainat luokitellaan lyhytaikaisiksi, ellei konsernilla ole ehdo-tonta oikeutta lykätä niiden suorittamista vähintään 12 kuukau-den päähän tilinpäätöspäivästä.

Vieraan pääoman menot kirjataan kuluiksi, kun ne toteutu-vat. Ehdot täyttävän omaisuuserän hankkimisesta, rakentami-sesta tai valmistamisesta välittömästi johtuvat vieraan pääoman menot aktivoidaan osana kyseisen omaisuuserän hankintame-noa silloin, kun on todennäköistä, että ne tuottavat vastaista taloudellista hyötyä, ja kun menot on määritettävissä luotetta-vasti.

OMA PÄÄOMA

Konserni luokittelee liikkeeseen laskemansa instrumentit niiden luonteen perusteella joko omaksi pääomaksi tai rahoitusvelaksi. Oman pääoman ehtoinen instrumentti on mikä tahansa sopi-mus, joka osoittaa oikeutta osuuteen yhteisön varoista sen kaik-kien velkojen vähentämisen jälkeen. Menot, jotka liittyvät omien oman pääoman ehtoisten instrumenttien liikkeeseenlaskuun tai hankintaan, esitetään oman pääoman vähennyseränä. Jos konserni hankkii takaisin omia oman pääoman ehtoisia instru-menttejaan, näiden instrumenttien hankintameno vähennetään omasta pääomasta.

ELÄKEVASTUUT

Konsernin eläkejärjestelyt on luokiteltu maksupohjaisiksi jär-jestelyiksi. Maksupohjaisella eläkejärjestelyllä tarkoitetaan jär-jestelyä, jossa yhtiö suorittaa kiinteitä maksuja erilliselle yhtei-sölle. Yhtiöllä ei ole oikeudellista eikä tosiasiallista velvoitetta lisämaksujen suorittamiseen, jos kyseisellä erillisellä yhteisöllä ei ole riittävästi varoja suorittaakseen kaikille henkilöille heidän kuluval­la tai aikaisemmalla tilikaudella suorittamaansa työhön liittyviä etuuksia. Maksupohjaiseen järjestelyyn suoritettavat maksut kirjataan sen tilikauden kuluksi, jolta maksu suoritetaan.

OSAKEPERUSTEISET MAKSUT

Konsernilla on kannustinjärjestelyjä, joissa maksut suoritetaan oman pääoman ehtoisina instrumentteina. Omana pääomana maksettavista liiketoimista aiheutuva meno määritetään myön-tämisspäivän käyvän arvon perusteella. Yhtiö määrittää käyvän arvon asianmukaista hinnoittelumenetelmää käyttäen. Omana pääomana maksettavista liiketoimista johtuva meno ja vastaava oman pääoman lisäys kirjataan sen ajanjakson kuluessa, jona työtä suoritetaan ja/tai työn suorittamiseen perustuvat ehdot täytyvät. Kyseinen ajanjakso päättyy päivänä, jona asianomai-set henkilöt ovat täysin oikeutettuja palkitsemiseen (”oikeuden syntymisajankohta”). Omana pääomana maksettavista liiketoi-mista kuhunkin tilinpäätöspäivään mennessä kirjatut kertyneet kulut kuvastavat sitä, miltä osin oikeuden syntymisajanjakso on kulunut loppuun, sekä konsernin parasta arviota niiden oman pääomanehtoisten instrumenttien lukumäärästä, joihin lopulta syntyy oikeus. Tulosvaikutus esitetään konsernin tuloslaskel-massa henkilöstökuluissa.

VARAUKSET

Varaukset kirjataan kun yrityksellä on aikaisempien tapahtu-mien seurauksena laillinen tai tosiasiallinen velvoite, maksuvel-voitteen toteutuminen on todennäköistä ja velvoitteen suuruus on arvioitavissa luotettavasti. Varauksena kirjattava määrä vas-taa parasta arviota menoista, joita olemassa olevan velvoitteen täyttäminen edellyttää tilinpäätöspäivänä.

SOVELLETUT UUDET JA UUDISTETUT STANDARDIT JA TULKINNAT

Konserni on soveltanut 1.11.2018 alkaen seuraavia uusia ja uudis-tettuja standardeja ja tulkintoja, joilla ei ole ollut oleellista merki-tystä konsernin tilinpäätökseen.

IFRS 9 RAHOITUSINSTRUMENTIT

Konserni on soveltanut IFRS 9 Rahoitusinstrumentit standardia 1.11.2019 alkaen. Vertailuvuoden tiedot on laadittu IAS 39 Rahoi-tusinstrumentit -standardin mukaisesti. IFRS 9:n käyttöönoton

merkittävimmät vaikutukset konsernissa liittyvät myyntisaamis-ten arvonalentumiseen sekä rahoitusvarojen että -velkojen luo-kitteluun.

IFRS 15 MYYNTITUOTOT ASIAKASSOPIMUKSISTA

Konserni on soveltanut IFRS 15 Myyntituotot asiakassopi-muksista –standardia 1.11.2018 alkaen. Standardin käyttöön-otolla ei ole ollut oleellista vaikutusta konsernin tilinpäätökseen.

IFRS 2 STANDARDIN MUUTOKSET – OSAKEPERUS-TEISESTI MAKSETTAVIEN LIIKETOIMIEN LUOKIT-TELU JA ARVOSTAMINEN

Konserni on soveltanut standardia 1.11.2018 alkaen. Standardin käyttöön­otolla ei ole ollut vaikutusta konsernin tilinpäätökseen.

Seuraavia standardeja ja tulkintoja sovelletaan ensimmäistä kertaa 1.1.2019 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla:

IFRS 16 Vuokrasopimukset

Voimaantulo 1.1.2019

Aikaisempi soveltaminen on sallittua vain, jos IFRS 15 otetaan käyttöön samanaikaisesti.

IFRS 16 vaikuttaa lähinnä vuokralle ottajien kirjanpitoon, ja sen seurauksena lähes kaikki vuokrasopimukset merkitään tasee-seen. Standardissa on luovuttu jaottelusta operatiivisiin vuokra-sopimuksiin ja rahoitusleasingsopimuksiin, ja sen mukaan käy-tännössä kaikista vuokrasopimuksista kirjataan omaisuuserä (oikeus käyttää vuokralle otettua omaisuuserää) ja vuokranmak-suvelvoitetta koskeva rahoitusvelka. Lyhytaikaisiin ja arvoltaan vähäisiä omaisuuseriä koskeviin sopimuksiin on mahdollista soveltaa poikkeusta.

Standardilla on vaikutusta myös tuloslaskelmaan, koska kokonaiskulut ovat tyypillisesti suuremmat vuokrasopimuksen voimassaoloajan alkupuolella ja pienemmät sen loppupuolella. Lisäksi liiketoiminnan kuluihin nyt sisältyvän vuokrakulun tilalle tulee korkoja ja poistoja, mikä vaikuttaa keskeisiin tunnuslukui-hin kuten käyttökatteeseen (EBITDA). Aikaisempi soveltaminen on sallittua vain, jos IFRS 15 otetaan käyttöön samanaikaisesti.

Liiketoiminnan rahavirrat ovat aiempaa suuremmat, sillä vuokrasopimusvelan pääoman osuus maksuista luokitellaan rahoituksen rahavirraksi. Vain koron osuus esitetään edelleen lii-ketoiminnan rahavirroissa.

Vuokralle antajien kirjanpitoon ei tule merkittäviä muutoksia. Vuokrasopimuksen määritelmää koskevasta uudesta ohjeistuk-sesta voi aiheutua joitakin eroja nykyiseen verrattuna. IFRS 16:n mukaan sopimus on vuokrasopimus tai siihen sisältyvä vuokra-sopimus, jos sopimus antaa oikeuden yksilöidyn omaisuuserän käyttöä koskevaan määräysvaltaan tiettyä ajanjaksona vasti-ketta vastaan.

Konsernissa on tilikauden aikana tehty selvitys standardin vaikutuksista raportoitaviin lukuihin. Uudella standardilla tulee olemaan merkittävä vaikutus konsernin tuloslaskelmaan, tasee-seen ja tunnuslukuihin. Taseen ulkopuolisten vuokravastuiden määrä per 31.10.2019 on noin 30 milj. euroa (liite 34), josta konser-niin tämän hetkisen arvion mukaan suuri osa tullaan standardin

käyttöönoton jälkeen kirjaamaan taseeseen.

Tulkinta IFRIC 23 Tuloverokäsittelyjä koskeva epävarmuus
Voimaantulo 1.1.2019

Tulkinnassa selitetään laskennallisten ja kauden verotettavaan tuloon perustuvien verosaamisten ja -velkojen kirjaamista ja arvostamista, kun verokäsittelyssä on epävarmuutta. Siinä käsitellään erityisesti:

- asianmukaisen laskentayksikön määrittämistä ja sitä, että jokaista epävarmaa verokäsittelyä pitää tarkastella joko erikseen tai yhdessä ryhmänä riippuen siitä, kumpi tapa ennustaa epävarmuuteen tulevan ratkaisun paremmin
- sitä, että veroviranomaisen oletetaan tutkivan kaikki epävarmat verokäsittelyt ja sillä on kaikki tarvittavat tiedot, ts. ei oteta huomioon riskiä uusista havainnoista
- sitä, että epävarmuuden vaikutus tulee ottaa huomioon verojen kirjanpitokäsittelyssä, jos ei ole todennäköistä, että veroviranomaiset hyväksyvät käsittelyn
- sitä, että epävarmuus määritetään joko todennäköisimmän määrän perusteella tai odotusarvomenetelmää käyttäen riippuen siitä, kumpi menetelmä ennustaa epävarmuuteen tulevan ratkaisun paremmin, ja
- sitä, että tehdyt harkintaan perustuvat ratkaisut ja arviot täytyy arvioida uudelleen, jos olosuhteet ovat muuttuneet tai on saatu ratkaisuihin vaikuttavaa uutta tietoa.

Vaikka uusia liitetietovaatimuksia ei ole, yrityksiä muistutetaan yleisestä vaatimuksesta, jonka mukaan on esitettävä tietoja tilinpäätöstä laadittaessa tehtävistä harkintaan perustuvista ratkaisuista ja arvioista.

Ennen eräpäivää tapahtuvaa maksua koskevat ominaisuudet, joihin liittyy negatiivinen korvaus – muutokset IFRS 9:ään
Voimaantulo 1.1.2019

IFRS 9:ään Rahoitusinstrumentit lokakuussa 2017 tehty suppea muutos mahdollistaa tiettyjen ennen eräpäivää maksettavissa olevien rahoitusvarojen, joihin liittyy negatiivinen korvaus, arvostamisen jaksoitettuun hankintamenoon. Nämä varat, joihin kuuluu joitakin lainasaamisia ja vieraan pääoman ehtoisia arvopapereita, olisi muutoin arvostettava käypään arvoon tulosvaikutteisesti.

Jotta jaksoitettuun hankintamenoon arvostamisen edellytykset täyttyisivät, negatiivisen korvauksen pitää olla ”kohtuullinen korvaus sopimuksen ennenaikaisesta päättämisestä” ja omaisuuserän hallussapidon täytyy perustua liiketoimintamalliin, jonka tavoitteena on rahavirtojen kerääminen.

Pitkäaikaiset osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä – muutokset IAS 28:aan
Voimaantulo 1.1.2019

Muutoksilla selvennetään sellaisten pitkäaikaisten osakkuus- ja yhteisyritysosuuksien kirjanpitokäsittelyä, jotka tosiasiallisesti ovat osa nettosijoitusta osakkuus- tai yhteisyritykseen mutta joihin ei sovelleta pääomaosuusmenetelmää. Tällaisiin osuuksiin on sovellettava IFRS 9:ää Rahoitusinstrumentit ennen kuin niihin sovelletaan IAS 28:n Sijoitukset osakkuus- ja yhteisyrityksiin

mukaisia vaatimuksia tappion kohdistamisesta ja arvon alentumisesta.

Vuosittaiset parannukset IFRS -standardeihin 2015–2017
Voimaantulo 1.1.2019

Seuraavat parannukset valmistuivat joulukuussa 2017:

- IFRS 3 Liiketoimintojen yhdistäminen – selvennettiin, että määräysvallan saaminen liiketoiminnassa, joka on yhteinen toiminto, on vaiheittain toteutunut liiketoimintojen yhdistäminen
- IFRS 11 Yhteisjärjestelyt– selvennettiin, että jos osapuoli saa määräysvallan liiketoiminnassa, joka on yhteinen toiminto, sen ei pidä arvostaa aiemmin omistamaansa osuutta uudelleen.
- IAS 12 Tuloverot – selvennettiin, että omaksi pääomaksi luokitelluista rahoitusinstrumenteista maksettavien osinkojen tuloverovaikutukset on kirjattava samalla perusteella kuin jaettavan voiton kerryttäneet liiketoimet tai tapahtumat .
- IAS 23 Vieraan pääoman menot – selvennettiin, että jos tietty laina on edelleen maksamatta, kun siihen liittyvä ehdot täyttävä omaisuuserä on valmis sille aiottua käyttöä tai myyntiä varten, lainasta tulee osa yrityksen yleisiä lainoja.

Järjestelyn muuttaminen tai supistaminen tai velvoitteen täyttäminen – muutokset IAS 19:ään
Voimaantulo 1.1.2019

19:ään Työsuhde-etuudet tehdyillä muutoksilla selvennetään etuuspohjaisen järjestelyn muuttamisen ja supistamisen ja velvoitteen täyttämisen kirjanpitokäsittelyä. Niiden mukaan yritys-ten on:

- määritettävä kauden työsuoritukseen perustuva meno ja nettokorko jäljellä olevalle tilikaudelle muuttamisen tai supistamisen tai velvoitteen täyttämisen jälkeen käyttäen päivitettyjä oletuksia muutospäivästä alkaen
- kirjattava ylijäämän mahdollinen vähentyminen heti tulosvaikutteisesti joko osana aiempaan työsuoritukseen perustuvaa menoa tai velvoitteen täyttämisestä syntyneenä voittona tai tappiona. Toisin sanoen ylijäämän vähentyminen on kirjattava tulosvaikutteisesti, vaikka kyseistä ylijäämää ei aiemmin olisi kirjattu omaisuuserän enimmäismäärän vaikutuksesta johtuen
- kirjattava omaisuuserän enimmäismäärän muutokset erikseen muihin laajan tuloksen eriin.

*Sovelletaan mainittuna päivänä tai sen jälkeen alkavilla raportointikausilla.

MYÖHEMMIN SOVELLETTAVAT UUDET JA UUDISTETUT STANDARDIT JA TULKINNAT
Seuraavat standardit ja tulkinnat on julkaistu 31.5.2019 mennessä, mutta ne eivät olleet sitovina voimassa 31.10.2019 päättyneellä tilikaudella.

Olennaisen määritelmä – muutokset IAS 1:een ja IAS 8:aan
Voimaantulo 1.1.2020

The IASB on tehnyt IAS 1:een Tilinpäätöksen esittäminen ja IAS 8:aan Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet, kirjanpidollisten arvi-

oiden muutokset ja virheet muutoksia, joiden mukaan kaikkialla IFRS-standardeissa ja Taloudellisen raportoinnin käsitteellisessä viitekehyksessä käytetään yhdenmukaista olennaisuuden määritelmää, selvennetään milloin informaatio on olennaista ja sisällytetään IAS 1:een ohjeistusta epäolennaisesta informaatiosta.

Muutoksilla selvennetään erityisesti:

- että viittaus informaation hämärtämiseen koskee tilanteita, joissa vaikutus on samankaltainen kuin kyseisen informaation esittämättä jättämisellä tai virheellisellä esittämisellä ja että yritys arvioi olennaisuutta ottaen huomioon tilinpäätöksen kokonaisuutena; ja
- että "yleiseen käyttöön tarkoitetun tilinpäätöksen ensisijaisilla käyttäjillä" tarkoitetaan niitä, joille tilinpäätös on kohdistettu, ja määritellään että näihin kuuluvat "monet nykyiset ja mahdolliset sijoittajat, lainanantajat ja muut luottoa antavat tahot", jotka joutuvat pitkälti täyttämään taloudellisen informaation tarpeensa yleiseen käyttöön tarkoitetun tilinpäätöksen avulla.

Liiketoiminnan määritelmä – muutokset IFRS 3:een
Voimaantulo 1.1.2020

Liiketoiminnan uudistetun määritelmän mukaan hankintaan täytyy sisältyä panos ja tosiasiallinen prosessi, jotka yhdessä myötävaikuttavat merkittävästi kykyyn saada aikaan tuotoksia. "Tuotoksen" määritelmää muutetaan siten, että painotetaan tavaroiden ja palvelujen tuottamista asiakkaille sekä sijoitustuottojen ja muiden tuottojen kerryttämistä, eikä se sisällä pienempien kustannusten ja muun taloudellisen hyödyn muodossa saatavaa tuottoa. Muutosten seurauksena todennäköisesti aiempaa useampia hankintoja käsitellään varojen hankintana.

Uudistettu Taloudellisen raportoinnin käsitteellinen viitekehys
Voimaantulo 1.1.2020

IASB on julkaissut uudistetun Käsitteellisen viitekehyksen, jota ryhdyttiin käyttämään standardeja annettaessa tehtävissä päätöksissä välittömästi. Keskeiset muutokset ovat seuraavat:

- kasvatetaan yrityksen vastuullisen hoitamisen (stewardship) painotusta taloudellisen raportoinnin tavoitteena
- palautetaan varovaisuus puolueettomuuden osatekijäksi
- määritellään raportoiva yhteisö, joka voi olla juridinen yksikkö tai sen osa
- uudistetaan varojen ja velkojen määritelmät
- poistetaan todennäköisyyteen perustuva kirjaamiskynnyys ja lisätään taseesta pois kirjaamista koskevaa ohjeistusta
- lisätään ohjeistusta erilaisista arvostusperusteista, ja
- todetaan, että voitto tai tappio on ensisijainen suorituskyvyn mittari ja että muihin laajan tuloksen eriin kirjatut tuotot ja kulut pitäisi periaatteessa siirtää tulosvaikutteiseksi silloin, kun se lisää tilinpäätöksen merkityksellisyyttä tai parantaa todenmukaista esittämistä.

Mihinkään voimassa olevaan standardiin ei tehdä muutoksia. Kuitenkin yritysten, jotka käyttävät viitekehystä määrittäessään sellaisiin liiketoimiin, tapahtumiin ja olosuhteisiin sovellettavia tilinpäätöksen laatimisperiaatteita, joita ei muutoin käsitellä

standardeissa, pitää soveltaa uudistettua viitekehystä 1.1.2020 alkaen. Näiden yritysten tulee harkita, ovatko niiden soveltamat laatimisperiaatteet edelleen asianmukaisia uudistetun viitekehksen mukaan.

3. RAHOITUSRISKIEN HALLINTA

RAHOITUSRISKIEN HALLINTA

Konsernin rahoitusriskit muodostuvat luotto- ja vastapuoliriskistä, korkoriskistä ja maksuvalmiusriskistä. Luotto- ja vastapuoliriski muodostuu asiakkailta tulevista myyntisaamisten maksuista ja asiakaskunnan keskittymisestä sekä vastapuoliksi hyväksyttävistä yhteistyöpankeista. Konserniyhtiöt toimivat pääosin euroalueella ja altistuvat siten vain vähäisessä määrin vienoitoinnasta johtuen valuuttakurssivaihteluista johtuvalle transaktioriskille. Konsernilla ei ole merkittäviä sijoituksia ulkomaisiin yhtiöihin, joten se ei altistu merkittävälle translaatoriskille. Korotason muutosten vaikutukset korollisten velkojen ja saatavien arvoon sekä tulevien korkomaksujen määrään aiheuttavat korkoriskin.

Panostajan rahoitusriskien hallinta hoidetaan keskitetysti emoyhtiön rahoitustoiminnoissa Panostajan talous- ja rahoitusjohtajan johdolla. Panostajan talous- ja rahoitusjohtaja seuraa aktiivisesti tytäryritysten rahoitusriskejä ja osallistuu aktiivisesti rahoituksen hankintaan sekä suojausten toteuttamiseen yhdessä tytäryritysten johdon kanssa ja tukee tytäryritysten johtoa muissa rahoituksen hoitamiseen liittyvissä asioissa. Konsernin tytäryrityksillä ei ole käytössä keskinäistä rahoituksen allokointia ja niiden rahoitukset ovat toisistaan riippumattomia. Emoyhtiö voi erillisellä päätöksellä allokoida varojaan tytäryrityksille lisärahoituksen muodossa niiden rahoitus- tai likviditeettitarpeiden mukaisesti. Konsernin riskien hallinnan yleiset periaatteet hyväksyy hallitus ja niiden käytännön toteutuksesta vastaa emoyritys yhdessä tytäryritysten kanssa.

KORKORISKI

Konsernin tulot sekä operatiiviset kassavirrat ovat pääosiltaan riippumattomia markkinakorkojen vaihtelusta. Konsernin korkoriski muodostuu pääosin lainanotosta. Tilikauden lopussa lainat olivat 61.840 tuhatta (67.338 tuhatta euroa). Lainoista 56.487 tuhatta euroa ovat vaihtuvakorkoisia. Kiinteäkorkoisia lainoja on 5.354 tuhatta euroa.

KORKORISKIN HERKKYYSANALYYSI

Seuraava taulukko havainnollistaa, miten korkojen kohtuullisen mahdollinen muutos, muiden muuttujien pysyessä vakiona, vaikuttaa konsernin tulokseen vaihtuvakorkoisten velkojen korkokustannuksen muutosten seurauksena. Korkoriskin herkkyyys on esitetty verojen jälkeen.

1000 euroa	1 %-yksikön korkeampi tuloslaskelma	2 %-yksikön korkeampi tuloslaskelma	1 %-yksikön matalampi tuloslaskelma
Korkomuutoksen vaikutus			
2019	-452	-904	452
2018	-516	-1 031	516

LUOTTORISKI

Luottoriskiä hallitaan konsernitasolla myyntisaamisiin liittyvää riskiä lukuun ottamatta. Konserniyritykset tarkistavat asiakkaiden luottokelpoisuuden vähintään asiakassuhdetta perustettaessa. Luottoriskin minimoimiseksi pyritään saamaan turvaava vakuus asiakkaan luottokelpoisuuden niin edellyttäessä. Kon-

sernilla on merkittävimpien asiakkaidensa kanssa pitkään jatku neet vakiintuneet liikesuhteet. Konsernilla ei ole merkittävää luottoriskikeskittymää. Luottoriskiä kohdistuu lähinnä merkittävästi erääntyneisiin saamisiin. Myyntisaamisten ikäjakauma on esitetty liitetiedossa 25.

Konsernin rahavaroihin ja johdannais sopimuksiin liittyvä luottoriski on alhainen, sillä kyseisiä rahoitussopimuksia tehdään vain hyvän luottoluokituksen omaavien pankkien kanssa konsernin riskienhallinnan toimintaperiaatteiden mukaisesti.

MAKSUVALMIUSRISKI

Konsernin tärkeimmät lainakovenantit raportoidaan rahoittajille neljännesvuosittain, puolivuosit tain ja vuosittain. Jos konserni rikkoo lainakovenanttiehtoja, velkoja voi vaatia lainojen nopeutettua takaisinmaksua. Johto tarkkailee lainakovenanttiehtojen täyttymistä säännöllisesti. Konsernin emoyhtiö on antanut vakuuksia rahoittajille tytäryhtiöiden puolesta velkojen vakuudeksi (Tilinpäätöksen liitetieto 34).

Lainojen kovenanttiehdot liittyvät konsernin erillisyhtiön tai alakonsernin omaan tunnuslukuun korollisten velkojen ja käytökatteen väliseen suhdelukuun (korolliset velat / käyttökate) sekä omavaraisuusasteisiin tai Panostaja-konsernin omavaraisuusasteeseen ja korollisten nettovelkojen ja käyttökatteen väli seen suhdelukuun.

Velkoihin liittyvät laiminlyönnit ja sopimusehtojen rikkomiset:

Tilikauden aikana lainakovenantti rikkoutui viidessä alakonsernissa sekä konsernin emoyhtiössä. Rahoittajilta on saatu viiden alakonsernin yhteensä 14,1 milj. lainojen osalta suostumus olla vaatimatta lainojen nopeutettua takaisinmaksua ennen tilikauden vaihdetta. Velkoihin liittyvät järjestelyt ja sopimusehtojen rikkoutumiset esitetty liitetiedossa 28.

Konsernissa arvioidaan ja seurataan jatkuvasti liiketoimin nan edellyttämän rahoituksen määrää, jotta konsernilla olisi tarpeeksi likvidejä varoja toiminnan rahoittamiseksi ja erääntyvien lainojen takaisinmaksuun. Rahoituksen saatavuus ja joustavuus pyritään takaamaan riittävillä luottolimiiteillä sekä käyttämällä rahoituksen hankinnassa useita rahoittajia ja eri rahoitusmuo toja. Tilinpäätöshetkellä konsernin tytäryhtiöillä oli käytettävissä nostamattomia luottolimiittejä 9.1 milj. euroa.

Panostajalla on lisäksi käytössään 15 milj. euron yritysoso tolimiitti, josta voidaan nostaa kolmen vuoden pituisia lainoja Panostajan tekemien yritysostojen rahoittamiseksi ja/tai lisä sijoituksiin konserniin kuuluviin yhtiöihin. Yritysostolimiitistä on nostamatta 15,0 milj. euroa.

PÄÄOMAN HALLINTA

Konsernin pääoman hallinnan tavoitteena on varmistaa liiketoi minnan normaalit toimintaedellytykset ja kasvattaa osakkeen arvoa pitkällä aikavälillä. Pääomarakenteeseen vaikutetaan osingonjaon, omien osakkeiden oston, pääomanpalautus ten,osakeantien sekä lainojen noston ja takaisinmaksun kautta. Panostajan toimintamallissa myös päätökset sijoituskohteiden ostamisesta ja myymisestä ovat tärkeä osa pääoman hallintaa. Panostajan tavoitteena on pitkäjänteisesti kasvattaa sijoitus kohteidensa arvoa ja toteuttaa pitkällä aikavälillä merkittävään arvonnousuun johtavia irtaantumisia, joilla on pääomaraken netta vahvistava vaikutus.

Konsernin pääomarakenteen kehitystä seurataan omavarai suusasteella ja nettovelkaantumisasteella. Konsernin omava raisuusaste oli 41,3 prosenttia (40,4 %) ja nettovelkaantumisaste

67,5 prosenttia (69,0 %).

1000 euroa	2019	2018
Korolliset rahoitusvelat	75 171	82 512
Korolliset saamiset	5 130	5 111
Rahavarat	16 381	19 348
Korolliset nettovelat	53 660	58 053
Oma pääoma yhteensä	79 552	84 158
Nettovelkaantumisaste	67,5 %	69,0 %

4. JOHDON HARKINTAA EDELLYTTÄVÄT LAADINTAPERIAATTEET JA ARVIOIHIN LIITTYVÄT KESKEISET EPÄVARMUUSTEKIJÄT

Konsernitilinpäätöstä ja liitetietoja laadittaessa yhtiön johto jou tuu tekemään tulevaisuutta koskevia arvioita ja oletuksia. Tehdyt arviot ja käytetty harkinta perustuvat aikaisempaan kokemuk seen ja muihin tekijöihin, kuten oletuksiin tulevaisuuden tapah tumista. Tehtyjä arvioita ja käytettyä harkintaa tarkastellaan säännöllisesti. Alla on kuvattu tärkeimpiä alueita, joissa arvioita ja harkintaa on käytetty.

HANKITTUJEN VAROJEN KÄYPÄÄN ARVOON ARVOSTAMINEN

IFRS 3 edellyttää hankkijaa kirjaamaan aineettoman hyödykkeen erikseen liikearvosta, mikäli kirjauskriteerit täyttyvät. Aineet toman oikeuden kirjaaminen käypään arvoon edellyttää joh don arvioita tulevista kassavirroista. Johto on mahdollisuuksien mukaan käyttänyt hankintamenon kohdistamisen perusteena saatavilla olevia markkina-arvoja käypien arvojen määrittämi sessä. Kun tämä ei ole mahdollista, mikä on tyypillistä erityisesti aineettomien hyödykkeiden kohdalla, arvostaminen perustuu omaisuuserän historialliseen tuottoon ja sen aiottuun käyttöön tulevassa liiketoiminnassa. Arvostukset perustuvat diskontattui hin kassavirtoihin sekä arvioituihin luovutus- tai jälleenhankin tahintoihin ja edellyttävät johdon arvioita ja oletuksia omaisuu serien tulevasta käytöstä ja vaikutuksesta yhtiön taloudelliseen asemaan. Muutokset yhtiön liiketoimintojen painotuksissa ja suuntaamisessa voivat tulevaisuudessa aiheuttaa muutoksia alkuperäiseen arvostukseen (Tilinpäätöksen liitetieto 6,18).

YRITYSKAUPPOIHIN LIITTYVÄT EHDOLLISET KAUPPAHINNAT

Johto käyttää merkittävää harkintaa arvioidessaan jokaisena raportointikauden päättymispäivänä mahdollisten ehdollisten lisäkauppahintojen käypää arvoa. Tilikauden päättyessä konser niyhtiöissä ei ollut ehdollisia lisäkauppahintoja.

ARVONALENTUMISTESTAUS

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet testataan arvonalentu misen varalta aina, kun on viitteitä siitä, että niiden arvo saattaa olla alentunut. Liikearvo ja muut taloudelliselta vaikutusajaltaan rajoittamattomat aineettomat hyödykkeet testataan arvonalen tumisen varalta vähintään vuosittain. Arvonalentumistestausta varten liikearvo ja vaikutusajaltaan rajoittamattomat aineettomat hyödykkeet kohdistetaan rahavirtaa tuottaville yksiköille. Raha virtaa tuottavien yksiköiden kerrytettävissä oleva rahamäärä perustuu käyttöarvolaskelmiin. Näiden laskelmien laatiminen edellyttää arvioiden käyttämistä. Vaikka yhtiön johdon näke-

myksen mukaan käytetyt oletukset ovat asianmukaisia, saatta vat arvioidut kerrytettävissä olevat rahamäärät erota olennai sesti tulevaisuudessa toteutuvista (Tilinpäätöksen liitetieto 18).

VAIHTO-OMAISUUDEN ARVOSTUS

Johdon periaatteena on kirjata arvonalentumisvähennys hitaasti liikkuvasta ja vanhentuneesta vaihto-omaisuudesta perustuen johdon parhaaseen arvioon tilinpäätöshetkellä hallussa olevasta mahdollisesti käyttökelvottomasta vaihto-omaisuudesta. Johto perustaa arvionsa systemaattiselle ja jatkuvalle seurannalle ja arvioinnille. Lisäksi yhtiössä on käytössä vaihto-omaisuuden kiertonopeuksiin perustuvat arvostussäännöt.

LASKENNALLISTEN VEROSAAMISTEN HYÖDYNNETTÄVYYS

Sen ratkaiseminen, merkitäänkö laskennalliset verosaamiset taseeseen, edellyttää harkintaa. Laskennallisia verosaamisia kirjataan vain, kun niiden realisoituminen on todennäköisem pää kuin realisoitumatta jääminen, minkä puolestaan määrää se, kertyykö tulevaisuudessa riittävästi verotettavaa tuloa. Vero tettavan tulon kertymistä koskevat oletukset perustuvat johdon tekemiin arvioihin ja oletuksiin.

Näihin arvioihin ja oletuksiin liittyy riskejä ja epävarmuutta ja näin ollen on mahdollista, että olosuhteissa tapahtuvat muu tokset aiheuttavat muutoksia odotuksiin ja tämä voi puolestaan vaikuttaa taseeseen merkittyihin laskennallisiin verosaamisiin samoin kuin mahdollisiin vielä kirjaamattomiin muihin verotuk sellisiin tappioihin ja väliaikaisiin eroihin.

Jos konserniyhtiöiden verotettava tulo on tulevaisuudessa pienempi kuin mitä johto on ennakoinut kirjattavia laskennallisia verosaamisia määritettäessä, saamisten arvo alentuu tai ne käy vät kokonaan arvottomiksi. Tällöin taseeseen merkityt määrät voidaan mahdollisesti joutua peruuttamaan tulosvaikutteisesti.

Panostaja -konsernin taseessa on laskennallisia verosaami sia 6,0 miljoonaa euroa.

5. SEGMENTTI-INFORMAATIO

Panostajan kahdeksan enemmistöomistuksessa olevaa sijoi tuskohdetta muodostavat yhtiön liiketoimintasegmentit joiden lisäksi on Muut-segmentti, jossa raportoidaan konsernin emo yhtiö mukaan lukien osakkuusyhtiöt ja kohdistamattomat erät. Panostaja-konsernin liiketoimintasegmentit ovat Grano, Selog, Helakeskus, Heatmasters, Hygga, CoreHW, Carrot ja Oscar Software sekä Muut.

Raportoitavat segmentit on muodostettu, koska ne tuottavat keskenään erilaisia tuotteita ja palveluja. Segmenttien väliset lii ketoimet ovat tapahtuneet normaalein kaupallis in ehdoin.

Toimintasegmentit raportoidaan tavalla, joka on yhdenmu kainen ylimmälle operatiiviselle päätöksentekijälle toimitettavan sisäisen raportoinnin kanssa. Ylintä operatiivista päätöksentekijää edustaa Panostaja-konsernin johtoryhmä.

Konserni on määritelty IFRS 12 mukaiseksi alakonserniksi, joihin liittyy merkittävä määräysvallattomien omistajien osuus, Grano Group -alakonsernin. Grano Group -alakonsernin talou dellinen informaatio esitetään tässä segmenttiliitetiedossa Grano liiketoimintasegmentissä. Tarkennuksena todetaan, että kyseisen alakonsernin taloudellinen informaatio vastaa kyseisiä segmenttikoh taisia tietoja.

LIIKETOIMINTASEGMENTIT

Liikevaihto ja tuloutusperiaatteen

Liikevaihto sisältää tuotteiden ja palvelujen myynnistä saadut tuotot käypään arvoon arvostettuna välillisillä veroilla ja alen nuksilla oikaistuna.

- Grano-segmentin tuotot muodostuvat pääasiassa tulostus palveluiden sekä digitaalisten markkinointi- ja sisältöpal veluiden myynnistä. Tuotot tuotteiden myynnistä kirjataan, kun tavaroiden omistamiseen liittyvät merkittävät riskit ja edut, niiden hallintaoikeus ja todellinen määräysvalta ovat siirtyneet ostajalle sekä maksusuoritus on todennäköinen. Tuotot palveluista kirjataan, kun palvelut on suoritettu. Tili kauden aikana käyttöön otettu IFRS 15 standardi ei aiheuta muutoksia raportoituihin lukuihin, sillä liikevaihdon päätyy pit eivät ole merkittävästi muutosten piirissä.
- Selog-segmentin tuotot muodostuvat sisäkattomateriaa lien, metallialakattotuotteiden ja niiden kannatinjärjestel mien tukkukaupasta. Tuotot tuotteiden myynnistä kirjataan, kun tavaroiden omistamiseen liittyvät merkittävät riskit ja edut, niiden hallintaoikeus ja todellinen määräysvalta ovat siirtyneet ostajalle sekä maksusuoritus on todennäköinen. Tilikauden aikana tehty IFRS 15 vaikutusanalyysi osoitti, että standardi ei aiheuta muutoksia raportoituihin lukuihin, sillä liikevaihdon päätyypit eivät ole merkittävästi muutosten pii rissä.
- Helakeskus-segmentin tuotot muodostuvat kalustehelojen tukkukaupasta. Tuotot tuotteiden myynnistä kirjataan, kun tavaroiden omistamiseen liittyvät merkittävät riskit ja edut, niiden hallintaoikeus ja todellinen määräysvalta ovat siirty neet ostajalle sekä maksusuoritus on todennäköinen. Tili kauden aikana käyttöön otettu IFRS 15 standardi ei aiheuta muutoksia raportoituihin lukuihin, sillä liikevaihdon päätyy pit eivät ole merkittävästi muutosten piirissä
- Hygga-segmentin tuotot muodostuvat suun terveyden huoltopalveluiden tuottamisesta ja oman toiminnanoh jausjärjestelmän lisenssimyynnistä. Tuotot palveluista kirja taan, kun palvelut on suoritettu. IFRS 15 standardi ei aiheuta muutoksia raportoituihin lukuihin, sillä nykyisen liikevaih don päätyypit eivät ole merkittävästi muutosten piirissä. Standardilla oletetaan olevan tulevina tilikausina vaikutusta ohjelmistopalvelujen myynnin yhteydessä toimitettujen käyttöönotto- tai perustamisprojektien tulouttamisen ajoi tukseen, joiden tuloutus tulee standardin käyttöönoton jäl keen viivästymään nykyisestä. Tunnistetut käyttöönotto- ja perustamisprojektien tulovirrat eivät kuitenkaan vielä ole määrällisesti olennaisia.
- Heatmasters-segmentin tuotot muodostuvat metallien lämpökäsittelypalveluista sekä metallien lämpökäsitte lyssä tarvittavien koneiden ja laitteiden kehittämisestä, valmistamisesta ja markkinoimisesta. Tuotot tuotteiden myynnistä kirjataan, kun tavaroiden omistamiseen liittyvät merkittävät riskit ja edut, niiden hallintaoikeus ja todellinen määräysvalta ovat siirtyneet ostajalle sekä maksusuoritus on todennäköinen. Tuotot palveluista kirjataan, kun palve lut on suoritettu. Pitkäaikaiset projektit osatuloutetaan nii den valmiusasteen perusteella. Tilikauden aikana käyttöön otettu IFRS 15 standardi ei aiheuta muutoksia raportoituihin lukuihin, sillä liikevaihdon päätyypit eivät ole merkittävästi

- muutosten piirissä
- CoreHW-segmentin tuotot muodostuvat radiotekniikassa käytettävien mikropiirien ja antennien suunnittelupalveluista. Tuotot palveluista kirjataan, kun palvelut on suoritettu. Pitkäaikaiset projektit osatuloutetaan niiden valmiu-
sasteen perusteella. Tilikauden aikana käyttöön otettu IFRS 15 standardi ei aiheuta muutoksia raportoituihin lukuihin, sillä liikevaihdon päätyypit eivät ole merkittävästi muutosten piirissä

Carrot-segmentin tuotot muodostuvat henkilöstövuokraus-, rekrytointi- ja ulkoistuspalvelujen myynnistä. Tuotot palveluista kirjataan, kun palvelut on suoritettu. Tilikauden aikana käyttöön otettu IFRS 15 standardi ei aiheuta muutoksia raportoituihin lukuihin, sillä liikevaihdon päätyypit eivät ole merkittävästi muutosten piirissä

Oscar Software -segmentin tuotot muodostuvat pääasiassa oman toiminnanohjausjärjestelmän lisenssi- ja palvelumyynnistä sekä taloushallinto-, HR- ja muista verkko-liiketoiminnan palveluista. Tuotot palveluista kirjataan, kun palvelut on suoritettu. IFRS 15 standardilla on pieni vaikutus kertalaskutteisten lisenssien ja niiden myynnin yhteydessä toimitettujen käyttöönotto- tai perustamisprojektien tulouttamisen ajoitukseen, jolloin tuloutus tapahtuu pidemmällä

ajanjaksolla. Raportointikaudella tuloutus on vaikuttanut yhtiön tulokseen -89 tuhatta euroa.

Muut-segmentissä esitetään Panostaja emoyhtiön luvut. Lisäksi riville sisältyy mahdollisten ei-operatiivisten konserniyhtiöiden luvut ja muut kohdistamattomat erät. Myös liiketoimintasegmenteille kohdistamattomien osakkuusyhtiöiden tulosvaikutus esitetään tällä rivillä. Vertailuvuoden luvuissa Muut-rivi sisältää myös myytyjen liiketoimintojen varat, velat ja henkilöstömäärän.

Eliminoinnit-rivillä esitetään segmenttien väliset sisäisten erien eliminoinnit sekä muut konsernitasolla tehdyt oikaisut.

LIIKETOIMINTASEGMENTIT 2019

2019	Liikevaihto yhteensä	Sisäinen liikevaihto	Ulkoinen liikevaihto	Poistot ja arvonalentumiset	Liiketulos	Rahoitus- tuotot ja -kulut	Osuus osakkuus- yhtiöiden tuloksesta	Tuloverot	Tulos jatkuvista liike- toimin- noista	Varat	Velat	Henkilöstö tilikauden lopussa
Grano	129 689	78	129 611	-9 697	4 086					118 813	82 215	1 089
Selog	7 281	0	7 281	-35	-170					5 029	2 896	18
Helakeskus	8 048	0	8 048	-16	457					5 502	5 921	19
Hygga	4 688	0	4 688	-309	-170					4 122	7 691	58
Heatmasters	4 166	0	4 166	-157	186					2 573	1 370	38
CoreHW	5 687	0	5 687	-266	432					7 385	5 725	56
Carrot	20 845	73	20 773	-290	-375					11 478	8 526	476
Oscar Software	10 084	107	9 977	-658	229					11 984	7 762	131
Muut	0	0	0	-67	-1 074		150			35 280	508	10
Eliminoinnit		-258	0	0	0					-8 807	-8 807	
Konserni yhteensä	190 488	0	190 231	-11 495	3 602	-2 082	150	-1 283	387	193 360	113 808	1 895

LIIKETOIMINTASEGMENTIT 2018

2018	Liikevaihto yhteensä	Sisäinen liikevaihto	Ulkoinen liikevaihto	Poistot ja arvonalentumiset	Liiketulos	Rahoitus- tuotot ja -kulut	Osuus osakkuus- yhtiöiden tuloksesta	Tuloverot	Tulos jatkuvista liike- toimin- noista	Varat	Velat	Henkilöstö tilikauden lopussa
Grano	136 582	85	136 497	-8 156	8 412					125 351	87 998	1 128
Selog	9 435	0	9 435	-41	811					4 038	2 261	13
Helakeskus	8 153	0	8 153	-3 018	-2 742					5 365	5 965	20
Hygga	5 395	0	5 395	-421	-177					4 327	7 434	77
Heatmasters	4 832	0	4 832	-172	232					2 411	1 389	39
CoreHW	3 653	0	3 653	-269	-640					6 291	4 782	48
Carrot	12 956	76	12 881	-197	-115					12 392	8 779	539
Oscar Software	4 423	34	4 389	-239	69					11 845	7 975	118
Muut	0	0	0	-69	-1 753		350			43 647	4 926	61
Eliminoinnit		-195	-7	0	0					-7 012	-7 012	
Konserni yhteensä	185 429	0	185 227	-12 582	4 096	-2 940	350	-1 848	-342	208 656	124 497	2 043

6. HANKITUT LIIKETOIMINNOT

TYTÄRYHTIÖHANKINNAT

Panostaja Oyj tiedotti 30.10.2019, että sen tytäryhtiö Selog Group Oy on allekirjoittanut Tilatukku Oy:n kanssa sopimuksen yhtiöiden yhdistymisestä. Yhdistyminen tapahtui osakevaihtona siten, että Selog Group Oy hankki Tilatukku Oy:n osakkeet ja Tilatukun omistajat omistavat 40 % Selog Group Oy:n osakkeista. Tilatukku Oy jatkaa Selog Group Oy:n 100 % omistettuna tytäryhtiönä.

Tilinpäätöshetkellä yhtiö on arvioinut kokonaishankintahinnaksi 0,8 milj. euroa. Tilatukun tase on yhdistelty Panostaja-konserniin 31.10.2019.

Hankintamenolaskelma

	Liitetieto	milj. euroa
Luovutettu vastike		0,80
Ehdollinen vastike		0,00
Luovutettu vastike yhteensä		0,80
Hankitut varat ja vastattavaksi otetut velat		
Pysyvät vastaavat	19	0,00
Koneet ja kalusto		0,04
Vaihto-omaisuus	24	0,15
Lyhytaikaiset saamiset	25	0,57
Rahat ja pankkisaamiset	26	0,02
Vastaavaa yhteensä		0,78
Pitkäaikaiset velat	23	0,08
Lyhytaikaiset velat	29	0,70
Laskennalliset verovelat		0,00
Vastattavaa yhteensä		0,78
Nettovarat		0,00
Goodwill		0,80

TIKIKAUDEN 2018 HANKINNAT

Panostaja Oyj tiedotti 20.4.2018 allekirjoittaneensa sopimuksen henkilöstövuokraus-, rekrytointi- ja ulkoistuspalveluita tarjoavan Carrot Palvelut Oy:n osakekannan ostosta. Kaupan jälkeen Panostaja omistaa 63 % järjestelyssä muodostuvasta kokonaisuudesta.

Yhtiön koko osakekannan (100 %) arvo on 6,6 miljoonaa euroa. Tilinpäätöshetkellä yhtiö on arvioinut kokonaishankintahinnaksi 6,6 milj. euroa. Hankintameno-laskelman perusteella hankittujen nettovarojen käypä arvo on -1,3 milj. euroa, jolloin liikearvoksi muodostui 7,9 milj. euroa. Yhdistämisessä kirjatut käyvät arvot 1,3 milj. euroa liittyvät asiakassuhteisiin. Jäljelle jäävä liikearvo muodostuu hyvistä markkina- ja kasvunäkymistä sekä osaavasta henkilöstöstä. Carrotin tase on yhdistelty Panostaja-konserniin 30.4.2018 lähtien ja tulos 1.5.2018 alkaen. Hankintaan liittyvät menot 0,2 milj. euroa sisältyvät liiketoiminnan muihin kuluihin tilikauden 2018 konsernituloslaskelmassa.

Hankintamenolaskelma

	Liitetieto	milj. euroa
Maksettu vastike		6,6
Ehdollinen vastike		0,0
Luovutettu vastike yhteensä		6,6
Hankitut varat ja vastattavaksi otetut velat		
Pysyvät vastaavat	19	0,0
Teknologia ja asiakassuhteet		1,3
Koneet ja kalusto		0,1
Vaihto-omaisuus	24	0,0
Lyhytaikaiset saamiset	25	3,4
Rahat ja pankkisaamiset	26	0,6
Vastaavaa yhteensä		5,4
Pitkäaikaiset velat	23	0,9
Lyhytaikaiset velat	29	5,5
Laskennalliset verovelat		0,3
Vastattavaa yhteensä		6,7
Nettovarat		-1,3
Goodwill		7,9

Rahavirtalaskelma

	milj. euroa
Rahana maksettu kauppahinta	-6,6
Hankitut rahavarat	0,6
Hankinnan suorat kulut	-0,2
Rahavirtavaikutus	-6,2

28 KONSERNITILINPÄÄTÖS, IFRS

KONSERNITILINPÄÄTÖS, IFRS 29

Panostaja allekirjoitti 8.5.2018 sopimuksen toiminnanohjausjärjestelmiä ja taloushallinnon palveluita pk-yrityksille tarjoavaan Oscar Software Group Oy:n osakekannan ostosta. Kauppahinta oli 9,1 miljoonaa euroa. Kaupan jälkeen Panostaja omistaa 55 % järjestelyssä muodostuvasta kokonaisuudesta.

Yhtiön koko osakekannan (100 %) arvo on 9,1 miljoonaa euroa. Tilinpäätöshetkellä yhtiö on arvioinut kokonaishankintahinnaksi 9,1 milj. euroa. Hankintamenolaskelman perusteella hankittujen nettovarojen käypä arvo on 2,0 milj. euroa, jolloin liikearvoksi muodostui 7,1 milj. euroa. Yhdistämisessä kirjatut käyvät arvot 2,1 milj. euroa liittyvät teknologiaan ja asiakkuuksiin. Jäljelle jäävä liikearvo muodostuu palvelukonseptin laajamittaisesta hyödyn- tämisestä, kasvunäkymistä sekä osaavasta henkilöstöstä. Oscar Software on yhdistelty Panostajan –konserniin 1.5.2018 lähtien. Hankintaan liittyvät menot 0,3 milj. euroa sisältyvät liiketoimin- nan muihin kuluihin tilikauden 2018 konsernituloslaskelmassa.

Hankintamenolaskelma

	Liitetieto	milj. euroa
Maksettu vastike		9,1
Ehdollinen vastike		0,0
Luovutettu vastike yhteensä		9,1
Hankitut varat ja vastattavaksi otetut velat		
Pysyvät vastaavat	19	0,6
Teknologia ja asiakassuhteet		2,1
Koneet ja kalusto		0,1
Vaihto-omaisuus	24	0,0
Lyhytaikaiset saamiset	25	1,5
Rahat ja pankkisaamiset	26	0,9
Vastaavaa yhteensä		5,2
Pitkäaikaiset velat	23	0,3
Lyhytaikaiset velat	29	2,5
Laskennalliset verovelat		0,4
Vastattavaa yhteensä		3,2
Nettovarat		2,0
Goodwill		7,1

Rahavirtalaskelma

	milj. euroa
Rahana maksettu kauppahinta	-9,1
Hankitut rahavarat	0,9
Hankinnan suorat kulut	-0,3
Rahavirtavaikutus	-8,5

7. TYTÄRYRITYSTEN JA LIIKETOIMINTOJEN MYYNnit

Panostaja allekirjoitti 29.5.2019 muiden KL-Parts Oy:n omista- jien kanssa sopimuksen KL-Parts Oy:n osakekannan myynnistä Oy Kaha Ab:lle. Kaupassa Kahasta tuli KL-Partsin pääomistaja. KL-Partsin johto jatkaa yhtiön vähemmistöomistajana. KL-Parts omistaa KL-Varaosat Oy:sta 100 %. Panostaja Oy:n omistusosuus KL-Partsista oli 75 prosenttia. Kaupassa Panostaja luopui omis- tuksestaan kokonaan. Panostaja-konserni kirjasi kaupasta 2,7 milj. euron myyntivoiton ennen veroja.

milj.euroa		
	1.11.2018- 29.5.2019	1.11.2017- 31.10.2018
KL-Varaosat -segmentin tulos		
Tuotot	7,2	14,4
Kulut	-6,8	-13,2
Tulot ennen veroja	0,4	1,2
Verot	-0,1	-0,2
Tulos verojen jälkeen	0,2	1,0
Luovutusvoitto	2,7	
Luovutukseen liittyvä verokulu	-0,8	
Tulos myydyistä liiketoiminnoista	2,1	1,0

KL-Varaosat -segmentin rahavirrat myyntihetkeen saakka		
Liiketoiminnan rahavirta	0,2	1,1
Investointien rahavirta	0,0	-0,1
Rahoituksen rahavirta	-0,3	-0,7
Rahavirrat yhteensä	-0,1	0,3

KL-Varaosat -segmentin myynnin vaikutus konsernin taloudelliseen asemaan:	29.5.2019	
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	0,1	
Aineettomat hyödykkeet	2,0	
Vaihto-omaisuus	2,3	
Laskennalliset verosaamiset	0,0	
Muut varat	0,8	
Rahavarat	0,0	
Myydyt velat	-1,7	
Nettovarallisuus	3,5	
Rahana saatu vastike	4,8	
Luovutetun yksikön rahavarat	0,0	
Yritysmyyntien nettorahavirta	4,8	

TILIKAUDEN 2018 LIIKETOIMINTOJEN MYYNnit

Panostaja allekirjoitti 19.12.2017 muiden KotiSun Groupin omis- tajien kanssa sopimuksen KotiSun Group Oy:n osakekannan myynnistä CapManin hallinnoimalle Buyout X -rahastolle. Kau- passa CapManista tuli KotiSun Groupin pääomistaja yhdessä Suomen Teollisuussijoitus Oy:n ja työeläkevakuutusyhtiö Var- man kanssa. Panostaja Oy:n omisti tytäryhtiöstä 56,6 prosent- tia. Kilpailuviranomaisten hyväksynnän jälkeen kauppa toteu- tui 9.1.2018. Panostaja-konserni kirjasi kaupasta 33,0 milj. euron myynti-voiton ennen veroja.

Kotisun-segmentin tulos on konsernin tilinpäätöksessä esi- tetty kohdassa Tulos myydyistä liiketoiminnoista 31.10.2018 sekä 31.10.2017 päättyneiltä tilikausilta.

Myytyjen liiketoimintojen tulos, sen luovutuksesta johtuvat voitot sekä osuus rahavirroista olivat seuraavat:

milj.euroa		
	31.10.2017- 31.1.2018	1.11.2016- 31.10.2017
KotiSun -segmentin tulos		
Tuotot	7,8	42,4
Kulut	-6,5	-36,1
Tulot ennen veroja	1,3	6,3
Verot	-0,3	-1,3
Tulos verojen jälkeen	1,0	5,0
Luovutusvoitto	25,5	
Luovutukseen liittyvä verokulu	26,5	5,0

KotiSun -segmentin rahavirrat myyntihetkeen saakka		
Liiketoiminnan rahavirta	-0,4	7,1
Investointien rahavirta	-0,4	-5,7
Rahoituksen rahavirta	0,1	1,0
Rahavirrat yhteensä	-0,7	2,4

KotiSun -segmentin myynnin vaikutus konsernin taloudelliseen asemaan:	29.5.2019	
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	8,5	
Aineettomat hyödykkeet	12,9	
Vaihto-omaisuus	3,0	
Laskennalliset verosaamiset	0,0	
Muut varat	6,8	
Rahavarat	3,6	
Myydyt velat	-21,2	
Nettovarallisuus	13,6	
Rahana saatu vastike	40,9	
Luovutetun yksikön rahavarat	-3,7	
Yritysmyyntien nettorahavirta	37,2	

8. TYTÄRYHTIÖOMISTUSOSUUksIEN MYYNnit JA HANKINNAT, JOTKA EIVÄT JOHTANEET MUUTOKSEEN MÄÄRÄSVALLASSA

TILIKAUSI 2019

Panostaja OyJ lunasti Grano Group Oy:n vähemmistöosakkaan osakkeet, jonka jälkeen Panostajan omistusosuus Grano Group Oy:sta nousi 54,8 %:n.

Carrot Palvelut Group Oy lunasti vähemmistöosakkaan osakkeet ja kirjasi ne omiksi osakkeiksi. Panostajan omistusosuus Carrot – konsernista on hankinnan jälkeen 74,1 %:a.

Selog Group Oy hankki Tilatukku Oy:n osakkeet osakevaihtona siten, että Tilatukun omistajat saivat 40 % Selog Group Oy:n osakkeista. Panostajan omistusosuus Selog-konsernista on jär- jestelyn jälkeen 60 %:a.

Oscar Software Holdings Oy toteutti suunnatun osakeannin. Jär- jestelyn jälkeen Panostajan omistusosuus laski 50,7 %:n.

CoreHW Group Oy toteutti suunnatun osakeannin. Järjestelyn jälkeen Panostajan omistusosuus on 61,1 %:a.

Grano Group Oy lunasti virolaisen tytäryhtiönsä Grano Oü:n vähemmistöosakkaiden osakkeet. Granon omistus tytäryhtiöstä nousi 100 %:n.

Grano Group Oy luopui tytäryhtiönsä Grano 3D:n osakkeista osa- kevaihhdolla siten, että Grano sai uudesta muodostetusta koko- naisuudesta Maker3D Oy:sta 32,6 %:a.

Seuraavassa taulukossa on esitetty omistusosuuksien muutok- sen vaikutus konsernin voittovaroihin yhteensä:

	2019
Luovutettu tai saatu määräysvallattomien omistajien osuus	283
Saatu tai maksettu vastike	-91
Omistusosuuden muutoksen vaikutus voittovaroihin	192

TILIKAUSI 2018

Panostaja OyJ lunasti Flexim Groupin vähemmistöosakkaiden osakkeet, jonka jälkeen Panostajan omistusosuus Flexim Group Oy:sta nousi 100%:n.

Selog Group Oy lunasti koko vähemmistön osuuden ja kirjasi ne omiksi osakkeiksi. Panostajan omistusosuus Selog-konsernista on järjestelyn jälkeen 100 %:a.

Kotisun Group lunasti ennen yhtiöiden myyntiä tytäryhtiönsä Kotivo Oy:n vähemmistön osakkeet.

Seuraavassa taulukossa on esitetty omistusosuuksien muutok- sen vaikutus konsernin voittovaroihin yhteensä

	2018
Luovutettu tai saatu määräysvallattomien omistajien osuus	782
Saatu tai maksettu vastike	-1 123
Omistusosuuden muutoksen vaikutus voittovaroihin	-341

9. LIIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT

	2019	2018
1000 euroa		Muutettu *)
Osakkuusyhtiön myyntivoitot	1815	0
Aineellisten hyödykkeiden myyntivoitot	67	945
Saadut avustukset	104	40
Muut tuotot	504	1 851
Yhteensä	2 490	2 836

*) Tilinpäätöksessä esitettyjä tuloslaskelmaa ja rahavirtaa koskevia vertailutietoja vuodelta 2018 on oikaistu johtuen siitä, että KL-Varaosat alakonserni on esitetty myytynä toimintona.

10. OSUUS OSAKKUUSYHTIÖIDEN TULOKSESTA

Tiedot yhtiön osakkuusyhtiöistä on esitetty liitetieto kohdassa 20. Sijoitukset osakkuusyhtiöihin.

11. TYÖSUHDE-ETUUKSISTA AIHEUTUVAT KULUT

Konsernilla on maksupohjaisia eläkejärjestelyjä, joiden suoritukset kirjataan tuloslaskelmaan sillä kaudella, jota veloitus koskee. Tiedot lähipiiriin luettavan johdon työsuhde-etuuksista, osakeperusteiset maksut mukaan lukien, on esitetty liitetieto kohdassa 35. Lähipiiritapahtumat. Konsernin palveluksessa oli tilikauden aikana keskimäärin 1 969 (1 927) henkilöä. Tilikauden lopussa henkilöstöä oli 1 895 (2 043). Vertailuvuoden luvut sisältävät KL-Varaosat –konsernin palveluksessa olleen henkilöstön (52).

1000 euroa	2019	2018 Muutettu *)
Palkat ja palkkiot	75 570	64 278
Eläkekulut - maksupohjaiset järjestelyt	12 872	11 869
Muut henkilösivukulut	2 541	2 467
Yhteensä	90 983	78 614

*) Tilinpäätöksessä esitettyjä tuloslaskelmaa ja rahavirtaa koskevia vertailutietoja vuodelta 2018 on oikaistu johtuen siitä, että KL-Varaosat alakonserni on esitetty myytynä toimintona.

12. POISTOT JA ARVONALENTUMISET

1000 euroa	2019	2018 Muutettu *)
Poistot hyödykeryhmittäin:		
Aineelliset käyttöomaisuus-hyödykkeet		
Rakennukset ja rakennelmat	0	0
Koneet ja kalusto	4 818	4 615
Muut aineelliset hyödykkeet	0	0
Aineettomat hyödykkeet		
Liikearvo	0	0
Kehitysmenot	821	270
Aineettomat oikeudet	3 048	2 821
Muut pitkävaikutteiset menot	1 930	1 747
Yhteensä	10 617	9 453

1000 euroa	2019	2018 Muutettu *)
Arvonalentumiset hyödykeryhmittäin:		
Aineelliset käyttöomaisuus-hyödykkeet		
Rakennukset ja rakennelmat		
Koneet ja kalusto	0	129
Muut aineelliset hyödykkeet		
Aineettomat hyödykkeet		
Liikearvo	0	3 000
Kehitysmenot	0	0
Aineettomat oikeudet	878	
Muut pitkävaikutteiset menot		
Yhteensä	878	3 129

1000 euroa	2019	2018 Muutettu *)
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä hyödykeryhmittäin:		
Aineelliset käyttöomaisuus-hyödykkeet		
Koneet ja kalusto	4 818	4 744
Muut aineelliset hyödykkeet	0	0
Aineettomat hyödykkeet		
Liikearvo	0	3 000
Kehitysmenot	821	270
Aineettomat oikeudet	3 926	2 821
Muut pitkävaikutteiset menot	1 930	1 747
Yhteensä	11 495	12 582

*) Tilinpäätöksessä esitettyjä tuloslaskelmaa ja rahavirtaa koskevia vertailutietoja vuodelta 2018 on oikaistu johtuen siitä, että KL-Varaosat alakonserni on esitetty myytynä toimintona.

13. LIIKETOIMINNAN MUUT KULUT

1000 euroa	2019	2018 Muutettu *)
Aineellisten hyödykkeiden myyntitappiot ja romutukset	6	236
Vuokrakulut	8 794	8 320
Ulkopuoliset palvelut	9 680	11 332
Muut kuluerät	11 335	10 445
Yhteensä	29 815	30 333

Tilintarkastuspalkkiot	290	205
Muut palkkiot	57	358
Tilintarkastajille maksetut palkkiot yhteensä, jatkuvat toiminnot	347	563

*) Tilinpäätöksessä esitettyjä tuloslaskelmaa ja rahavirtaa koskevia vertailutietoja vuodelta 2018 on oikaistu johtuen siitä, että KL-Varaosat alakonserni on esitetty myytynä toimintona.

14. RAHOITUSTUOTOT

1000 euroa	2019	2018 Muutettu *)
Osinkotuotot myytävissä olevista rahoitusvaroista	0	8
Valuuttakurssivoitot	2	3
Rahoitustuotot osakkuusyrityksiltä	0	38
Korkotuotot	395	223
Arvonmuutokset käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavista rahoitusvaroista		
- korkojohdannaiset, ei suojauslas-kennassa	0	0
- Rahoitusvaroista joita hallinnoi-daan käypään arvoon perustuen	0	0
Yhteensä	397	272

*) Tilinpäätöksessä esitettyjä tuloslaskelmaa ja rahavirtaa koskevia vertailutietoja vuodelta 2018 on oikaistu johtuen siitä, että KL-Varaosat alakonserni on esitetty myytynä toimintona.

15. RAHOITUSKULUT

1000 euroa	2019	2018 Muutettu *)
Valuuttakurssitappiot	24	5
Arvonalentumistappiot lainasaamisista	0	285
Korkokulut rahoitusleasingveloista	390	543
Korkokulut muista rahoitusveloista	1 857	2 064
Yhteensä	2 478	3 211

*) Tilinpäätöksessä esitettyjä tuloslaskelmaa ja rahavirtaa koskevia vertailutietoja vuodelta 2018 on oikaistu johtuen siitä, että KL-Varaosat alakonserni on esitetty myytynä toimintona.

16. TULOVEROT

1000 euroa	2019	2018
Tilikauden verotettavaan tuloon perustuva vero	-328	-1 764
Edellisten tilikausien verot	-9	106
Laskennalliset verot	-946	-428
Tuloverot yhteensä	-1 283	-2 086

Tuloslaskelman verokulun ja konsernin kotimaan verokannalla 20,0 % (vuonna 2018; 20 %) laskettujen verojen välinen täsmäytyslaskelma:

Tulos ennen veroja	1 671	2 691
Suomen verokannan mukainen tulovero konsernin tuloksesta ennen veroja	-334	-538
Verovapaat tulot	520	754
Vähennyskelvottomat kulut	-1 488	-1 332
Liikearvon arvonalentumiset	0	-600
Kirjaamattomat laskennalliset verosaa-miset verotuksellisista tappioista	-180	-219
Aiemmin vähennyskelvottomien kulujen verovaikutus		
Aiemmin kirjaamattomien verotuksellis-ten tappioiden käyttö	97	-51
Laskennallisen veron muutos Suomen verokannan muuttuminen	0	0
Osuus osakkuusyrityksen tuloksesta	30	70
Kauden väliaikaiset erot	-53	-170
Verot aikaisemmilta tilikausilta	125	
Verot tuloslaskelmassa	-1 283	-2 086

Vertailuvuoden tiedoista ei ole erotettu myytyjen liiketoimintojen lukuja.

17. OSAKEKOHTAINEN TULOS

Laimentamaton osakekohtainen tulos lasketaan jakamalla emo-yrityksen osakkeenomistajille kuuluva kauden voitto kauden aikana ulkona olevien osakkeiden lukumäärän painotetulla keskiarvolla. Osakkeen käypä arvo perustuu osakkeiden tilikauden keskimääräiseen hintaan.

	2019	2018
Jatkuvat toiminnot	-506	-3 388
Myydyt toiminnot	2 146	27 457
Emoyhtiön omistajille kuuluva tilikauden voitto (1 000 euroa),	1 640	24 069
Oman pääoman ehtoisen lainan korko (verovaikutus huomioon ottaen)	0	0
Osakekohtaista tulosta laskettaessa käytettävä tulos	1 640	24 069

Laimennusvaikutuksella oikaistua osakekohtaista tulosta laskettaessa käytettävä tulos	1 640	24 069
--	--------------	---------------

Osakkeiden lukumäärä tilikauden lopussa	52 533	52 533
josta yhtiön hallussa	194	391
Ulkona olevien osakkeiden painotettu keskim. lukumäärä, 1 000 kpl	52 298	52 125
Osakeperusteiset maksut, 1000 kpl	28	168
Laimennettu ulkona olevien osakkeiden painotettu keskiarvo, 1000 kpl	52 326	52 293

Emoyhtiön osakkeenomistajille kuuluvasta voitosta laskettu osakekohtainen tulos:		
Tulos/osake jatkuvista liiketoiminnoista €		
Laimentamaton	-0,010	-0,065
Laimennettu	-0,010	-0,065
Tulos/osake myydyistä ja lopetetusta liiketoiminnoista €		
Laimentamaton	0,041	0,527
Laimennettu	0,041	0,525
Tulos/osake jatkuvista ja myydyistä €		
liiketoiminnoista		
Laimentamaton	0,031	0,462
Laimennettu	0,031	0,460

18. AINEETTOMAT HYÖDYKKEET

1000 euroa	Liikearvo	Aineettomat oikeudet	Kehitys- menot	Muut aineett. hyödykkeet	Yhteensä
Hankintameno 1.11.2018	104 005	24 241	4 885	10 558	143 688
Lisäykset		88	1 480	798	2 366
Vähennys	-52			-732	-784
Yrityksen hankinnan vaikutus	800				800
Yrityksen myynnin tai lopetuksen vaikutus	-1 901	-15		-299	-2 215
Liiketoimintakauppa					0
Siirto fuusio				-63	-63
Siirto taseryhmien välillä			950	1 254	2 204
Kurssierot					0
Hankintameno 31.10.2019	102 852	24 314	7 315	11 516	145 996
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.11.2018	-9 167	-16 017	-1 687	-5 410	-32 281
Tilikauden arvonalentumiset					0
Tilikauden poistot		-3 048	-821	-1 930	-5 799
Vähennykset					
Yrityksen hankinnan vaikutus					
Yrityksen myynnin tai lopetuksen vaikutus		11		223	234
Liiketoimintakauppa					0
Siirto fuusio				61	61
Siirrot taseryhmien välillä					0
Arvonalentuminen					0
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.10.2019	-9 167	-19 054	-2 508	-7 056	-37 785
Kirjanpitoarvo 31.10.2019	93 685	5 259	4 807	4 460	108 210
Hankintameno 1.11.2017	100 881	21 854	1 705	8 577	133 016
Lisäykset	34	157	777	968	1 936
Vähennys	-10			-118	-128
Yrityksen hankinnan vaikutus	15 077	3 492	353	133	19 055
Yrityksen myynnin tai lopetuksen vaikutus	-11 977	-1 133		-45	-13 155
Liiketoimintakauppa					0
Siirto fuusio		-127		-2	-129
Siirto taseryhmien välillä		-2	2 050	1 045	3 093
Kurssierot					0
Hankintameno 31.10.2018	104 005	24 241	4 885	10 558	143 688
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.11.2017	-6 167	-13 570	-1 417	-3 663	-24 817
Tilikauden poistot	-3 000				-3 000
Vähennykset		-2 823	-270	-1 768	-4 861
Yrityksen hankinnan vaikutus					0
Yrityksen myynnin tai lopetuksen vaikutus					0
Liiketoimintakauppa		376		25	401
Siirto fuusio					0
Siirrot taseryhmien välillä				-5	-5
Arvonalentuminen				1	1
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.10.2018	-9 167	-16 017	-1 687	-5 410	-32 281
Kirjanpitoarvo 31.10.2018	94 838	19 348	3 198	5 148	111 407

LIIKEARVON ARVONALENTUMISTESTAUS

Seuraaville rahavirtaa tuottaville yksiköille (tai yksikköjen ryhmille) on kohdistettu liikearvoa:

Milj. euroa	10/2019	10/2018
Grano	67,0	67,0
Carrot	7,9	7,9
Oscar Software	7,1	7,1
CoreHW	3,4	3,4
Helakeskus	3,0	3,0
Hygga	2,6	2,6
Selog	2,4	1,6
Heatmasters	0,3	0,3
KL-Varaosat	-	1,9
Yhteensä	93,7	94,8

Liikearvon arvonalentumistestaus on tilikaudella suoritettu 30,9 tilanteesta. Liiketoiminnasta kerrytettävissä oleva rahamäärä on arvonalentumistestauksessa määritetty käyttöarvon avulla. Määritetyt ennakoidut rahavirrat perustuvat konsernin johdon näkemykseen seuraavan kolmen vuoden kehityksestä. Ennustejakson jälkeiset vuodet on ekstrapoloitu 2 %:n kasvuarviota käyttäen.

Käyttöarvon laskennassa käytetyt keskeiset muuttujat ovat budjetoitu liikevaihto ja budjetoitu liikevoitto. Liikevoiton osalta on huomioitu myös sellaisten uudelleenjärjestelyjen, jotka on jo toteutettu tai joihin on sitouduttu, tuottamat kustannussäästöt ja muut hyödyt. Näihin uudelleenjärjestelyihin ei liity merkittävässä määrin tarkasteluhetken jälkeisiä vastaisia lähteviä rahavirtoja.

Käyttöarvoa laskettaessa Granon liikevaihdon odotetaan kasvavan maltillisesti. Granon liikevoiton odotetaan paranevan ennustejaksolla toimintojen tehostamisen seurauksena. Selogin ja Helakeskuksen liikevaihdon ja liikevoiton odotetaan kasvavan maltillisesti ennustejaksolla. Hyggan liikevaihdon ja liikevoiton odotetaan kasvavan pääasiassa lisenssiliiketoiminnan kasvun jatkumisen seurauksena. Heatmastersin liikevaihdon ja liikevoiton odotetaan kasvavan Suomen aktiviteettien sekä kansainvälisten projektien kasvun myötä. CoreHW:n liikevaihdon odotetaan edelleen kasvavan merkittävästi ja kannattavuuden parantuvan. Carrotin liikevaihdon odotetaan kasvavan melko voimakkaasti ja suhteellisen kannattavuuden paranevat merkittävästi vuoden 2019 tasosta. Oscar Softwaren liikevaihdon odotetaan edelleen kasvavan ja kannattavuuden säilyvän hyvällä tasolla.

Laskelmissa käytetyt diskonttokorot ennen veroja ovat (vertailuvuonna käytetty diskonttokorko-%):

Grano 6,8 % (7,6 %), Carrot 8,9 % (9,7 %), Oscar Software 10,1 % (11,0 %), Hygga 9,4 % (10,3 %), Helakeskus 7,0 % (7,8 %), Selog 8,2 % (9,1 %), Heatmasters 9,5 % (10,4 %) ja CoreHW 7,5 % (8,3 %).

Yhtiön jatkuvassa testauksessa testattujen yksiköiden testin mukainen käyttöarvo on ollut niiden kirjanpitoarvoa suurempi kaikissa yksiköissä.

Kohtuulliset muutokset testauslaskelmissa käytetyissä parametreissa eivät johda siihen, että omaisuuserien kirjanpitoarvo ylittäisi niistä kerrytettävissä olevan rahamäärän. Korkotasoon nykyhetken alhaisuudesta johtuen on kuitenkin selvää, että korkojen noustessa myös arvonalentumistestauksen herkkyyks kasvaa.

19. AINEELLISET KÄYTTÖOMAISUUSHYÖDYKKEET

1000 euroa	Maa-alueet	Rakennukset ja toimitilat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset	Ennakkomaksut käyttöomaisuus	Yhteensä
Hankintameno 1.11.2018	194	0	43 015	282	1 759	45 250
Lisäykset			2 216		1 824	4 040
Yrityksen hankinnan vaikutus			40			40
Yrityksen myynnin tai lopetuksen vaikutus			-504			-504
Vähennykset			-105	-197		-302
Siirto fuusio			-976			-976
Siirrot taseryhmien välillä			93	-2 296		-2 203
Kurssierot			33			33
Muut muutokset			214			214
Hankintameno 31.10.2019	194	0	44 026	282	1 090	45 592
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.11.2018	-179	0	-26 391	-208	-947	-27 725
Tilikauden poistot		0	-4 818			-4 818
Yrityksen hankinnan vaikutus			0			0
Yrityksen myynnin tai lopetuksen vaikutus			384			384
Vähennykset		0	0			0
Siirto fuusio			976			976
Siirrot taseryhmien välillä						0
Kurssierot						0
Muut muutokset			-49			-49
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.10.2019	-179	0	-29 898	-208	-947	-31 232
Kirjanpitoarvo 31.10.2019	15	0	14 128	74	143	14 359
Hankintameno 1.11.2017	1 170	147	46 534	280	2 182	50 313
Lisäykset			9 034		3 027	12 061
Yrityksen hankinnan vaikutus			259			259
Yrityksen myynnin tai lopetuksen vaikutus			-12 584			-12 584
Vähennykset	-976	-147	-440	-1	-33	-1 597
Siirto fuusio			-192		2	-190
Siirrot taseryhmien välillä			349	3	-3 419	-3 067
Kurssierot			-48			-48
Muut muutokset			103			103
Hankintameno 31.10.2018	194	0	43 015	282	1 759	45 250
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.11.2017	-179	0	-25 743	-209	-947	-27 078
Tilikauden poistot		0	-4 660			-4 660
Yrityksen myynnin tai lopetuksen vaikutus			4 350			4 350
Vähennykset		0	-531	1		-530
Siirto fuusio			186			186
Siirrot taseryhmien välillä						0
Kurssierot			12			12
Muut muutokset						0
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.10.2018	-179	0	-26 391	-208	-947	-27 725
Kirjanpitoarvo 31.10.2018	15	0	16 624	74	812	17 525

20. SIOITUKSET OSAKKUUSYHTIÖIHIN

1000 euroa	2019	2018
Kirjanpitoarvo 1.11.	1 140	4 037
Osuus tilikauden tuloksesta	150	350
Lisäykset	2 314	1
Vähennykset	-262	-3 248
Kirjanpitoarvo 31.10.	3 342	1 140

Osakkuusyritys

31.10.2019	Kotipaikka	Omistususuus	Varat	Oma pääoma	Velat	Liikevaihto	Tulos
Gugguu Oy	Oulu	43,0 %	7 128	3 588	3 540	4 045	94
Spectra Oy	Lohja	39,0 %	1 851	573	1 278	6 868	282
Maker3D	Helsinki	32,6 %	-	-	-	-	-

Spectra Oy on Panostaja-konsernin 39,0 prosenttisesti omis-
tama osakkuusyhtiö. Tulos perustuu tilikauden tulokseen.
Panostaja sijoitti Gugguu Oy:n osakkeisiin. Gugguu on
vuonna 2012 perustettu yritys, joka suunnittelee ja valmistaa
korkealaatuisia lastenvaatteita ekologisista sekä laadukkaista
materiaaleista. Yhtiön tuotteita ovat lasten sisä- ja ulkovaatteet
sekä lasten asusteet. Panostajan omistususuus yhtiöstä on jär-
jestelyn jälkeen 43 %.

Granon tytäryhtiö Grano 3D sulautui 30.9.2019 Maker3D
kanssa. Osakevaihdon myötä yhtiöstä tuli Granon osakkuusyh-
tiö 32,6 %:n omistususuudella. Maker3D suunnittelee ja valmis-
taa laadukkaita 3D-tulostettavia tuotteita. Uudesta muodos-
tuneesta kokonaisuudesta ei ole vielä saatavilla taloudellisia
tietoja.

21. MUUT PITKÄAIKAISET VARAT

1000 euroa	2019	2018
Lainasaaminen	4 971	4 644
Myytävissä olevat rahoitusvarat	224	226
Muut saamiset	2 862	3 655
Yhteensä	8 057	8 525

Panostaja Oyj:llä on muissa saamisissa saaminen konsernin joh-
toryhmältä 1.1 milj. euroa liittyen palkitsemisjärjestelmään. Pal-
kitsemisjärjestelmästä on kerrottu tarkemmin liitetiedossa 35.
Lähipiiritapahtumat.

Myytävissä olevat rahoitusvarat	2019	2018
Noteeraamattomat osakesijoitukset:		
Tilikauden alussa 1.11.	226	534
Liiketoimintojen yhdistämisestä aiheutuneet lisäykset	0	0
Lisäykset	0	0
Vähennykset	-2	-308
Tilikauden lopussa 31.10.	224	226

Panostaja luopui Ecosir Group Oy on omistuksesta tilikauden
2019 aikana. Panostajan omistususuus Ecosir Group Oy:sta oli
38,6 prosenttia. Yhtiön myyntiin liittyy mahdollinen lisäkauppa-
hinta, joka perustuu vuosien 2019 ja 2020 toteutuneeseen käyt-
tökatteeseen.

PE Kiinteistörahasto I Ky:n yhtiömiehet päättivät tilikaudella
2012 purkaa rahaston. Purkuprosessi päättyi tilikauden 2019
aikana.

22. KÄYPÄÄN ARVOON TULOSVAIKUTTEISESTI KIRJATTAVAT RAHOITUSVARAT

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	2019	2018
Tilikauden alussa 1.11.	11 000	0
Käyvän arvon muutokset		
- realisoitunut	-106	
- realisoitumaton		
Lisäykset	4 500	11 000
Vähennykset	-7 000	0
Tilikauden lopussa 31.10.	8 394	11 000

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat sisäl-
tää Fennian Varainhoito Oy:n Kassa -varainhoitosalkkuun. Salkku
koostuu pääosin lyhyen koron rahastoista sekä sijoituksista yri-
tyslainarahastoihin. Rahasto on vähäriskinen ja sijoitus on nostet-
tavissa haluttuna ajankohtana. Tilikauden lopussa rahastossa oli
8,4 milj. euroa sijoituksia.

23. LASKENNALLISET VEROSAAMISET JA -VELAT

Laskennalliset verosaamiset:

	Verotuksessa vahvistetut ja vahvistettavat tappiot	Arvonalentumis-tappiot	Muut erät	Yhteensä
1.11.2017	5 416	0	5 912	11 328
Merkitty tuloslaskelmaan	219		-128	90
Laajan tuloslaskelman erät				
Ostetut liiketoiminnot				
Myydyt liiketoiminnot	-4 965			-4 965
Verokannan muutoksesta johtuva oikaisu				
Verotuksessa vahvistetut ja vahvistettavat tappiot				
Kurssierot				
Kirjattu suoraan omaan pääomaan				
31.10.2018	670	0	5 784	6 454
Merkitty tuloslaskelmaan	-98		-349	-447
Laajan tuloslaskelman erät				
Ostetut liiketoiminnot				
Myydyt liiketoiminnot				
Verokannan muutoksesta johtuva oikaisu				
Verotuksessa vahvistetut ja vahvistettavat tappiot				
Kurssierot				
Kirjattu suoraan omaan pääomaan				
31.10.2019	572	0	5 435	6 007

Laskennalliset verovelat:

	Käyvän arvon kohdistukset	Verotuksen erisuuriset poistot	Myydyt liike-toiminnot	Hankitut liike-toiminnot	Muut erät	Yhteensä
1.11.2017	3 364	1 236	21	0	0	4 621
Merkitty tuloslaskelmaan	-489	1 052	-21			542
Laajan tuloslaskelman erät						
Ostetut liiketoiminnot	635					635
Myydyt liiketoiminnot		-143				-143
Verokannan muutoksesta johtuva oikaisu						
Verotuksessa vahvistetut ja vahvistettavat tappiot						
Siirto erien välillä	-1 176	1 176				0
Kurssierot						
Kirjattu suoraan omaan pääomaan						
31.10.2018	2 334	3 321	0	0	0	5 655
Merkitty tuloslaskelmaan	-545	1 094				549
Laajan tuloslaskelman erät						
Ostetut liiketoiminnot						
Myydyt liiketoiminnot						
Verokannan muutoksesta johtuva oikaisu						
Verotuksessa vahvistetut ja vahvistettavat tappiot						
Siirrot erien välillä						
Kurssierot						
Kirjattu suoraan omaan pääomaan						
31.10.2019	1 789	4 415	0	0	0	6 204

Tytäryhtiöiden vahvistetusta tappioista on kirjattu yhteensä 0,6 milj. euron verosaaminen. Laskennallisia verosaamisia ei ole kirjattu tytäryhtiöiden vahvistetusta tappioista yhteensä 4,1 milj. eurosta. Johdon arvion mukaan tytäryritysten vahvistetuista tappioista kirjatut laskennalliset verosaamiset pystytään hyödyntämään käyttäen arvioitua verotettavaa tuloa, joka perustuu tytäryrityksien hyväksytyihin liiketoimintasuunnitelmiin ja budjetteihin. Käyttämättömät verotukselliset tappiot vanhenevat vuosien 2020–2028 aikana.

24. VAIHTO-OMAISUUS

1000 euroa	2019	2018
Aineet ja tarvikkeet	3 080	3 339
Keskeneräiset tuotteet	963	937
Valmiit tuotteet ja tavarat	3 104	5 164
Muu vaihto-omaisuus	11	34
Yhteensä	7 158	9 474

Konsernissa ei kirjattu tilikaudella 2019 kulua vaihto-omaisuuden arvonalentumisista. Vertailukaudella kirjattiin kulua yhteensä 89 tuhatta euroa, jolla vaihto-omaisuuden kirjanpitoarvo alennettiin vastaamaan sen nettorealisointiarvoa.

25. MYYNTISAAMISET JA MUUT SAAMISET

Myyntisaamisten ja muiden saamisten kirjanpitoarvo vastaa niihin liittyvän luottoriskin enimmäismäärää tilinpäätöshetkellä.

1000 euroa	2019	2018
Myyntisaamiset	25 700	29 667
Lainasaamiset	46	422
Siirtosaamiset	3 538	3 824
Saamiset osakkuusyhtiöiltä	0	0
Tilikauden verotettavaan tuloon perustuvat verosaamiset	130	547
Muut saamiset	430	322
Yhteensä	29 844	34 783

Myyntisaamisten ikäjakauma

1000 euroa	2019	2018
Erääntymättömät	21 614	26 308
1-30 päivää erääntyneet	2 936	2 137
31-180 päivää erääntyneet	978	899
181-360 päivää erääntyneet	142	242
Yli vuoden erääntyneet	30	81
Myyntisaamisten tasearvo	25 700	29 667

Yhtiöt ovat kirjanneet tilikaudella myyntisaamisista arvonalennustappioita 163 tuhatta euroa (139 tuhatta euroa vuonna 2018). Arvonalentumiset ovat kohdistuneet yli vuoden erääntyneisiin laskuihin sekä sellaisten yritysten saataviin, joista on tehty konkurssi- tai saneerauspäätös.

IFRS 9 käyttöänoton myötä konserni on kirjannut luottotappiovarauksen erillisen laskentamallin mukaisesti. Oletettujen luottotappioiden malli perustuu historiallisten tappioiden määrään sekä asiakkaiden maksukäyttäytymiseen. IFRS 9 mukaista luottotappiovarausta on konsernissa kirjattu 85 tuhatta euroa.

	Bruttomääräisen kirjanpito-arvo	Tappiota koskeva vähennyserä
1000 euroa		
Erääntymättömät	21 699	16
1-30 päivää erääntyneet	2 936	5
31-90 päivää erääntyneet	617	1
91-180 päivää erääntyneet	361	19
181-360 päivää erääntyneet	142	14
Yli vuoden erääntyneet	30	30
Yhteensä	25 785	85

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

1000 euroa	2019	2018
Palkat ja sosiaalimaksut	15	143
Vuosialennukset	366	600
Ennakot	1 099	877
Muut	2 058	2 203
Yhteensä	3 538	3 824

Saamisten tasearvon vastaavat olennaisilta osin niiden käypää arvoa.

26. RAHAVARAT

1000 euroa	2019	2018
Rahoitusvarat Fennia	8 394	11 000
Käteinen raha ja pankkitilit	7 988	8 348
Yhteensä	16 381	19 348

27. OMAA PÄÄOMAA KOSKEVAT TIEDOT

Tilikauden lopussa Panostaja Oyj:n osakepääoma oli 5 568 681,60 euroa ja osakkeiden lukumäärä on yhteensä 52.533.110 kappaletta.

YLIKURSSIRAHASTO

Ylikurssirahastoon kirjataan osakeantien yhteydessä osakkeenomistajien maksama määrä, joka ylittää osakkeiden nimellisarvon. Ylikurssirahastoon kirjatut määrät liittyvät aikaisemman, 31.8.2006 saakka voimassa olleen osakeyhtiölain (29.9.1978/734) mukaisiin osakeanteihin.

Niissä tapauksissa, joissa optio-oikeuksista on päätetty vanhan osakeyhtiölain aikana, optioihin perustuvista osakemerkinnöistä saadut rahasuoritukset on kirjattu osakepääomaan ja ylikurssirahastoon järjestelyn ehtojen mukaisesti.

SIJOITETUN VAPAAN OMAN PÄÄOMAN RAHASTO

Sijoitetun vapaan oman pääoman (SVOP) rahasto sisältää oman pääoman luonteiset sijoitukset ja uuden osakeyhtiölain (21.7.2006/624) voimaantulon jälkeen (1.9.2006) päätettyjen osakeantien yhteydessä osakkeenomistajien maksaman määrän siltä osin, kun sitä ei nimenomaisen päätöksen mukaan kirjata osakepääomaan. Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto sisältää lisäksi vaihtovelkakirjalainan oman pääoman komponentin.

OSAKEANTI

Tilikaudella 2019 eikä vertailukaudella 2018 ei ole toteutettu osakeantia.

OSAKEMERKINTÄ

Tilikaudella 2019 eikä vertailukaudella 2018 ole toteutettu osakemerkintöjä.

OMAT OSAKKEET

Ostettujen osakkeiden hankintahinta transaktiokuluineen esitetään sijoitetun vapaan pääoman vähennyksenä.

Tilikauden 2019 lopussa omia osakkeita oli 193.594 kappaletta (390.756 kappaletta).

Yhtiökokouksen 1.2.2018 ja hallituksen päätösten mukaisesti Panostaja Oyj luovutti 15.12.2018 yhtiön johdolle osakepalkki-
oina yhteensä 152 371 kappaletta osakkeita. Yhtiö luovutti halli-
tuksen jäsenille 15.12.2018 yhteensä 10 000 kappaletta osakkeita
kokouspalkkioiden maksuna. Panostaja luovutti yhtiökokouksen
31.1.2019 ja hallituksen päätöksen mukaisesti 8.3.2018 yhteensä
10 526 kappaletta, 7.6.2019 yhteensä 11.765 kappaletta sekä
6.9.2019 yhteensä 12.500 kappaletta osakkeita kokouspalkkioi-
den maksuna.

OSINGOT

Tilikaudelta 2018 maksettiin osinkoa 2,6 milj. euroa (0,05 euroa
osakkeelta). Panostajan hallitus päätti jakaa syyskuussa lisä-
osinkoa 1,6 milj. euroa (0,03 euroa osakkeelta). Tytäryhtiöiden
vähemmistöosakkeenomistajille maksetut osingot olivat 1,4
milj. euroa.

Tilikaudelta 2017 maksettiin osinkoa 2,1 milj. euroa (0,04
euroa osakkeelta). Tytäryhtiöiden vähemmistöosakkeenomista-
jille maksetut osingot olivat 1,8 milj. euroa.

28. RAHOITUSVELAT

1000 euroa	2019	2018
Pitkäaikaiset jaksotettuun hankin- tamenoon arvostetut rahoitusvelat		
Lainat rahoituslaitoksilta	47 383	55 411
Rahoitusleasingvelat	6 502	7 842
Muut lainat	491	607
Yhteensä	54 377	63 860

1000 euroa	2019	2018
Lyhytaikaiset jaksotettuun hankintamenoon arvostetut rahoitusvelat		
Pitkäaikaisten rahoituslainojen lyhennykset	11 391	11 927
Muut lainat rahoituslaitoksilta	6 878	4 477
Rahoitusleasingvelat	2 571	2 387
Yhteensä	20 839	18 790

Pitkäaikaisten velkojen erääntymisajat

	Lainat rahoituslaitoksilta		Rahoitusleasingvelat		Muut velat	
Lyhennykset 1000 euroa	2019	2018	2019	2018	2019	2018
< 1 vuotta	11 637	12 293	2 571	2387	6 877	4 477
1–2 vuotta	8 114	45 988	1 549	1827	446	446
2–3 vuotta	9 008	3 041	1 549	1827	0	0
3–4 vuotta	6 775	3 984	1 549	1826	0	0
4–5 vuotta	22 893	1 411	1 549	1826	0	0
> 5 vuotta	1 244	1944	306	535		24

Velkojen käyvät arvot on esitetty liitetiedossa 32. Rahoitusvaro-
jen ja -velkojen käyvät arvot.

Korkokantojen painotettu keskiarvo 31.10.2019 oli 2,5 %
(31.10.2018: 2,1 %). Konsernin rahoitusvelat tilinpäätöshetkellä oli-
vat 61 840 tuhatta euroa. Tästä 56.487 tuhatta euroa ovat vaihtu-
vakorkoisia ja 5.354 tuhatta euroa kiinteäkorkoisia. Korolliset pit-
käaikaiset- ja lyhytaikaiset velat ovat euromääräisiä.

VELKoihin liittyvät järjestelyt ja sopimusehtojen rikkomiset

Hygga-konsernin 1,1 milj. euron lainoihin liittyy kovenanttiehto
omavaraisuusaste sekä tunnusluku korolliset nettovelat / käyt-
tökate. Yhtiö ei saavuttanut tilinpäätöshetkellä vaadittua kove-
nanttiehtoa. Rahoittajalta on saatu kuitenkin ennen tilikauden
vaihdetta suostumus siihen, että rahoittaja ei eräännytä kysei-
siä lainoja kovenattirikkomuksen johdosta.

CoreHW-konsernin 2,1 milj. euron lainoihin liittyy kovenant-
tiehto omavaraisuusaste sekä tunnusluku korolliset nettovelat
/ käyttökate. Yhtiö ei saavuttanut tilinpäätöshetkellä vaadittua
kovenanttiehtoa. Rahoittajalta on saatu kuitenkin ennen tilikau-
den vaihdetta suostumus siihen, että rahoittaja ei eräännytä
kyseisiä lainoja kovenattirikkomuksen johdosta.

Helasto-konsernin 2,3 milj. euron lainoihin liittyy kovenant-
tiehto omavaraisuusaste sekä tunnusluku korolliset velat / käyt-
tökate. Yhtiö ei saavuttanut tilinpäätöshetkellä vaadittua kove-
nanttiehtoa. Rahoittajalta on saatu kuitenkin ennen tilikauden
vaihdetta suostumus siihen, että rahoittaja ei eräännytä kysei-
siä lainoja kovenattirikkomuksen johdosta. Tähän lainaan liittyy
myös kovenanttiehto, jossa tarkastellaan Panostaja-konsernin
tunnuslukua korolliset nettovelat / käyttökate. Kovenanttiehto
korolliset nettovelat / käyttökate ei toteutunut tilinpäätöshet-
kellä. Rahoittajalta on saatu kuitenkin ennen tilikauden vaihdetta
suostumus siihen, että rahoittaja ei eräännytä kyseisiä lainoja
kovenattirikkomuksen johdosta.

Carrot Group Oy:n 3,2 milj. euron lainoihin liittyy kovenant-
tiehto omavaraisuusaste sekä tunnusluku korolliset nettovelat
/ käyttökate. Yhtiö ei saavuttanut tilinpäätöshetkellä vaadittua
kovenanttiehtoa. Rahoittajalta on saatu kuitenkin ennen tilikau-
den vaihdetta suostumus siihen, että rahoittaja ei eräännytä
kyseisiä lainoja kovenattirikkomuksen johdosta.

Oscar Software Holdings Oy:n 5,4 milj. euron lainoihin liit-
tyy kovenanttiehto tunnusluvut korolliset nettovelat / käyttö-
kate sekä lainojen hoitokate. Yhtiö ei saavuttanut tilinpäätöshet-
kellä vaadittua kovenanttiehtoa. Rahoittajalta on saatu kuitenkin
ennen tilikauden vaihdetta suostumus siihen, että rahoittaja ei
eräännytä kyseisiä lainoja kovenattirikkomuksen johdosta.

29. OSTOVELAT JA MUUT VELAT

1000 euroa	2019	2018
Saadut ennakot	745	404
Ostovelat	11 065	11 988
Siirtovelat	14 463	13 384
Muut lyhytaikaiset velat	6 130	10 445
Yhteensä	32 403	36 221

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

1000 euroa	2019	2018
Vuosilomapalkka sosiaalikuluneen	8 986	8 831
Palkkajaksotukset	1 273	1 495
Korkojaksotukset	116	286
Verojaksotukset	298	14
Työl-jaksotukset	1 626	1 637
Muut erät	2 164	1 121
Yhteensä	14 463	13 384

30. VARAUKSET

Konsernissa ei ollut tilikaudella eikä vertailukaudella takuuva-
rauksia eikä tappiollisia sopimuksia.

TAKUUVARAUKSET

Konserni antaa tietyille tuotteilleen 1–3 vuoden takuun. Takuun
aikana tuotteissa havaitut viat korjataan konsernin kustannuk-
sella tai asiakkaalle annetaan vastaava uusi tuote. Takuuvaraus
kirjataan todennäköisten takuukustannusten arvion perusteella.
Takuuvaraukset odotetaan käytettävän seuraavan kolmen vuo-
den aikana, painottuen kuitenkin ensimmäiseen 12 kuukauteen.
Konsernissa ei ollut kirjattuja takuuvarauksia tilikaudella eikä
vertailukaudella.

31. RAHOITUSLEASINGVELKOJEN ERÄÄNTYMISAJAT

1000 euroa	2019	2018
Rahoitusleasingvelkojen bruttomäärä - vähimmäisvuokrat erääntymisajoin:		

Vuoden kuluessa	2 870	2 741
Yhtä vuotta pitemmän ajan ja enintään viiden vuoden kuluttua	6 659	7 943
Yli viiden vuoden kuluessa	356	632
Yhteensä	9 885	11 316

Rahoitusleasingvelkojen tulevat rahoituskulut	-812	-1 088
Rahoitusleasingvelkojen nykyarvo	9 073	10 228

Rahoitusleasingvelkojen nyky- arvo erääntyy seuraavasti:		
Vuoden kuluessa	2 571	2 386
Yhtä vuotta pitemmän ajan ja enintään viiden vuoden kuluttua	6 196	7 307
Yli viiden vuoden kuluessa	306	535
Yhteensä	9 073	10 228

Aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin sisältyy rahoituslea-
singsopimuksilla hankittuja koneita ja kalustoa.

32. RAHOITUSVAROJEN JA -VELKOJEN KÄYVÄT ARVOT

2019 Tase-erä

1000 euroa	Liite	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti	Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta	Jaksotettuun hankintameno	Tase-erien kirjanpitoarvot	Käypä arvo
Pitkäaikaiset rahoitusvarat						
Muut pitkäaikaiset varat	21			7 833	7 833	7 772
Myytavissä olevat rahoitusvarat	21		224		224	224
Lyhytaikaiset rahoitusvarat						
Myyntisaamiset ja muut saamiset	25				0	0
Rahoitusarvopaperit	22	8 394			8 394	8 394
Rahoitusvarat yhteensä		8 394	224	7 833	16 451	16 390
Pitkäaikaiset rahoitusvelat						
Lainat rahoituslaitoksilta	28			53 886	53 886	54 033
Muut pitkäaikaiset velat	28			476	476	476
Lyhytaikaiset velat						
Korolliset velat				20 839	20 839	20 839
Johdannaissopimukset	29	101			101	101
Rahoitusvelat yhteensä		101	0	75 201	75 302	75 449

2018 Tase-erä

1000 euroa	Liite	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti	Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta	Jaksotettuun hankintameno	Tase-erien kirjanpitoarvot	Käypä arvo
Pitkäaikaiset rahoitusvarat						
Muut pitkäaikaiset varat	21			8 525	8 525	8 525
Myytavissä olevat rahoitusvarat			226		226	226
Lyhytaikaiset rahoitusvarat						
Rahoitusarvopaperit	22	11 000			11 000	11 000
Rahoitusvarat yhteensä		11 000	226	0	19 751	19 751
Pitkäaikaiset rahoitusvelat						
Lainat rahoituslaitoksilta	28			63 253	63 253	63 538
Muut pitkäaikaiset velat	28			607	607	607
Lyhytaikaiset velat						
Korolliset velat				18 790	18 790	18 790
Johdannaissopimukset	29	18		0	18	18
Rahoitusvelat yhteensä		18	0	82 650	82 668	82 954

Myyntisaamisten ja muiden lyhytaikaisten saamisten, sekä osto-velkojen ja muiden lyhytaikaisten velkojen käyvät arvot vastaavat niiden kirjanpitoarvoa, koska diskonttauksen vaikutus ei ole olennainen saamis-ten maturiteetti huomioon ottaen. Siksi niiden käypää arvoa ei ole määritetty liitetietoihin.

Muiden jaksotettuun hankintameno arvo stettujen saamisen ja velkojen käyvät arvot on määritetty diskonttaamalla niiden tulevat rahavirrat tasepäivänä käyttäen markkinakorkoja, jolla yhtiö saisi vastaa-va lainaa tilinpäätöspäivänä, tai saamisen kohdalla markkinakorkoja, joilla yhtiö voisi myöntää vasta-puol-elle lainaa tilinpäätöspäivänä.

Käypään arvoon taseessa arvostettujen erien käyvän arvon määrittämisestä on kerrottu liitetiedossa 33.

33. KÄYVÄN ARVON HIERARKIA
KÄYPÄÄN ARVOON ARVOSTETUISTA
RAHOITUSVAROISTA JA –VELOISTA

1000 euroa	Käyvät arvot raportointikauden lopussa 31.10.2019		
	Taso 1	Taso 2	Taso 3
Käypään arvoon tulos- vaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat			
Koronvaihtosopimukset			
Korkorahasto-osuudet	8 394		
Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavat rahoitusvarat			
Noteeraamattomat osakesijoitukset			
Yhteensä	8 394	0	224
Käypään arvoon tulos- vaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat			
Koronvaihtosopimukset		101	
Yhteensä	0	101	0
1000 euroa	Käyvät arvot raportointikauden lopussa 31.10.2018		
	Taso 1	Taso 2	Taso 3
Käypään arvoon tulos- vaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat			
Koronvaihtosopimukset			
Korkorahasto-osuudet	11 000		
Myytavissä olevat rahoitusvarat			
Noteeraamattomat osakesijoitukset			
Yhteensä	11 000	0	226
Käypään arvoon tulos- vaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat			
Koronvaihtosopimukset		18	
Yhteensä	0	18	0

Hierarkian tason 1 käyvät arvot perustuvat täysin samanlaisten omaisuuserien tai velkojen noteerattuihin hintoihin toimivilla markkinoilla.

Tason 2 käyvät arvot perustuvat muihin syöttötietoihin kuin tasoon 1 sisältyviin noteerattuihin hintoihin, mutta kuitenkin tietoihin, jotka kyseiselle omaisuuserialle tai velalle on todettavissa joko suoraan tai epäsuorasti. Rahastosijoitukset arvostetaan perustuen rahastoyhtiöiden arvostusraportteihin. Johdannaiset arvostetaan käyttäen diskontattujen rahavirtojen menetelmään.

Tason 3 käyvät arvot perustuvat muuhun kuin markkinoilta saatavaan hintaan, ja saattavat sisältää johdon tekemiä arvioita.

MYYTÄVISSÄ OLEVAT
PITKÄAIKAISET RAHAVARAT

Myytavissä olevat pitkäaikaiset rahavarat ovat kaikki noteeraa-mattomia osakesijoituksia. Ne ovat arvostettu hankintahintaan, koska niiden käypiä arvoja ei ole luotettavasti saatavilla.

34. VAKUUDET JA VASTUUSITOUMUKSET

1000 euroa	2019	2018
Konserniyhtiöiden puolesta annetut vakuudet		
Yrityskiinnitykset	95 258	93 455
Annetut pantit	116 268	130 373
Muut vastuut	5 730	7 307

Annetut pantit sisältävät pantatut tytäryhtiöosakkeet 136,8 milj. euroa. Vastuiden arvona on käytetty vakuuden nimellis- tai kir-janpitoarvoa.

1000 euroa	2019	2018
Muut vuokrasopimukset		
Yhden vuoden kuluessa	11 276	11 685
Yli vuoden mutta enintään viiden vuoden kuluttua	17 551	17 551
Yli viiden vuoden kuluttua	1 368	1 748
Yhteensä	30 195	36 574

Rahalaitoslainojen yhteismäärä	74725	82 043
--------------------------------	-------	--------

35. LÄHIPIIRITAPAHTUMAT

Konsernin lähipiiriin kuuluvat emoyhtiö sekä tytär-, osakkuus ja yhteisyritykset. Määräysvaltaa ja huomattavaa vaikutusvaltaa käyttävien yhtiöiden lisäksi vastaavaa valtaa käyttävät luonnolliset henkilöt. Määräysvaltaa ja huomattavaa vaikutusvaltaa käyttävien henkilöiden lisäksi yhtiön lähipiiriin kuuluvia henkilöitä ovat yhtiön ja sen emoyhtiön johtoon kuuluvat avainhenkilöt.

Avainhenkilöiksi katsotaan henkilöt, joilla on yhteisön toiminnan suunnittelua, johtamista ja valvontaa koskevat valtuudet ja vastuu. Avainhenkilöitä ovat hallituksen jäsenet, toimitusjohtaja, varatoimitusjohtaja sekä johtoryhmän jäsenet.

Lähipiiriin kuuluvat myös avainhenkilöiden (ja määräys-/vaikutusvaltaa käyttävien henkilöiden) läheiset perheenjäsenet. Perheenjäseniksi katsotaan mm. avio- tai avopuoliso sekä henkilön omat tai puolison lapset ja muut huollettavat. Perheenjäsenen (ja määräys-/vaikutusvaltaa käyttävien henkilöiden) ohella yhtiön lähipiiriin kuuluvat myös yhtiöt, joissa avainhenkilö tai perheenjäsen yksin tai yhdessä käyttää määräysvaltaa tai huomattavaa vaikutusvaltaa.

PALKITSEMINEN

Panostaja Oyj:n hallitus päättää toimitusjohtajan ja johtoryhmän jäsenten palkitsemisjärjestelmän periaatteista. Johdon palkitsemis- ja sitouttamisjärjestelmät koostuvat rahapalkasta, luontoseduista sekä osakepalkkioista. Eläke määräytyy työeläkelain (TyEL) mukaan.

Hallituksen jäsenten palkitsemisesta päättää Panostaja Oyj:n varsinainen yhtiökokous vuosittain. Hallituksen jäsenten palkitseminen perustuu suurimpien osakkeenomistajien (vähintään 10 %) esitykseen yhtiökokoukselle, joka päättää palkkioiden tason vuosittain.

Palkitsemispolitiikan mukaan johtoryhmän jäsenille luovutetaan joulukuussa 2019 yhteensä 28.325 Panostajan osaketta. Lisäksi mahdollista palkkiota maksetaan siten rahana, että se kattaa palkkiosta aiheutuvat verot ja veronluonteiset maksut.

Johtoryhmän jäsenillä on tilinpäätöshetkellä 31.10.2019 henkilökohtaisessa tai määräysvallassaan olevan yhtiön omistuksessa yhteensä 1.250.000 kpl osakepalkkiojärjestelmään liittyvää Panostajan osaketta, jotka johtoryhmän jäsenet ovat sitoutuneet säilyttämään omistuksessaan järjestelmän voimassaoloajan. Kannustin- ja sitouttamisjärjestelmässä oleva johdon osakeomistus jakaantuu seuraavasti:

Pravia Oy (Juha Sarsama)	550 000 kpl
Comito Oy (Tapio Tommila)	300 000 kpl
Miikka Laine	200 000 kpl
Minna Telanne	200 000 kpl
Yhteensä	1 250 000 kpl

Johtoryhmän jäsenet ovat rahoittaneet sijoituksensa osittain itse ja osittain yhtiön lainoituksen avulla ja jäsenet kantavat aidon yrittäjärisikin järjestelmään tekemänsä sijoituksen osalta.

LAINAT LÄHIPIIRILLE

1000 euroa	2019	2018
Tilikauden alussa	1 181	1 678
Tilikauden aikana myönnetyt lainat	0	0
Lainojen takaisinmaksut ja arvonalentumiset	-74	-497
Veloitetut korot	6	9
Tilikauden aikana saadut korkomaksut	-6	-9
Tilikauden lopussa	1 107	1 181

Johtoon kuuluvien avainhenkilöiden lainaehdot ovat seuraavat:

Nimi	Lainan määrä	Takaisinmaksuehdot	Korko
Pravia Oy (Juha Sarsama)	474	Takaisinmaksu kokonaisuudessaan laina-ajan päätyttyä	0,250
Comito Oy (Tapio Tommila)	323	Takaisinmaksu kokonaisuudessaan laina-ajan päätyttyä	0,250
Minna Telanne	155	Takaisinmaksu kokonaisuudessaan laina-ajan päätyttyä	0,250
Miikka Laine	155	Takaisinmaksu kokonaisuudessaan laina-ajan päätyttyä	0,250
Yhteensä	1 107		

Myönnettyjen lainojen vakuutena on yhtiön osakkeita, joiden käypä arvo 31.10.2019 oli 0,9 milj. euroa.

JOHDON TYÖSUHDE-ETUUDET

1000 euroa	2019	2018
Palkat ja muut lyhytaikaiset työsuhde-etuudet	907	733
Osakeperusteiset etuudet	152	32
Yhteensä	1059	765

Palkat ja palkkiot		
Toimitusjohtaja Juha Sarsama 1.11-31.12.2018	101	236
Toimitusjohtajan sijainen Tapio Tommila 1.11-31.12.2018	68	195
Toimitusjohtaja Tapio Tommila 1.1.-31.10.2019	176	
Toimitusjohtajan suoriteperusteinen työnantajan lakisääteinen eläkemeno Juha Sarsama 1.11-31.12.2018	17	41
Toimitusjohtajan sijaisen suoriteperusteinen työnantajan lakisääteinen eläkemeno Tapio Tommila 1.11-31.12.2018	13	37
Toimitusjohtajan suoriteperusteinen työnantajan lakisääteinen eläkemeno Tapio Tommila 1.1-31.10.2019	33	

Hallituksen jäsenet		
Ala-Mello Jukka	40	40
Eriksson Eero	20	20
Tarkkonen Hannu	0	5
Pääkkönen Tarja	20	20
Virtanen Antti	0	5
Reponen Hannu-Kalle	20	15
Koskenkorva Mikko	20	20

Panostaja Oyj:n yhtiökokous päätti 31.1.2019 hallituksen kokouspalkkioiden maksamisesta, että noin 40 %:a hallituksen jäsenelle maksettavista palkkiosta maksetaan hallitukselle annetun osakeantivaltuutuksen perusteella antamalla hallituksen jäsenelle yhtiön osakkeita, mikäli hallituksen jäsen ei yhtiökokouspäivänä omista yli yhtä prosenttia yhtiön kaikista osakkeista. Mikäli hallituksen jäsenen omistusosuus yhtiökokouspäivänä on yli yksi prosentti yhtiön kaikista osakkeista, maksetaan palkkio kokonaisuudessaan rahana. Lisäksi Panostaja Oyj:n hallitus päätti

yhtiökokouksen jälkeen pidetyssä hallituksen järjestäytymiskokouksessa toteuttaa yhtiökokouksen päätös hallituksen jäsenten palkkioista osakkeiden osalta siten, että palkkio toimitetaan neljä kertaa vuodessa aina osavuosikatsauksen/tilinpäätöksen julkistamista seuraavana päivänä.

36. TYTÄRYHTIÖT

	Kotipaikka	Osuus äänivallasta	Emoyrityksen omistusosuus-%
Emoyritys			
Panostaja Oyj	Tampere		

Tytäryritykset			
Carrot Akatemia	Helsinki	74,1	74,1
Carrot Itä-Suomi Oy	Kuopio	74,1	74,1
Carrot Joensuu Oy	Joensuu	74,1	74,1
Carrot Jyväskylä Oy	Jyväskylä	74,1	74,1
Carrot Keski-Uusimaa Oy	Hyvinkää	74,1	74,1
Carrot Logistiikka Oy	Helsinki	74,1	74,1
Carrot Länsi-Suomi Oy	Pori	74,1	74,1
Carrot Oulu Oy	Oulu	74,1	74,1
Carrot Palvelut Group Oy	Tampere	74,1	74,1
Carrot Palvelut Oy	Helsinki	74,1	74,1
Carrot Pirkkanmaa Oy	Tampere	74,1	74,1
Carrot Pohjanmaa Oy	Vaasa	74,1	74,1
Carrot Pohjois-Suomi Oy	Oulu	74,1	74,1
Carrot Rakennus Oy	Helsinki	74,1	74,1
Carrot Satakunta Oy	Turku	74,1	74,1
Carrot Tampere Oy	Tampere	74,1	74,1
Carrot Teollisuus Oy	Helsinki	74,1	74,1
Carrot Uusimaa Oy	Helsinki	74,1	74,1
Carrot Varsinais-Suomi Oy	Turku	74,1	74,1
Copynet Finland Oy	Helsinki	54,8	54,8
CoreHW Group Oy	Tampere	61,1	61,1
CoreHW Oy	Tampere	61,1	61,1
CoreHW Semiconductor Oy	Tampere	61,1	61,1
Grano Oy	Helsinki	54,8	54,8
Grano Group Oy	Helsinki	54,8	54,8
Grano Diesel Oy	Helsinki	54,8	54,8
Heatmasters Oy	Lahti	80,0	80,0
Heatmasters Group Oy	Tampere	80,0	80,0
Heatmasters Sp.zoo	Puola	80,0	80,0

	Tallinna, Viro	54,8	54,8
Hygga Group Oy	Helsinki	79,8	79,8
Hygga Oy	Helsinki	79,8	79,8

Megakliniken AB	Tukholma, Ruotsi	79,8	79,8
Tilatukku Oy	Helsinki	60,0	60,0

Tilatukku Group Oy (ent. Selog Group Oy)	Tampere	60,0	60,0
--	---------	------	------

Tilatukku Finland Oy (ent. Selog Oy)	Helsinki	60,0	60,0
--------------------------------------	----------	------	------

Suomen Arkistovoima Oy	Turku	54,8	54,8
Suomen Helakeskus Oy	Seinäjoki	100,0	100,0
Suomen Helasto Oy	Seinäjoki	100,0	100,0

Oscar Software Holdings Oy	Tampere	50,7	50,7
Oscar Software Oy	Tampere	50,7	50,7

Alakonsernien tytäryhtiöiden omistusosuudet on taulukossa esitetty Panostajan alakonsernin emoyhtiön omistusosuuden mukaisena. Tarkemmat tiedot alakonsernien tytäryhtiöiden omistussuhteista on esitetty kunkin alakonsernin tilinpäätöksessä.

37. OIKEUDELLISET TAPAHTUMAT

Konsernilla ei ole tilinpäätöshetkellä avoinna olevia riita- tai oikeustapauksia, joihin liittyen konserniin voisi kohdistua merkittäviä vaateita.

Panostajan emossa suoritettiin arvonlisäverotarkastus koskien tilikausia 2017-2019. Tilinpäätöksen laadintahetkellä verotarkastus on edelleen kesken, mutta verottaja on esittänyt näkemyksen arvonlisäverojen vähennysoikeuden osittaisesta rajaamisesta.

Vastaavanlainen verotarkastus tehtiin myös vuonna 2014. Tällöin verottajan päätös oli, että Panostaja Oyj:llä ei ole arvonlisäveron vähennysoikeutta. Panostaja Oyj valitti Verohallinnon päätöksestä hallinto-oikeuteen joka kumosi Verohallinnon päätökset. Korkein hallinto-oikeus ei myöntänyt marraskuussa 2017 tehdyllä päätöksellä Verohallinnolle valituslupaa. Verohallinto palautti vähentämättömät arvonlisäverot korkoineen Panostaja Oyj:lle yhteensä noin 1,3 milj.euroa.

38. TILIKAUDEN JÄLKEISET TAPAHTUMAT

Katsauskauden jälkeen Panostajan sijoitusjohtaja Juha Sarsama irtisanoutui siirtyäkseen toisen työnantajan palvelukseen.

EMOYHTIÖN TULOSLASKELMA

TULOSLASKELMA

1000 euroa	Liite	1.11.2018- 31.10.2019	1.11.2017- 31.10.2018
Liiketoiminnan muut tuotot	1.1	6 318	42 680
Henkilöstökulut	1.2	-1 801	-2 859
Poistot ja arvonalentumiset	1.3	-67	-69
Liiketoiminnan muut kulut	1.4	-1 508	-2 406
LIIKEVOITTO/-TAPPIO		2 942	37 345
Rahoitustuotot ja -kulut	1.5	2 172	-3 153
VOITTO/-TAPPIO ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA		5 113	34 192
Tuloverot	1.6	-667	-2 679
TILIKAUDEN VOITTO/-TAPPIO		4 446	31 513

EMOYHTIÖN TASE

VASTAAVAA

1000 euroa	Liite	31.10.2019	31.10.2018
PYSYVÄT VASTAAVAT			
Aineettomat hyödykkeet	2.1.	34	58
Aineelliset hyödykkeet	2.2.	146	175
Sijoitukset	2.3.	39 453	37 726
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ		39 633	37 959
VAIHTUVAT VASTAAVAT			
Pitkäaikaiset saamiset	2.4.	14 395	14 563
Lyhytaikaiset saamiset	2.5.	2 779	1 947
Rahoitusarvopaperit	2.6.	8 394	11 000
Rahat ja pankkisaamiset		1 285	3 141
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ		26 853	30 652
VASTAAVAA YHTEENSÄ		66 487	68 611

VASTATTAVAA

1000 euroa	Liite	31.10.2019	31.10.2018
OMA PÄÄOMA	2.7		
Osakepääoma		5 569	5 569
Ylikurssirahasto		4 691	4 691
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto		16 803	16 614
Edellisten tilikausien voit- to/-tappio		34 411	7 083
Tilikauden voitto/-tappio		4 446	31 513
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ		65 920	65 470
VIERAS PÄÄOMA	2.8		
Pitkäaikainen vieras pääoma		42	42
Lyhytaikainen vieras pääoma		525	3 099
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ		567	3 141
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		66 487	68 611

EMOYHTIÖN RAHOITUSLASKELMA

RAHOITUSLASKELMA

1000 euroa	1.11.2018- 31.10.2019	1.11.2017- 31.10.2018
LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTA		
Tilikauden voitto/-tappio	4 446	31 513
Oikaisut:	-7 597	-35 295
Suunnitelman mukaiset poistot	67	69
Myyntivoitot	-6 160	-41 262
Myyntitappiot	0	79
Rahoitustuotot ja -kulut	-2 172	3 153
Verot	667	2 679
Saamisten luottotappio-oikaisut	0	-13
MUUTOKSET		
Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten muutos	47	1 585
Lyhytaikaisten korottomien velkojen muutos	45	-759
Korot ja muut rahoituskulut	-143	-542
Korko- ja muu rahoitustulot	172	175
Maksetut verot	-3 286	0
Rahavirta ennen satunnaisia eriä	-6 316	-3 323
LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTA	-6 316	-3 323
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investoinnit aineell. ja ainett. hyödykk.	-34	-128
Investoinnit tytäryrityksiin	-1 092	-4 582
Investoinnit osakkuusyhtiöihin	-1 505	0
Investoinnit muihin sijoituksiin	-3	-3
Aineell. ja aineett. hyöd. luovutustulot	33	27
Tytäryritysten myynnin luovutustuotot	4 812	43 066
Osakkuusyhtiöiden myynnin luovutustuotot	2 206	0
Muiden osakkeiden myynnin luovutustulot	3	3
Sisäisten saamisten nettomuutos	-100	-420
Myönnetyt lainat	0	-2 891
Lainasaamisten takaisinmaksut	1 074	28
Saadut osingot	550	1 521
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	5 943	36 621
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Omien osakkeiden hankinta ja myynti	189	69
Lyhytaikaisten korollisten saamisten muutos	-93	272
Lyhytaikaisten korollisten velkojen muutos		
Lainojen nostot		
Lainojen takaisinmaksut	0	-22 316
Maksetut osingot	-4 185	-2 084
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-4 089	-24 060
RAHAVAROJEN MUUTOS	-4 462	9 238
Rahavarat tilikauden alussa	14 142	4 903
RAHAVAROJEN MUUTOS	-4 462	9 238
Rahavarat tilikauden lopussa	9 680	14 142

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT 31.10.2019

Panostaja-konsernin emoyhtiö on Panostaja Oyj, kotipaikka Tampere. Panostaja-konsernin konsernitilinpäätös on saatavissa osoitteesta Kalevantie 2, 33100 Tampere.

LUKUJEN VERTAILUKELPOISUUS

Tilikauden ja edellisen tilikauden luvut ovat vertailukelpoisia keskenään.

ARVOSTUSPERIAATTEET

Kuluva käyttöomaisuus on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla. Käyttöomai-
suusosakkeet arvostetaan hankintahintaan.

ELÄKKEET

Henkilökunnan lakisääteinen eläketurva on hoidettu ulkopuoli-
sessa eläkevakuutusyhtiössä. Eläkemenot kirjataan kuluksi ker-
tymisvuonna.

POISTOT

Suunnitelman mukaiset poistot pysyvistä vastaavista on laskettu
todennäköisen käyttöiän perusteella alkuperäisestä hankinta-
hinnasta.

Suunnitelman mukaiset poistoajat ovat:

Aineettomat oikeudet	3v
Liikearvo	5–10v
Muut pitkävaikutteiset menot	5–10v
Rakennukset	20–40v
Koneet ja kalusto	3–10v
Muut aineelliset hyödykkeet	3–10v

TULOSLASKELMAN LIITETIEDOT 1.1.–1.6.

1.1. Liiketoiminnan muut tuotot

1000 euroa	2019	2018
Käyttöomaisuuden myyntivoitot	6 160	41 262
Saadut tuet	17	0
Muut	140	1 418
	6 318	42 680

1.2. Henkilöstökulut

1000 euroa	2019	2018
Palkat ja palkkiot		2 370
Eläkekulut		402
Muut henkilösivukulut	91	87
	1 801	2 859
Yhtiön palveluksessa oli tilikauden aikana keskimäärin		
Toimihenkilöitä	10	9

1.3. Poistot ja arvonalentumiset

1000 euroa	2019	2018
Suunnitelman mukaiset poistot		
Aineettomat oikeudet	0	1
Muut pitkävaikutteiset menot	25	27
Koneet ja kalusto	43	41
	67	69

1.4. Liiketoiminnan muut kulut

1000 euroa	2019	2018
Liiketoiminnan muut kulut sisäinen	100	58
Liiketoiminnan muut kulut	382	406
Markkinointikulut	163	133
Tietohallintokulut	93	105
Asiantuntijapalvelukulut	641	1 484
Käyttöomaisuusosakkeiden luovutustappio	0	79
Vuokrakulut	129	142
Liiketoiminnan muut kulut yhteensä	1 508	2 406
Tilintarkastajan palkkiot		
tilintarkastuspalkkiot	70	57
oheispalvelut	24	0
	94	57

1.5. Rahoitustuotot ja -kulut

1000 euroa	2019	2018
Osinkotuotot	1 578	1 521
Saman konsernin yrityksiltä	11	25
Muilta	1 589	1 546
Osinkotuotot yhteensä	93	105
Muut korkotuotot		
Saman konsernin yrityksiltä	418	424
Muilta	257	141
Muut korkotuotot yhteensä	675	565
Muut rahoitustuotot		
Saman konsernin yrityksiltä	51	63
Muut rahoitustuotot yhteensä	51	63
Muut korko- ja rahoitustuotot yhteensä	725	627
Korkokulut		
Muille	0	413
Korkokulut yhteensä	0	413
Muut rahoituskulut		
Saman konsernin yrityksille	0	13
Muille	143	108
Muut rahoituskulut yhteensä	143	120
Korkokulut ja muut rahoituskulut yhteensä	143	533
Konserniosuuksien arvonalentumiset	0	4 600
Osakkeiden ja osuuksien arvonalennus	0	193
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	2 172	-3 153

1.6. Tuloverot

1000 euroa	2019	2018
Tuloverot tilikaudelta ja aik. kausilta	791	2 679
Tuloverot edelliseltä tilikaudelta	-124	0
	667	2 679

TASEEN LIITETIEDOT 2.1- 2.8.

2.1 Aineettomat hyödykkeet

1000 euroa	2019	2018
Aineettomat oikeudet		
Hankintameno 01.11.	59	59
Lisäykset 01.11.-31.10.	0	0
Vähennykset 01.11.-31.10.	0	0
Hankintameno 31.10.	59	59
Kertyneet sumu-poistot 01.11.	-54	-53
Sumu-poistot 01.11.-31.10.	0	-1
Kirjanpitoarvo 31.10.	5	5
Muut pitkävaikutteiset menot		
Hankintameno 01.11.	405	372
Lisäykset 01.11.-31.10.	0	38
Vähennykset 01.11.-31.10.	0	-5
Hankintameno 31.10.	405	405
Kertyneet sumu-poistot 01.11.	-351	-325
Sumu-poistot 01.11.-31.10.	-25	-27
Kirjanpitoarvo 31.10.	29	53
Aineettomat hyödykkeet yhteensä		
Hankintameno 01.11.	464	431
Lisäykset 01.11.-31.10.	0	38
Vähennykset 01.11.-31.10.	0	-5
Hankintameno 31.10.	464	464
Kertyneet sumu-poistot 01.11.	-406	-378
Sumu-poistot 01.11.-31.10.	-25	-28
Kirjanpitoarvo 31.10.	34	58

2.2 Aineelliset hyödykkeet

1000 euroa	2019	2018
Koneet ja kalusto		
Hankintameno 01.11.	836	748
Lisäykset 01.11.-31.10.	34	90
Vähennykset 01.11.-31.10.	-20	-2
Hankintameno 31.10.	851	836
Kertyneet sumu-poistot 01.11.	-695	-654
Sumu-poistot 01.11.-31.10.	-43	-41
Kirjanpitoarvo 31.10.	112	141
Muut aineelliset hyödykkeet		
Hankintameno 01.11.	34	34
Lisäykset 01.11.-31.10.	0	0
Vähennykset 01.11.-31.10.	0	0
Hankintameno 31.10.	34	34
Kertyneet sumu-poistot 01.11.		
Sumu-poistot 01.11.-31.10.		
Kirjanpitoarvo 31.10.	34	34
Aineelliset hyödykkeet yhteensä		
Hankintameno 01.11.	870	782
Lisäykset 01.11.-31.10.	34	90
Vähennykset 01.11.-31.10.	-20	-2
Hankintameno 31.10.	885	870
Kertyneet sumu-poistot 01.11.	-695	-654
Sumu-poistot 01.11.-31.10.	-43	-41
Kirjanpitoarvo 31.10.	146	175

2.3 Sijoitukset

1000 euroa	2019	2018
Osuudet saman konsernin yrityksissä		
Hankintameno 01.11.	36 785	38 106
Lisäykset 01.11.-31.10.	1 092	5 182
Vähennykset 01.11.-31.10.	-750	-6 503
Hankintameno 31.10.	37 127	36 785
Osuudet omistusyhteisy yrityksissä		
Hankintameno 01.11.	820	3 858
Lisäykset 01.11.-31.10.	1 505	0
Vähennykset 01.11.-31.10.	-120	-3 038
Hankintameno 31.10.	2 205	820
Muut osakkeet ja osuudet		
Hankintameno 01.11.	121	314
Lisäykset 01.11.-31.10.	3	0
Vähennykset 01.11.-31.10.	-3	-193
Hankintameno 31.10.	121	121
Sijoitukset yhteensä		
Hankintameno 01.11.	37 726	42 278
Lisäykset 01.11.-31.10.	2 600	5 183
Vähennykset 01.11.-31.10.	-872	-9 734
Hankintameno 31.10.	39 453	37 726

2.4. Pitkäaikaiset saamiset

1000 euroa	2019	2018
Pääomalainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	5 451	3 393
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	1 974	3 529
Lainasaamiset	4 970	4 641
Muut saamiset	2 000	3 000
	14 395	14 563

2.5. Lyhytaikaiset saamiset

1000 euroa	2019	2018
Myyntisaamiset saman konsernin yrityksiltä	270	221
Myyntisaamiset	16	24
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	200	
Muut saamiset	55	68
Osinkosaamiset saman konsernin yrityksiltä	1 028	
Muut lainasaamiset		367
Korkosaaminen saman konsernin yrityksiltä	62	51
Siirtosaamiset	1 148	1 216
	2 779	1 947

1000 euroa	2019	2018
Siirtosaamisten oleelliset erät		
Korkosaaminen lähipiirilainoista	6	6
Korkosaaminen muista lainasaamisista	86	80
Edelleenlaskutettavat kulut	989	1 051
Työttömyysvakuutusjaksotus	0	8
Kulujen jaksotukset	67	72
	1 148	1 216

2.6. Rahoitusarvopaperit

1000 euroa	2019	2018
Muut osakkeet ja osuudet		
Sijoitusrahasto-osuudet	8 394	11 000

2.7 Oma pääoma

1000 euroa	2019	2018
Osakepääoma 01.11.	5 569	5 569
Osakepääoma 31.10.	5 569	5 569
Ylikurssirahasto 01.11. = 31.10.	4 691	4 691
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 01.11.	16 614	16 545
Johtoryhmän palkitseminen omina osakkeina	150	27
Hallituspalkkiot omina osakkeina	39	42
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 31.10.	16 803	16 614
Edellisten tilikausien voitto/-tappio 01.11.	38 597	9 168
Osingonjako	-4 185	-2 084
Edellisten tilikausien voitto/-tappio 31.10.	34 411	7 083
Tilikauden voitto/-tappio	4 446	31 513
Oma pääoma yhteensä	65 920	65 470
Jakokelpoinen vapaa oma pääoma 31.10.	55 660	55 210

2.8 Vieras pääoma

1000 euroa	2019	2018
2.8.1 Pitkäaikaiset velat		
Muut pitkäaikaiset velat	3	3
	3	3
Velat saman konsernin yrityksille		
Muut velat	39	39
	39	39
Pitkäaikaiset velat yhteensä	42	42
2.8.2 Lyhytaikaiset velat		
Ostovelat	89	117
Muut velat	33	29
Siirtovelat	402	2 951
	524	3 096
Velat saman konsernin yrityksille		
Ostovelat	1	2
	1	2
Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät		
Vuosilomapalkat sosiaalikului neen	180	154
Palkkojen sivukulujaksotukset	34	9
Tulospalkkiojaksotus	121	47
Johdon palkitsemisjärjestelmä	0	56
Korkojaksotukset	6	6
Verojaksotus	60	2 679
	402	2 951
Lyhytaikaiset velat yhteensä	525	3 099

Muut liitetiedot

1000 euroa	2019	2018
Vakuudet ja vastuusitoumukset		
Konserniyhtiöiden puolesta		
Annetut takaukset	3 313	3 730
Osakkuusyhtiöiden puolesta		
Annetut takaukset	0	1 145
Vuokravastuut		
Yhden vuoden kuluessa	163	156
Yli yhden enit. 5 vuoden kuluessa	393	537
Yli viiden vuoden kuluessa		
Muut annetut pantit		
Omien velkojen vakuudeksi	1	6

Emoyhtiön hallituksen ehdotus tilikauden tuloksen käsittelyksi ja voitonjaoksi

Panostaja Oyj:n jakokelpoiset varat, joihin on lisätty tilikauden ja edellisten tilikausien voitto 38 856 628,76 euroa ja sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 16 802 883,31, euroa ovat 55 659 512,07 euroa.

Hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle, että päättyneeltä tilikaudelta maksetaan osakkeenomistajille osinkoa 0,05 euroa osakkeelta.

Lisäksi hallitus ehdottaa, että yhtiökokous valtuuttaisi hallituksen päättämään harkintansa mukaan mahdollisesta varojen jakamisesta osakkeenomistajille yhtiön taloudellisen tilanteen sitä puoltaessa joko osinkona tai pääomanpalautuksena sijoitetun vapaan oman pääoman rahastosta. Valtuutuksen perusteella tehtävän varojenjaon enimmäismäärä on yhteensä enintään 4.700.000 euroa.

Valtuutuksen ehdotetaan sisältävän hallituksen oikeuden päättää kaikista muista edellä mainittuun varojenjakoön liittyvistä ehdoista. Valtuutuksen ehdotetaan olevan voimassa seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen alkamiseen saakka.

Tampereella 12. päivänä joulukuuta 2019

Jukka Ala-Mello
Puheenjohtaja

Mikko Koskenkorva

PricewaterhouseCoopers Oy
Tilintarkastusyhteisö

Eero Eriksson

Tarja Pääkkönen

Markku Launis
KHT

Lauri Kallaskari
KHT

Kalle Reponen

Tapio Tommila
Toimitusjohtaja

TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

Suoritetusta tarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Tilintarkastuskertomus

Panostaja Oyj:n yhtiökokoukselle

TILINPÄÄTÖKSEN TILITARKASTUS

Lausunto

Lausuntonamme esitämme, että

- konsernitilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan konsernin taloudellisesta asemasta sekä sen toiminnan tuloksesta ja rahavirroista EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti
- tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset.

Lausuntomme on ristiriidaton hallitukselle annetun lisäraportin kanssa.

Tilintarkastuksen kohde

Olemme tilintarkastaneet Panostaja Oyj:n (y-tunnus 0585148-8) tilinpäätöksen tilikaudelta 1.11.2018–31.10.2019. Tilinpäätös sisältää:

- konsernin taseen, tuloslaskelman, laajan tuloslaskelman, laskelman oman pääoman muutoksista, rahavirtalaskelman ja liitetiedot, mukaan lukien yhteenveto merkittävistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista
- emoyhtiön taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

LAUSUNNON PERUSTELUT

Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvän tilintarkastustavan mukaisia velvollisuuksiamme kuvataan tarkemmin kohdassa Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaan tilintarkastusevidenssiä.

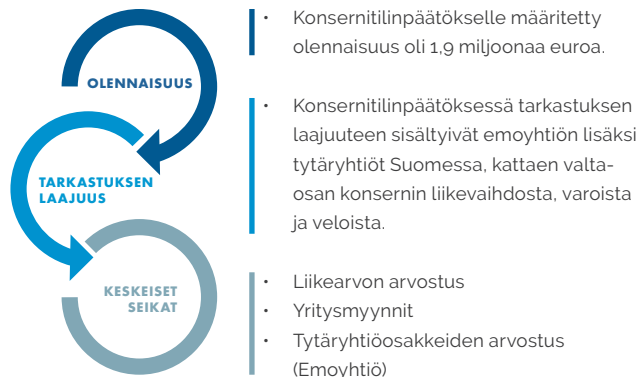
Riippumattomuus

Olemme riippumattomia emoyhtiöstä ja konserniyrityksistä niiden Suomessa noudatettavien eettisten vaatimusten mukaisesti, jotka koskevat suorittamaamme tilintarkastusta ja olemme täyttäneet muut näiden vaatimusten mukaiset eettiset velvollisuutemme.

Emoyhtiölle ja konserniyrityksille suorittamamme muut kuin tilintarkastuspalvelut ovat parhaan tietomme ja käsityksemme mukaan olleet Suomessa noudatettavien, näitä palveluja koskevien säännösten mukaisia, emmekä ole suorittaneet EU-asetuksen 537/2014 5. artiklan 1-kohdassa tarkoitettuja kiellettyjä palveluja. Suorittamamme muut kuin tilintarkastuspalvelut on esitetty konsernitilinpäätöksen liitetiedossa 13 Liiketoiminnan muut kulut.

TARKASTUKSEN YLEINEN LÄHESTYMISTAPA

Yhteenveto

Osana tilintarkastuksen suunnittelua olemme määrittäneet olennaisuuden ja arvioineet riskiä siitä, että tilinpäätöksessä on olennainen virheellisyys. Erityisesti olemme arvioineet alueita, joiden osalta johto on tehnyt subjektiivisia arvioita. Tällaisia ovat esimerkiksi merkittävät kirjanpidolliset arviot, joihin liittyy oletuksia ja tulevien tapahtumien arviointia.

Olennaisuus

Tarkastuksemme suunnitteluun ja suorittamiseen on vaikuttanut soveltamamme olennaisuus. Tilintarkastuksen tavoitteena on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena olennaista virheellisyyttä. Virheellisyyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä. Niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voitaisiin kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Perustuen ammatilliseen harkintaamme määritimme olennaisuuteen liittyen tiettyjä kvantitatiivisia raja-arvoja, kuten alla olevassa taulukossa kuvatun konsernitilinpäätökselle määritetyn olennaisuuden. Nämä raja-arvot yhdessä kvalitatiivisten tekijöiden kanssa auttoivat meitä määrittämään tarkastuksen kokonaislaajuuden ja yksittäisten tilintarkastustoimenpiteiden luonteen, ajoituksen ja laajuuden sekä arvioimaan virheellisyyksien vaikutusta tilinpäätökseen kokonaisuutena.

Konsernitilinpäätökselle määritetty olennaisuus	1,9 miljoonaa euroa
Olennaisuuden määrittämisessä käytetty vertailukohde	1 % tilikauden 2019 liikevaihdosta
Perustelut vertailukohteen valinnalle	Valitsimme olennaisuuden määrittämisessä käytettäväksi vertailukohdeksi liikevaihdon, koska liikevaihto on käsityksemme mukaan tilinpäätöksen lukijoiden yleisesti käyttämä vertailukohta arvioidessaan konsernin suoriutumista. Lisäksi liikevaihto on yleisesti hyväksytty vertailukohde.

KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN TARKASTUKSEN LAAJUUDEN MÄÄRITTÄMINEN

Tilintarkastuksemme laajuutta määrittäessämme olemme ottaneet huomioon Panostaja-konsernin rakenteen, toimialan sekä taloudelliseen raportointiin liittyvät prosessit ja kontrollit.

Emoyhtiön lisäksi tarkastuksemme laajuuteen ovat sisällyneet konsernin kaikki Suomen tytäryhtiöt. Konsernin liikevaihto muodostuu merkittävältä osin näistä tytäryhtiöistä. Muihin tytäryhtiöihin ei katsota liittyvän olennaisen virheellisyysriskiä konsernitilinpäätöksen kannalta.

Tilintarkastuksen kannalta keskeiset seikat

Tilintarkastuksen kannalta keskeiset seikat ovat seikkoja, jotka ammatillisen harkintamme mukaan ovat olleet merkittävimpiä tarkastuksen kohteena olevan tilikauden tilintarkastuksessa. Nämä seikat on otettu huomioon tilinpäätökseen kokonaisuutena kohdistuneessa tilintarkastuksessamme sekä laatiessamme siitä annettavaa lausuntoa, emmekä anna näistä seikoista erillistä lausuntoa.

Otamme kaikissa tilintarkastuksissamme huomioon riskin siitä, että johto sivuuttaa kontrolleja. Tähän sisältyy arviointi siitä, onko viitteitä sellaisesta johdon tarkoitushakuisesta suhtautumisesta, josta aiheutuu väärinkäytöksestä johtuvan olennaisen virheellisuuden riski.

Konsernitilinpäätöksen tilintarkastuksen kannalta keskeinen seikka

Miten seikkaa on käsitelty tilintarkastuksessa

Liikearvon arvostus	
Katso konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet ja liitetieto 18 Aineettomat hyödykkeet	Keskityimme tarkastustoimenpiteissämme johdon harkintaa edellyttävien arvioiden asianmukaisuuden varmentamiseen seuraavin toimenpitein:
Panostaja-konsernin taseessa 31.10.2019 on liikearvoa 93,7 miljoonaa euroa, joka on 48 % konsernin kokonaisvaroista. Arvon alentumistausta varten liikearvo on kohdistettu konsernin rahavirtaa tuottaville yksiköille.	Tarkastimme yhtiön käyttämän käyttöarvon laskentamallin oikeellisuuden vertaamalla mallia IAS 36: Omaisuuserien arvonalentuminen –standardin vaatimuksiin sekä tarkastamalla laskelmien matemaattisen oikeellisuuden;
Yhtiö testaa liikearvon arvonalentumisen varalta aina, kun on viitteitä siitä, että arvo saattaa olla alentunut, mutta kuitenkin vähintään kerran vuodessa. Arvon alentumistestauksessa verrataan taseessa olevaa liikearvon määrää kerrytettävissä olevaan rahamäärään. Kerrytettävissä olevat rahamäärät perustuvat käyttöarvolaskelmiin. Nämä laskelmat edellyttävät johdolta merkittävää harkintaa, joka liittyy arvioihin tulevista rahavirroista, kuten liikevaihdon ja kustannusten kehityksestä, sekä diskonttokoron määrittämiseen.	Arvioimme käyttöarvolaskelmissa käytettyjen rahavirtaennusteiden määrittämiseen liittyvää prosessia ja vertasimme ennusteita hallituksen hyväksymiin budjetteihin ja ennusteisiin;
Liikearvon testauksessa käytettäviin ennusteisiin liittyvistä johdon arvioista ja tasearvon merkittävydestä johtuen liikearvon arvostus on tilintarkastuksen kannalta keskeinen seikka.	Arvioimme johdon käyttämien ennusteiden luotettavuutta muun muassa liikevaihdon kasvun ja liikevoiton kehittymisen osalta vertaamalla aikaisempien vuosien ennusteita toteumiin;
	Arvioimme johdon laatimassa herkkyyyslaskelmassa käytettyjen oletusten asianmukaisuutta;
	Diskonttokorkojen määrittämisessä käytettyjä laskentaoletuksia verrattiin soveltuvien osien ulkopuolisiin yleisesti hyväksyttyihin tietolähteisiin; ja
	Arvioimme konsernitilinpäätöksen liitetiedossa 18 esitettyjen tietojen riittävyttä ja asianmukaisuutta.

Konsernitilinpäätöksen tilintarkastuksen kannalta keskeinen seikka

Miten seikkaa on käsitelty tilintarkastuksessa

Yritysmyynnit	
Katso konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet sekä liitetieto 7 Tytäryritysten ja liiketoimintojen myynnit ja lopetukset	Tarkastustoimenpiteisiimme sisältyi seuraavia toimenpiteitä:
Konsernirakenteessa on tapahtunut tilikaudella muutoksia yritysmyyntien myötä. Panostaja on tilikaudella myynyt omistuksensa KL-Varaosat -konsernista.	Yritysmyyntien yhteydessä olemme perehtyneet kauppakirjoihin ja arvioineet myyntituloksen laskennan teknistä oikeellisuutta ja esittämistapaa.
KL-Varaosat -konsernin myynti on esitetty rivillä tulos myydyistä ja lopetetuiista liiketoiminnoista konsernin tuloslaskelmalla. Konsernin myyntituloksen esittäminen on edellyttänyt johdolta merkittävää harkintaa myytyihin liiketoimintoihin kohdistetun veron osalta.	Lisäksi olemme arvioineet konsernitilinpäätöksen liitetiedossa 7 esitettyjen tietojen riittävyttä ja asianmukaisuutta.

Emoyhtiön tilinpäätöksen tilintarkastuksen kannalta keskeinen seikka

Miten seikkaa on käsitelty tilintarkastuksessa

Tytäryhtiöosakkeiden arvostus	
Katso emoyhtiön tilinpäätöksen liitetieto 2.3 Sijoitukset	Tarkastustoimenpiteisiimme kuului seuraavia toimenpiteitä:
Panostaja Oyj:n tilinpäätöksessä 31.10.2019 taseen sijoituksiin sisältyvien tytäryhtiöosakkeiden arvo on 37,1 miljoonaa euroa.	Arvioimme käyttöarvolaskelmissa käytettyjen rahavirtaennusteiden määrittämiseen liittyvää prosessia, laskentaperiaatteita ja keskeisiä oletuksia;
Tytäryhtiöosakkeiden arvo on määritetty käyttöarvolaskelmien avulla.	Arvioimme johdon käyttämien ennusteiden luotettavuutta muun muassa liikevaihdon kasvun ja liikevoiton kehittymisen osalta vertaamalla aikaisempien vuosien ennusteita toteutuneisiin;
Tytäryhtiöosakkeiden määrä emoyhtiön taseessa on merkittävä ja arvostuksen sisältyy merkittävää johdon harkintaa.	Diskonttokorkojen määrittämisessä käytettyjä laskentaoletuksia verrattiin soveltuvien osien ulkopuolisiin yleisesti hyväksyttyihin tietolähteisiin; ja
	Testasimme arvostuslaskelmien matemaattista oikeellisuutta.

Konsernitilinpäätöksen tai emoyhtiön tilinpäätöksen osalta ei ole EU-asetuksen 537/2014 10. artiklan 2 c -kohdassa tarkoitettuja merkittäviä olennaisen virheellisuuden riskejä.

Tilinpäätöstä koskevat hallituksen ja toimitusjohtajan velvollisuudet

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen laatimisesta siten, että konsernitilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan EU:ssa käyttöön hyväksyttyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti ja siten, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset. Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat myös selaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka ne katsovat tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä.

Hallitus ja toimitusjohtaja ovat tilinpäätöstä laatiessaan velvollisia arvioimaan emoyhtiön ja konsernin kykyä jatkaa toimintaansa ja soveltuvissa tapauksissa esittämään seikat, jotka liittyvät toiminnan jatkuvuuteen ja siihen, että tilinpäätös on laadittu toiminnan jatkuvuuteen perustuen. Tilinpäätös laaditaan toiminnan jatkuvuuteen perustuen, paitsi jos emoyhtiö tai konserni aiotaan purkaa tai toiminta lakkauttaa tai ei ole muuta realistista vaihtoehtoa kuin tehdä niin.

Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa

Tavoitteenamme on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä, sekä antaa tilintarkastuskertomus, joka sisältää lausuntomme. Kohtuullinen varmuus on korkea varmuustaso, mutta se ei ole tae siitä, että olennainen virheellisyys aina havaitaan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti suoritettavassa tilintarkastuksessa. Virheellisyyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voitaisiin kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Hyvän tilintarkastustavan mukaiseen tilintarkastukseen kuuluu, että käytämme ammatillista harkintaa ja säilytämme ammatillisen skeptisyyden koko tilintarkastuksen ajan. Lisäksi:

- tunnistamme ja arvioimme väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvat tilinpäätöksen olennaisen virheellisyyden riskit, suunnittelemme ja suoritamme näihin riskeihin vastavia tilintarkastustoimenpiteitä ja hankimme lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä. Riski siitä, että väärinkäytöksestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, sillä väärinkäytökseen voi liittyä yhteistoimintaa, väärentämistä, tietojen tahallista esittämättä jättämistä tai virheellisten tietojen esittämistä taikka sisäisen valvonnan sivuuttamista.
- muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon emoyhtiön tai konsernin sisäisen valvonnan tehokkuudesta.
- arvioimme sovellettuja tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuutta sekä johdon tekemien kirjanpidollis-

- ten arvioiden ja niistä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.
- teemme johtopäätöksen siitä, onko hallituksen ja toimitusjohtajan ollut asianmukaista laatia tilinpäätös perustuen oletukseen toiminnan jatkuvuudesta, ja teemme hankkimamme tilintarkastusevidenssin perusteella johtopäätöksen siitä, esiintyykö sellaista tapahtumiin tai olosuhteisiin liittyvää olennaista epävarmuutta, joka voi antaa merkittävää aihetta epäillä emoyhtiön tai konsernin kykyä jatkaa toimintaansa. Jos johtopäätöksemme on, että olennaista epävarmuutta esiintyy, meidän täytyy kiinnittää tilintarkastuskertomuksessamme lukijan huomiota epävarmuutta koskeviin tilinpäätöksessä esitettäviin tietoihin tai, jos epävarmuutta koskevat tiedot eivät ole riittäviä, mukauttaa lausuntomme. Johtopäätöksemme perustuvat tilintarkastuskertomuksen antamispäivään mennessä hankittuun tilintarkastusevidenssiin. Vastaiset tapahtumat tai olosuhteet voivat kuitenkin johtaa siihen, ettei emoyhtiö tai konserni pysty jatkamaan toimintaansa.
- arvioimme tilinpäätöksen, kaikki tilinpäätöksessä esitettävät tiedot mukaan lukien, yleistä esittämistapaa, rakennetta ja sisältöä ja sitä, kuvastaako tilinpäätös sen perustana olevia liiketoimia ja tapahtumia siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan.
- hankimme tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä konserniin kuuluvia yhteisöjä tai liiketoimintoja koskevasta taloudellisesta informaatiosta pystyäksemme antamaan lausunnon konsernitilinpäätöksestä. Vastaamme konsernin tilintarkastuksen ohjauksesta, valvonnasta ja suorittamisesta. Vastaamme tilintarkastuslausunnosta yksin.

Kommunikoidimme hallintoelinten kanssa muun muassa tilintarkastuksen suunnittelusta laajuudesta ja ajoituksesta sekä merkittävistä tilintarkastushavainnoista, mukaan lukien mahdolliset sisäisen valvonnan merkittävät puutteellisuudet, jotka tunnistamme tilintarkastuksen aikana.

Lisäksi annamme hallintoelimille vahvistuksen siitä, että olemme noudattaneet riippumattomuutta koskevia relevantteja eettisiä vaatimuksia, ja kommunikoidimme niiden kanssa kaikista suhteista ja muista seikoista, joiden voi kohtuudella ajatella vaikuttavan riippumattomuuteemme, ja soveltuvissa tapauksissa niihin liittyvistä varotoimista.

Päätämme, mitkä hallintoelinten kanssa kommunikoiduista seikoista olivat merkittävimpiä tarkasteltavana olevan tilikauden tilintarkastuksessa ja näin ollen ovat tilintarkastuksen kannalta keskeisiä. Kuvaamme kyseiset seikat tilintarkastuskertomuksessa, paitsi jos säädös tai määräys estää kyseisen seikan julkistamisen tai kun äärimmäisen harvinaisissa tapauksissa toteamme, ettei kyseisestä seikasta viestitä tilintarkastuskertomuksessa, koska siitä aiheutuvien epäedullisten vaikutusten voitaisiin kohtuudella odottaa olevan suuremmat kuin tällaisesta viestinnästä koituva yleinen etu.

Muut raportointivelvotteet

Tilintarkastustoimeksiantoa koskevat tiedot

Olemme toimineet yhtiökokouksen valitsemana tilintarkastajana 7.3.2000 alkaen yhtäjaksoisesti 20 vuotta.

Muu informaatio

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat muusta informaatiosta. Muu informaatio käsittää toimintakertomuksen ja vuosikertomukseen sisältyvän informaation, mutta se ei sisällä tilinpäätöstä eikä sitä koskevaa tilintarkastuskertomustamme. Olemme saaneet toimintakertomuksen käyttöömmme ennen tämän tilintarkastuskertomuksen antamispäivää ja odotamme saavamme vuosikertomuksen käyttöömmme kyseisen päivän jälkeen.

Tilinpäätöstä koskeva lausuntomme ei kata muuta informaatiota.

Velvollisuutenamme on lukea edellä yksilöity muu informaatio tilinpäätöksen tilintarkastuksen yhteydessä ja tätä tehdesämme arvioida, onko muu informaatio olennaisesti ristiriidassa tilinpäätöksen tai tilintarkastusta suoritettaessa hankkimamme tietämyksen kanssa tai vaikuttaako se muutoin olevan olennaisesti virheellistä. Toimintakertomuksen osalta velvollisuutenamme on lisäksi arvioida, onko toimintakertomus laadittu sen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Lausuntonamme esitämme, että

- toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia
- toimintakertomus on laadittu toimintakertomuksen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Jos teemme ennen tilintarkastuskertomuksen antamispäivää käyttöömmme saamaamme muuhun informaatioon kohdistamamme työn perusteella johtopäätöksen, että kyseisessä muussa informaatiossa on olennainen virheellisyys, meidän on raportoitava tästä seikasta. Meillä ei ole tämän asian suhteen raportoitavaa.

Tampereella 17.12.2019

PricewaterhouseCoopers Oy
Tilintarkastusyhteisö

Markku Launis
KHT

Lauri Kallaskari
KHT

Tietoa osakkeista

OSAKEPÄÄOMA JA OMAT OSAKKEET

Katsauskauden päättyessä Panostaja Oyj:n osakepääoma oli 5 568 681,60 euroa. Osakkeiden lukumäärä on yhteensä 52 533 110 kappaletta.

Yhtiön hallussa oleva omien osakkeiden määrä katsauskauden lopussa oli 193 594 kappaletta (tilikauden 390 756 kappaletta). Omien osakkeiden määrä vastasi 0,4 prosenttia koko katsauskauden lopun osakemäärästä ja äänimäärästä.

Yhtiökokouksen 1.2.2018 ja hallituksen päätösten mukaisesti Panostaja Oyj luovutti 15.12.2018 yhtiön johdolle osakepalkkioina yhteensä 152 371 kappaletta osakkeita. Yhtiö luovutti hallituksen jäsenille 15.12.2018 yhteensä 10 000 kappaletta osakkeita kokouspalkkioiden maksuna. Panostaja luovutti yhtiökokouksen 31.1.2019 ja hallituksen päätöksen mukaisesti 8.3.2018 yhteensä 10 526 kappaletta, 7.6.2019 yhteensä 11.765 kappaletta sekä 6.9.2019 yhteensä 12.500 kappaletta osakkeita kokouspalkkioiden maksuna.

Yhtiön osakkeet on julkisesti noteerattu vuodesta 1989. Tällä hetkellä yhtiön osakkeet on noteerattu Nasdaq Helsingissä.

HALLINTO JA YHTIÖKOKOUS

Panostaja Oyj:n varsinainen yhtiökokous pidettiin 31. tammikuuta 2019 Tampereella. Hallituksen jäsenten lukumääräksi vahvistettiin viisi (5), ja valintaa seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä päättyvälle toimikaudelle hallitukseen valittiin uudelleen Jukka Ala-Mello, Eero Eriksson, Mikko Koskenkorva, Tarja Pääkkönen sekä Kalle Reponen.

Tilintarkastajiksi valittiin tilintarkastusyhteisö PricewaterhouseCoopers Oy ja KHT Markku Launis toimikaudeksi, joka päättyy valintaa seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä 2019. Tilintarkastusyhteisö PricewaterhouseCoopers Oy on ilmoittanut, että päävastuullisena tilintarkastajana toimii KHT Lauri Kallaskari.

Yhtiökokous vahvisti esitetyn tilinpäätöksen ja konsernitiilinpäätöksen tilikaudelta 1.11.2017 – 31.10.2018 ja päätti, että päättyneeltä tilikaudelta osakkeenomistajille maksetaan osinkoa 0,05 euroa osakkeelta.

Lisäksi yhtiökokous päätti, että hallitus valtuutetaan päättämään harkintansa mukaan mahdollisesta varojen jakamisesta osakkeenomistajille yhtiön taloudellisen tilanteen sitä puoltaessa joko osinkona tai pääomanpalautuksena sijoitettuun vapaan oman pääoman rahastosta. Valtuutuksen perusteella tehtävän varojenjaon enimmäismäärä on yhteensä 4 700 000 euroa. Valtuutus sisältää hallituksen oikeuden päättää kaikista muista edellä mainittuun varojenjakoon liittyvistä ehdoista. Valtuutus on voimassa seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen alkamiseen saakka. Yhtiökokous myönsi vastuuvapauden hallituksen jäsenille ja toimitusjohtajalle.

Yhtiökokous päätti, että hallituksen jäsenten palkkiot pidetään ennallaan ja että valintaa seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä päättyvältä toimikaudelta hallituksen puheenjohtajalle maksetaan palkkiona 40.000 euroa ja hallituksen muille jäsenille kullekin 20.000 euroa. Lisäksi yhtiökokous päätti, että noin 40 % hallituksen jäsenille maksettavista palkkiosta maksetaan hallitukselle annetun osakeantivaltuutuksen perusteella antamalla hallituksen jäsenille yhtiön osakkeita, mikäli hallituksen jäsen ei yhtiökokouspäivänä omista yli yhtä prosenttia (1 %) yhtiön kaikista osakkeista. Mikäli hallituksen jäsenen omistusosuus yhtiökokouspäivänä on yli yksi prosentti (1 %) yhtiön kaikista osakkeista, maksetaan palkkio kokonaisuudessaan rahana. Yhtiökokous päätti edelleen, että hallituksen jäsenten matkakulut korvataan Verohallinnon vahvistaman kulloisenkin matkakorvausperusteen enimmäismäärän mukaisena.

Lisäksi hallitus valtuutettiin päättämään omien osakkeiden hankkimisesta yhdessä tai useammassa erässä siten, että hankittavien omien osakkeiden lukumäärä voi olla yhteensä enintään 5 200 000 osaketta, mikä vastaa noin 9,9 % yhtiön kaikista osakkeista. Omia osakkeita voidaan valtuutuksen nojalla hankkia vain vapaalla omalla pääomalla. Omia osakkeita voidaan hankkia hankintapäivänä NASDAQ Helsinki Oy:n järjestämässä julkisessa kaupankäynnissä muodostuvaan hintaan tai muuten markkinoilla muodostuvaan hintaan. Hallitus päättää, miten omia osakkeita hankitaan. Omia osakkeita voidaan hankkia muuten kuin osakkeenomistajien omistamien osakkeiden suhteessa (suunnattu hankkiminen). Valtuutus kumoaa edellisessä varsinaisessa yhtiökokouksessa 31.1.2018 annetun omien osakkeiden hankintaa koskevan valtuutuksen. Valtuutus on voimassa 31.7.2020 saakka.

Yhtiön hallitus piti välittömästi yhtiökokouksen päätyttyä järjestäytymiskokouksen, jossa hallituksen puheenjohtajaksi valittiin Jukka Ala-Mello ja varapuheenjohtajaksi Eero Eriksson.

OSAKEKURSSIN KEHITYS JA OSAKKEENOMISTUS

Panostaja Oyj:n osakkeen päätöskurssi vaihteli tilikauden aikana 0,77 euron (alin noteeraus) ja 1,16 euron (ylin noteeraus) välillä. Osakkeiden osakevaihto tarkastelujaksolla oli 9.489.880 kappaletta, mikä edustaa 18,1 % osakekannasta. Osakkeen lokakuun 2019 päätöskurssi oli 0,78 euroa. Yhtiön osakekannan markkina-arvo lokakuun 2019 lopussa oli 40,8 milj. euroa (52,1 milj. euroa). Yhtiöllä oli lokakuun 2019 lopussa 4.464 osakkeenomistajaa (4.487).

Osakkeen vaihto sekä kurssit

	alin, €	ylin, €	Osakeantioikaistu vaihto kpl	% -osakkeista
2019	0,77	1,16	9 489 880	18,1
2018	0,88	1,21	9 374 954	18,0
2017	0,82	0,98	7 863 788	15,1
2016	0,81	1,04	5 959 389	11,5
2015	0,77	0,94	6 508 111	12,7
2014	0,69	0,91	7 908 686	15,4
2013	0,66	0,86	3 814 701	7,4
2012	0,73	1,05	5 725 530	11,1
2011	0,97	1,51	3 841 477	7,7
2010	1,32	1,75	5 301 507	11,2
2009	0,89	1,4	8 108 040	17,5

Suurimmat osakkeenomistajat

20 suurinta osakkeenomistajaa 31.10.2019

	Osakkeita kpl	%-osakkeista
1 TREINDEX OY	5 886 200	11,20 %
2 OY KOSKENKORVA AB	5 261 718	10,02 %
3 KESKINÄINEN ELÄKEVAKUUTUSYHTIÖ ILMARINEN	4 259 000	8,11 %
4 KESKINÄINEN VAKUUTUSYHTIÖ FENNIA	3 468 576	6,60 %
5 KOSKENKORVA MIKKO	1 986 055	3,78 %
6 MALO HANNA	1 682 207	3,20 %
7 KUMPU MINNA	1 682 170	3,20 %
8 KOSKENKORVA MAIJA	1 347 542	2,57 %
9 KOSKENKORVA MAUNO	1 340 769	2,55 %
10 KOSKENKORVA MATTI	1 158 903	2,21 %

	Osakkeita kpl	%-osakkeista
11 JOHTOPANOSTUS OY	1 030 000	1,96 %
12 PORKKA HARRI	822 000	1,56 %
13 LÄHITAPIOLA KESKINÄINEN VAKUUTUSYHTIÖ	674 000	1,28 %
14 PRAVIA Oy	632 500	1,20 %
15 KOSKENKORVA PEKKA	583 502	1,11 %
16 HYVÄT LEHDET RSM OY	446 855	0,85 %
17 MALKAVAARA KARI	408 203	0,78 %
18 HIETAJEN REIJO	378 330	0,72 %
19 MAXSTAR OY	369 991	0,70 %
20 COMITO OY	300 000	0,57 %
	33 718 521	64,19 %
Muut osakkeenomistajat	18 814 589	
Yhteensä	52 533 110	

Osakkeenomistuksen jakautuminen suuruusluokittain 31.10.2019

Osakemäärä	Omistajia kpl	%	Osakkeita/ääniä kpl	%
1-1000	2 565	57,46 %	1 040 088	1,98 %
1001-10000	1 559	34,92 %	5 170 790	9,84 %
10001-100000	292	6,54 %	7 488 226	14,25 %
100001-500000	33	0,74 %	7 018 864	13,36 %
500001-	15	0,34 %	31 815 142	60,56 %
Yhteensä	4 464	100,00 %	52 533 110	100,00 %
joista hallintarekisteröityjä	7		172 253	0,04 %
Liikkeeseenlaskettu määrä			52 533 110	100,00 %

Osakkeenomistuksen jakautuminen sektoreittain 31.10.2019

Sektoriluokka	Omistajia kpl	%	Osakkeita/ääniä kpl	%
Yritykset	137	3,07 %	15 276 862	29,08 %
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	12	0,27 %	4 447 711	8,47 %
Julkisyhteisöt	1	0,02 %	4 259 000	8,11 %
Kotitaloudet	4 287	96,03 %	28 247 689	53,77 %
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	10	0,22 %	114 342	0,22 %
Ulkomaat	17	0,38 %	15 253	0,03 %
Yhteensä	4 464	100,00 %	52 360 857	99,67 %
joista hallintarekisteröityjä	7		172 253	0,33 %
Liikkeeseenlaskettu määrä			52 533 110	100,00 %

